Aangifte- en meldingsbereidheid:

Trends en determinanten

Steve van de Weijer

Wim Bernasco

Nederlands Studiecentrum
Criminaliteit en Rechtshandhaving

Vooraf

Het voorliggende onderzoek naar trends en determinanten van aangifte- en meldingsbereidheid zou niet mogelijk zijn geweest zonder de steun en medewerking van velen. Wij willen een aantal mensen en organisaties danken voor hun inspanning. Dank gaat uit naar drs. Chantal Brakus en Michel Schroth van het Centrum voor Beleidsstatistiek voor de snelle en accurate aansluiting op het remote-access faciliteit van de Microdataservices. We danken Ger Linden en drs. Math Akkermans van het Centraal Bureau voor de Statistiek voor hun uitgebreide schriftelijke en mondelinge toelichting op de totstandkoming van landelijke statistieken van meldings- en aangiftebereidheid. Tot slot danken we de leden van de begeleidingscommissie, te weten prof. Paul Nieuwbeerta, dr. Jochem Tolsma, drs. Olivier Hendriks, drs. Razia Ghauharali, drs. Gerlant Kooistra en drs. Hans de Vries voor hun steun bij de uitvoering van het onderzoek en hun kritisch opbouwende commentaar op de conceptversies van dit rapport

Uiteraard betekent het leveren van een bijdrage (als medewerker van een organisatie of als lid van de begeleidingscommissie) niet automatisch dat de betrokkene instemt met de gehele inhoud van het rapport. Dat geldt evenmin voor het ministerie van Veiligheid en Justitie en haar minister. Voor de inhoud van het rapport zijn de onderzoekers verantwoordelijk.

© WODC, Ministerie van Veiligheid en Justitie. Auteursrechten voorbehouden.

Inhoudsopgave

Samenvatting 4
Hoofdstuk 1 Inleiding 7
1.1 Achtergrond 7
1.2 Nadere beschouwing door het CBS 8
1.2.1 Meerjarige ontwikkeling van de aangiftebereidheid 8
1.2.2 Differentiatie naar delictssoort 9
1.2.3 Motieven van burgers om al dan niet aangifte te doen 10
1.3 Doel en onderzoeksvragen 11
1.4 Opzet van de studie in structuur van het rapport 12
Hoofdstuk 2 Trends in aangifte- en meldingsbereidheid 13
2.1 Nederlands onderzoek 13
2.2 Internationaal onderzoek 14
2.3 Conclusie 16
Hoofdstuk 3 Theorie 17
3.1 Economische factoren 17
3.2 Psychologische factoren 19
3.3 Structurele factoren 20
3.4 Conclusie 20
Hoofdstuk 4 Literatuurstudie naar determinanten van aangifte- en meldingsbereidheid 22
4.1 Delict kenmerken 23
4.2 Slachtoffer kenmerken 29
4.3 Omgevingskenmerken 37
4.4 Conclusie 40
Hoofdstuk 5 Methode 43
5.1 Steekproef 43
5.2 Determinanten in Veiligheidsmonitor 43
Hoofdstuk 6 Resultaten 45
6.1 Trends in aangifte- en meldingsbereidheid 45
6.2 Bivariate en multivariate analyses 47
6.3 Conclusie 50
Hoofdstuk 7 Discussie 52
7.1 Belangrijkste conclusies 52
7.2 Beperkingen 54
7.3 Aanbevelingen voor vervolgonderzoek 55
Referenties 60
Appendix A: Antwoord CBS op vragen over data Veiligheidsmonitor inzake aangifte 63
Appendix B: Operationaliseringen 69
Appendix C: Analyse technieken 89
Appendix D: Resultaten analyses 91
Appendix E: Methodologische verschillen met analyse van CBS 111
Appendix F: Beantwoording onderzoeksvragen 113

Samenvatting

Het is voor overheden van groot belang dat slachtoffers van misdrijven hiervan melding maken bij de politie, en bij voorkeur ook aangifte doen. Een melding is van belang voor de informatiepositie van de politie, en een aangifte is in veel gevallen noodzakelijk om een opsporingsonderzoek te kunnen starten. De cijfers uit de Veiligheidsmonitor lijken er op te wijzen dat de aangiftebereidheid in Nederland sinds 2005 daalt. De Tweede Kamer heeft daarom de minister gevraagd om onderzoek te laten doen naar de oorzaken van deze daling en mogelijkheden om de aangiftebereidheid te vergroten.

Dit onderzoek heeft als doel om ter beantwoording van vragen uit de Tweede Kamer informatie te verzamelen ter verklaring van de daling in de (cijfers over de) aangiftebereidheid van burgers, en om op basis van de uitkomsten waar mogelijk aanknopingspunten te benoemen voor beleid dat zich richt op het vergroten van de aangiftebereidheid. De hoofdvraag luidt: hoe kan de (vermeende) daling in de aangiftebereidheid van burgers in de periode 2005 tot 2015 worden verklaard?

Om deze vraag te beantwoorden is allereerst een literatuurstudie naar trends en determinanten van aangifte- en meldingsbereidheid uitgevoerd. De resultaten met betrekking tot deze eerdere onderzoeken zijn niet eenduidig. In Nederlandse onderzoeken worden dalende, stijgende en stabiele trends gevonden, waarbij de dalende trend verklaard kan worden door een verandering in de compositie van delicten. In Amerikaans onderzoek wordt een stijgende aangiftebereidheid gevonden terwijl uit Brits en Canadees onderzoek juist een dalende aangiftebereidheid blijkt.

Om deze trends in de aangifte- en meldingsbereidheid te kunnen duiden, is het nodig inzicht te hebben in de factoren die van invloed zijn op de keuze van slachtoffers om melding en aangifte te doen bij de politie. Als theoretisch uitgangspunt is genomen dat het al dan niet doen van een aangifte van een misdrijf een doelgerichte keuze is tussen twee alternatieven. Wanneer een individu de keuze heeft tussen het wel of niet doen van een aangifte, zal hij of zij een afweging maken van de verwachte baten en verwachte kosten van elk van beide alternatieven, en vervolgens het alternatief kiezen waarvan de verwachte baten minus de verwachte kosten het hoogst zijn. Deze verwachte kosten en baten worden beschreven als uiteenlopende economische (materiële kosten en baten), en psychologische (emoties en attitudes) criteria, die mogelijk ook nog beïnvloed worden door de plaats van het slachtoffer in de samenleving en door de relatie tussen dader en slachtoffer.

In de Nederlandse en internationale literatuur worden diverse determinanten van aangifte- en meldingsbereidheid gevonden op delict-, slachtoffer- en omgevingsniveau. Met name van de determinanten op delictniveau wordt vaak een significante invloed op de aangifte- en meldingsbereidheid geconstateerd. Resultaten met betrekking tot de kenmerken van het slachtoffer zelf of de regio waarin het slachtoffer woont zijn minder eenduidig en vaak niet significant. In de literatuur wordt gevonden dat de ernst van het delict (materiële schade of fysiek letsel), het verzekerd zijn voor de schade en de aangiftemogelijkheden de aangifte- en meldingsbereidheid vergroten, wat conform de verwachtingen op basis van de economische criteria is. Daarnaast blijken het type delict en de locatie waar het delict plaatsvindt

belangrijke determinanten te zijn voor de beslissing van het slachtoffer om melding te maken en/of aangifte te doen van het delict. Ook wordt vaak gevonden dat slachtoffers een grotere aangifte- en meldingsbereidheid hebben naarmate ze een positievere attitude ten opzichte van de politie hebben. De in de literatuur gevonden verbanden tussen aangiftebereidheid en andere slachtoffer- en omgevingskenmerken zijn niet eenduidig en vaak niet significant. Psychologische criteria die mogelijk van invloed zijn op aangiftebereidheid (behoefte aan vergelding, schuldgevoel, schaamte, sociale normen van naasten) zijn zelden of nooit onderzocht.

Om zowel de trends in aangifte- en meldingsbereidheid als de determinanten van aangifte- en meldingsbereidheid te onderzoeken wordt gebruik gemaakt van gegevens uit meerdere jaargangen van de Veiligheidsmonitor (2005-2015). De Veiligheidsmonitor bevat veel gegevens over kenmerken en attituden van slachtoffers die ook in eerder onderzoek naar aangiftebereidheid zijn onderzocht. Wat betreft de delictkenmerken bevat de Veiligheidsmonitor informatie over het type delict, de locatie van het delict en de relatie tussen de dader en het slachtoffer. Omdat de Veiligheidsmonitor niet specifiek is opgezet om onderzoek te doen naar aangifte- en meldingsbereidheid, ontbreken er echter veel delictkenmerken die volgens de theorie en volgens de uitkomsten van eerder onderzoek zeer relevant zijn voor het verklaren van de aangifte- en meldingsbereidheid, zoals de ernst van het delict, het hebben van een verzekering voor de geleden schade en de beschikbare aangiftemogelijkheden. De Veiligheidsmonitor bevat daarnaast geen regionale kenmerken, deze zijn echter uit de data gecreëerd door individuele kenmerken te aggregeren naar districtsniveau.

In de analyses zijn allereerst de trends in aangifte- en meldingsbereidheid bekeken. Deze trends laten een lichte stijging in de meldingsbereidheid zien, van 31 procent in 2005 naar 34 procent in 2015. De aangiftebereidheid is daarenegen licht gedaald van 29 procent in 2005 naar 26 procent in 2015. Wanneer aangiftes via internet niet worden meegenomen is de aangiftebereidheid zelfs gedaald naar 19 procent in 2015. De in dit onderzoek gevonden trends wijken af van de door het CBS gevonden trends, wat het gevolg is van verschillen in de berekening van de aangifte- en meldingsbereidheid met betrekking tot het omgaan met methodenbreuken, het omgaan met missende waarden en het uitsluiten van respondenten met bepaalde antwoordpatronen. Daarnaast blijkt uit de in dit rapport gevonden cijfers dat er binnen de verschillende versies van de Veiligheidsmonitor nauwelijks trends waarneembaar zijn, maar dat er vooral verschillen zijn in de aangifte- en meldingsbereidheid tussen de verschillende versies van de Veiligheidsmonitor. Dit duidt er dus op dat de gevonden trends het gevolg lijken te zijn van methodologische verschillen tussen opeenvolgende metingen van de Veiligheidsmonitor over de tijd. In overeenstemming met deze conclusie tonen ook de multivariate analyses aan dat de gevonden trends verdwijnen wanneer in de analyses gecontroleerd wordt voor de methodebreuken in de metingen van de Veiligheidsmonitor. Het antwoord op de hoofdvraag van dit onderzoek - *hoe kan de (vermeende) daling in de aangiftebereidheid van burgers in de periode 2005 tot en met 2015 worden verklaard?* - is dan ook dat de gevonden daling in aangifte- en meldingsbereidheid het gevolg is van

methodologische verschillen in de metingen van aangifte- en meldingsbereidheid over de tijd.

De multivariate analyses tonen verder aan dat vooral delictkenmerken bijdragen aan het verklaren van aangifte- en meldingsbereidheid. Deze kenmerken verklaren ongeveer 14 en 12 procent van de variantie van, respectievelijk, de aangifte- en meldingsbereidheid. Slachtoffer- en districtskenmerken hangen wel vaak significant samen met de aangifte- en meldingsbereidheid, wat mogelijk komt door de grote omvang van de steekproef, maar verklaren nog geen één procent van de variantie. Voor het vergroten van de aangifte- en meldingsbereidheid lijken daarom vooral de delictkenmerken relevant. Een manier om de aangifte- en meldingsbereidheid te vergroten is mogelijk om slachtoffers van cybercriminaliteit te stimuleren vaker melding te maken en aangifte te doen. Cybercriminaliteit komt volgens slachtofferenquêtes tegenwoordig namelijk steeds vaker voor, terwijl uit de analyses uit dit rapport blijkt dat slachtoffers van deze delicten zelden naar de politie stappen. De aangifte- en meldingsbereidheid lijkt dus sterk vergroot te kunnen worden door slachtoffers van deze delicten te stimuleren om zich vaker te melden bij de politie.

Tot slot worden in de discussie de beperkingen van het huidige onderzoek besproken en worden suggesties gedaan voor vervolgonderzoek naar aangifte- en meldingsbereidheid.

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Achtergrond

De politie en beleidsmakers vinden het belangrijk dat burgers die slachtoffer zijn geworden van een strafbaar feit daarvan melding maken en aangifte doen. Van een melding is sprake als een slachtoffer of zijn of haar vertegenwoordiger de politie informeert over het plaatsvinden van een misdrijf. Als er naast deze melding tevens een proces-verbaal of een ander document is ondertekend, is sprake van een aangifte. De aangiften zijn dus een deelverzameling van de meldingen.

Meldingen en aangiften komen de informatiepositie van de politie ten goede. Aangiften zijn nodig om een opsporingsonderzoek te kunnen starten. Zo vindt meer dan 90 procent van alle aanhoudingen in Nederland plaats op aanwijzing van een aangever of getuige (Inspectie Veiligheid en Justitie, 2012). De verbetering van het aangifteproces heeft de laatste jaren de bijzondere aandacht van de minister van Veiligheid en Justitie en van de Nationale Politie. De inspanningen zijn erop gericht de meldingsbereidheid en de aangiftebereidheid te verhogen.[1] Voorbeelden zijn de afspraak om slachtoffers van HIC (High Impact Crimes) binnen twee weken over de voortgang van de aangifte te informeren, het bieden van meer verschillende manieren om aangifte te doen, het verhogen van het opleidingsniveau van opnemers van aangiften bij de politie, en het verruimen van de mogelijkheden om onder nummer (anoniem) aangifte te doen.

Met de termen meldingsbereidheid en aangiftebereidheid worden in dit rapport, in overeenstemming met wat algemeen gebruikelijk is, de percentages misdrijven aangeduid waarvan door de slachtoffers bij de politie melding respectievelijk aangifte wordt gedaan. Deze termen verwijzen niet uitsluitend naar de al dan niet bij slachtoffers of bij anderen aanwezige motivatie om melding of aangifte te doen. Motivatie om aangifte of melding te doen is uiteraard wel altijd een *noodzakelijke* voorwaarde, maar niet altijd een *voldoende* voorwaarde. De theorieën die aangifte- en meldingspercentages proberen te verklaren richten zich vaak op factoren die van invloed zijn op de motivatie, maar kunnen ook betrekking hebben op de uiteenlopende mogelijkheden en beperkingen die een rol spelen bij de keuze om al dan niet aangifte te doen of melding te maken.

[1] Zie bijvoorbeeld Kamerstukken II 2011-2012, 29279, nr. 147).

Figuur 1: Trends melding en aangifte in indexcijfer

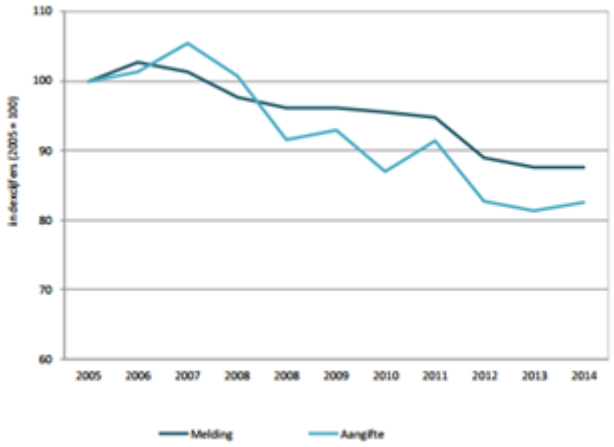

De cijfers uit de Veiligheidsmonitor lijken er op te wijzen dat de aangiftebereidheid in Nederland sinds 2005 daalt. Figuur 1 toont de trends voor meldings- en aangiftebereidheid weergegeven in indexcijfers (2005=100).[2]

De Tweede Kamer stelt op basis van deze gegevens dat de aangiftebereidheid sinds 2005 met 20% is gedaald en vraagt de minister om onderzoek te laten doen naar de oorzaken en mogelijkheden om de aangiftebereidheid te vergroten.[3]

1.2 Nadere beschouwing door het CBS

Op verzoek van het WODC heeft het CBS de data van de Veiligheidsmonitor omtrent de meldings- en aangiftebereidheid beschouwd met daarbij onder meer bijzondere aandacht voor (1) de meerjarige ontwikkeling van de aangiftebereidheid met daarbij de scherpe dalingen die op twee momenten (2008 en 2012) zijn te zien, (2) een differentiatie van de meldings- en aangiftebereidheid naar delictssoort, en (3) motieven van burgers om al dan niet aangifte te doen. De rapportage van het CBS is integraal opgenomen in Appendix A. De drie hierboven genoemde onderwerpen worden hieronder kort samengevat.

1.2.1 Meerjarige ontwikkeling van de aangiftebereidheid

Het CBS merkt op dat de twee dalingen in 2008 en 2012 samenhangen met twee momenten waarop sprake was van een methodebreuk in de Veiligheidsmonitor. In de tussenliggende jaren is de aangiftebereidheid stabiel te noemen. Verder stelt het CBS dat als dezelfde veranderingen in de meldings- en aangiftebereidheid worden weergegeven in percentages in plaats van in indexcijfers, de jaar-op-jaar veranderingen (met uitzondering van 2011-2012) binnen de betrouwbaarheidsmarges vallen en niet statistisch significant zijn. Figuur 2 geeft dezelfde trends als Figuur 1, maar dan in de vorm van percentages van de ondervonden delicten.[4]

[2] Rapport Veiligheidsmonitor 2014, figuur 1 is gebaseerd op gegevens in tabel 4.9 pag. 184. Het betreft gecorrigeerde cijfers (zie onderzoeksverantwoording VM 2014). De figuur maakt onderscheid tussen meldingen en aangiften.
[3] AO 9 april 2015,TK2014-15,29628,nr 533.
[4] De foutbalken in figuur 2 geven de betrouwbaarheidsmarges weer (op basis van de oorspronkelijke cijfers).

Figuur 2: Trends melding en aangifte in percentage ondervonden delicten

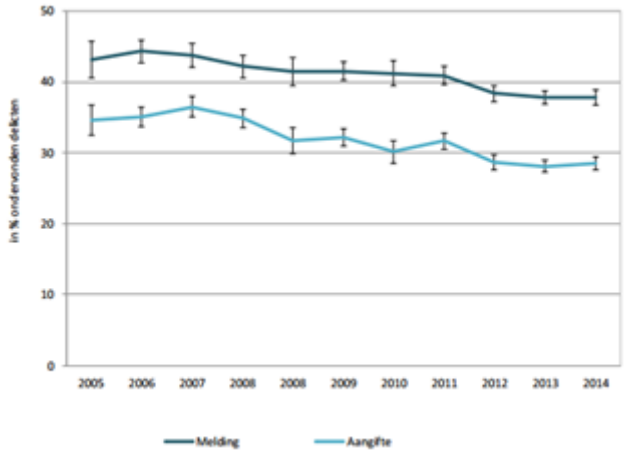

Volgens het CBS is het vanuit statistisch oogpunt juister om te stellen dat de aangiftebereidheid (en meer nog de meldingsbereidheid) over de hele periode 2005-2014 genomen een licht dalende trend laat zien. De afgelopen jaren is ze gelijk gebleven.

1.2.2 Differentiatie naar delictssoort

Het CBS heeft ook bekeken of de meldings- en aangiftebereidheid kan worden gedifferentieerd naar delictssoort. Deze bleek inderdaad aanmerkelijk te verschillen (zie Figuur 3). Zo wordt slachtofferschap van vernieling zelden gemeld en aangegeven, maar slachtofferschap van beroving en vooral inbraak relatief vaak. Het CBS stelt dat de steekproefomvang het niet toelaat om een betrouwbaar meerjarig beeld te geven van de aangiftebereidheid naar delictssoort.

Uit Figuur 3 blijkt daarnaast dat er, met name bij geweldsdelicten, een aanzienlijk verschil is tussen het percentage delicten dat gemeld wordt en het percentage delicten waarvan aangifte wordt gedaan. Dit verschil illustreert het belang om zowel de meldings- als de aangiftebereidheid te onderzoeken.

Figuur 3: Melding en aangifte naar delictsoort (in % ondervonden delicten), 2013

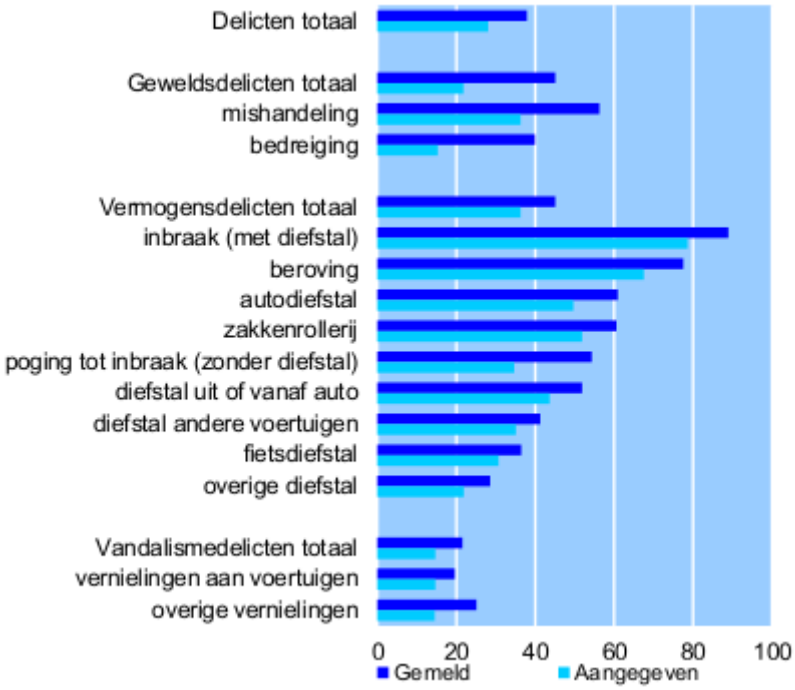

1.2.3 Motieven van burgers om al dan niet aangifte te doen

Naar redenen waarom slachtoffers wel of niet aangifte doen is de laatste keer gevraagd in de Veiligheidsmonitor Rijk 2008. Voor zover deze redenen gespecificeerd kunnen worden is de belangrijkste reden om geen aangifte te doen (voor het totaal van alle delicten): 'het helpt toch niets' (ca. 20%). Daarna volgen de redenen 'het is opgelost' (ruim 10%), 'niet zo belangrijk', 'angst voor represailles', en 'geen zaak voor de politie' (alle minder dan 10%). Verreweg het meest genoemd is de niet nader te specificeren categorie 'andere reden' (ca. 50%). De redenen voor niet-aangifte verschillen wel naar soort delict. Zo wordt de reden 'het helpt toch niets' bij vermogensdelicten en vandalisme veel vaker genoemd dan bij geweldsdelicten. Bij geweldsdelicten komt de reden 'het is opgelost' en 'angst voor represailles' relatief vaak voor. De meest genoemde reden om wel aangifte te doen is (voor het totaal van de delicten): "vanwege de verzekering' (bijna 30%). Daarna volgen 'de dader moest worden opgepakt' en 'vond dat de politie dit moest weten' (beide ruim 20%), 'om het gestolene terug te krijgen' (ca. 15%) en 'vond het mijn plicht' en 'andere redenen' (beide minder dan 10 procent). Ook hier bestaan grote verschillen naar soort delict. Zo zijn bij geweldsdelicten 'vond dat de politie dit moest weten' en 'dader moest gepakt worden' verreweg de meeste genoemde redenen voor aangifte. Bij vermogensdelicten zijn dit 'vanwege verzekering' en 'om gestolene terug te krijgen' en bij vandalismedelicten 'vanwege verzekering' en 'vond dat de politie dit moest weten'.[5] In de Integrale Veiligheidsmonitor (2008-2011) en de Veiligheidsmonitor (vanaf 2012) wordt slachtoffers niet meer expliciet gevraagd naar redenen om (geen) aangifte te doen. Het is daarom niet mogelijk om een meerjarig beeld te geven van

[5] Voor meer informatie zie Landelijke rapportage Veiligheidsmonitor Rijk 2008 pagina 60-63.

de ontwikkeling van de motieven om (geen) aangifte te doen. Wel is in 2012 een kwalitatief onderzoek verschenen van de inspectie van Veiligheid en Justitie (2012) dat ingaat op aangiftemotieven. Hieruit blijkt dat burgers twee hoofdmotieven hebben om aangifte te doen: het krijgen van een vergoeding van de verzekering en het veiliger willen maken van de omgeving Ook verscheen in 2016 een onderzoek naar de beoordeling van burgers van verschillende methoden om aangifte te doen (Boekhoorn & Tolsma, 2016). Dit onderzoek toont aan dat er vooral ontevredenheid over de behandeling van de aangifte optreedt wanneer er via internet melding is gemaakt of aangifte is gedaan. Desondanks geven de respondenten toch aan dat ze voor relatief lichte delicten het liefst via internet aangifte willen doen.

1.3 Doel en onderzoeksvragen

Het huidige project heeft als doel om ter beantwoording van vragen uit de Tweede Kamer informatie te verzamelen ter verklaring van de (vermeende) daling in de (cijfers over de) aangiftebereidheid van burgers, en om op basis van de uitkomsten waar mogelijk aanknopingspunten te benoemen voor beleid dat zich richt op het vergroten van de aangiftebereidheid.

De hoofdvraag luidt: hoe kan de (vermeende) daling in de aangiftebereidheid van burgers in de periode 2005 tot 2015 worden verklaard? Het onderzoek kan worden ingedeeld in de volgende onderdelen en onderzoeksvragen:

A. Literatuurstudie naar de determinanten van aangifte- en meldingsbereidheid en beschouwing van beschikbare data

Bekende factoren die verband houden met aangiftebereidheid zijn de aard en ernst van het delict, de omvang van de schade, en diverse demografische kenmerken van slachtoffers. Voorafgaand aan de rekenkundige exercities in onderdelen B en C, zal in de literatuur worden nagegaan hoe deze (en andere daaraan gerelateerde) relaties in elkaar zitten.

1. Wat is uit de Nederlandse en internationale literatuur bekend over trends in aangifte- en meldingsbereidheid en over de verklaringen van deze trends?
2. Welke determinanten van aangifte- en meldingsbereidheid worden er in de literatuur onderscheiden?
3. Welke variabelen zijn in de (historische) data van de Veiligheidsmonitor voorhanden om deze relaties te toetsen?

B. Toetsing van de samenhangen

In deel B wordt een analysebestand aangemaakt waarin meerdere jaargangen van de Veiligheidsmonitor aan elkaar worden gekoppeld. Vervolgens worden de samenhangen uit deel A multivariaat getoetst.

4. Welke relaties uit onderdeel A kunnen worden aangetoond?

C. Verdere segmentatie van de data

Mede op basis van de modelschattingen uit deel B, wordt in dit onderdeel onderzocht welke verklaringen er zijn voor de daling van de aangiftebereidheid.

5. Hoe ziet de ontwikkeling van de aangifte- en meldingsbereidheid eruit vanaf 2005 tot en met 2015?

6. Hoe kan deze ontwikkeling aan de hand van theorieën over determinanten van aangifte- en meldingsbereidheid en secundaire analyses van de data van Veiligheidsmonitor worden verklaard?
7. Welke clusters van variabelen (op basis van bijvoorbeeld kenmerken van slachtoffers of delicten) dragen bij aan de (vermeende) daling van de aangifte- en meldingsbereidheid?
8. Zijn deze clusters relevant voor het vergroten van de aangifte- en meldingsbereidheid?
9. Welke aanbevelingen voor vervolgonderzoek kunnen worden gedaan?

1.4 Opzet van de studie in structuur van het rapport

Dit rapport bestaat uit zeven hoofdstukken. In het tweede hoofdstuk wordt de literatuur besproken met betrekking tot de trends in aangifte- en meldingsbereidheid in Nederland en andere Westerse landen. In het derde hoofdstuk worden verschillende theoretische perspectieven besproken die mogelijke verschillen tussen de aangiftebereidheid van slachtoffers verklaren. Vervolgens wordt in het vierde hoofdstuk de literatuurstudie naar determinanten van aangifte- en meldingsbereidheid gepresenteerd. In het vijfde hoofdstuk zal besproken worden welke van deze determinanten als variabelen beschikbaar zijn in de (historische) Veiligheidsmonitor, zodat de verbanden tussen deze determinanten en aangifte- en meldingsbereidheid getoetst kunnen worden. In het zesde hoofdstuk worden vervolgens de resultaten van deze analyses besproken. Allereerst worden de trends in aangifte- en meldingsbereidheid beschreven en vervolgens wordt er middels bivariate en multivarite analyses getoetst of er een significante relatie is tussen aangifte- en meldingsbereidheid en determinanten op delict-, slachtoffer- en omgevingsniveau. Het rapport wordt afgesloten met een hoofdstuk waarin de belangrijkste conclusies, de beperkingen van het onderzoek en aanbevelingen voor vervolgonderzoek worden besproken.

Hoofdstuk 2 Trends in aangifte- en meldingsbereidheid

In dit hoofdstuk wordt de literatuur met betrekking tot trends in aangifte- en meldingsbereidheid besproken. Een aantal eerdere wetenschappelijke artikelen en onderzoeksrapporten presenteren meldings- en aangiftepercentages over meerdere tijdsperiodes, waardoor het dus mogelijk is om naar de trends in aangiftebereidheid over de tijd te kijken.

2.1 Nederlands onderzoek

Goudriaan, Nieuwbeerta en Wittebrood (2005) presenteren in hun studie de percentages ondervonden delicten die zijn gemeld bij de politie volgens nationale slachtofferenquêtes die door het CBS zijn uitgevoerd tussen 1980-2003, en dezelfde percentages volgens de Politiemonitor Bevolking tussen 1995-2001. Deze percentages worden gepresenteerd voor geweldsdelicten, vermogensdelicten en vernielingen. Op basis van beide databronnen concluderen Goudriaan, Nieuwbeerta en Wittebrood (2005) dat er geen duidelijke trend valt waar te nemen en dat de meldingspercentages dus redelijk stabiel zijn over de tijd. Wittebrood (2006) toont in haar studie op basis van dezelfde databronnen logischerwijs dezelfde trends in meldingsbereidheid, maar gaat ook in op het percentage delicten dat gemeld is waarbij uiteindelijk ook een schriftelijk document is ondertekend. Wittebrood (2006) toont aan dat de bereidheid tot aangifte en registratie is gestegen van ruim 50 procent begin jaren tachtig tot bijna 80 procent in 2004.[6] Deze stijging is waar te nemen voor zowel geweldsdelicten, diefstaldelicten en vernielingen.

Van Dijk, van Kesteren en Smit (2007) bespreken trends in het rapporteren van vijf soorten criminaliteit (diefstal uit een auto, fietsdiefstal, inbraak, poging tot inbraak en diefstal van persoonlijke spullen) in diverse landen die deelnemen aan de International Crime Victims Survey (ICVS). Zij concluderen dat de meldingspercentages in België, Schotland, Engeland, Wales, Nederland, Frankrijk, Nieuw Zeeland, de Verenigde Staten en Canada zijn gedaald tussen de start van de ICVS (in 1988 of 1992, afhankelijk van wanneer het land voor het eerst participeerde in het onderzoek) en 2004. Echter, deze daling is volgens hen het gevolg van veranderingen in de compositie van delicten die gemeld worden. Voor de afzonderlijke delicten is namelijk geen duidelijke trend waarneembaar, alleen het rapporteren van fietsendiefstal is in bijna alle landen afgenomen. Wanneer specifiek naar de cijfers voor Nederland wordt gekeken blijkt uit de ICVS dat het percentage bij de politie gemelde delicten is afgenomen van 64 procent in 1988 tot 58 procent in 2004. Er is echter geen duidelijke dalende trend waarneembaar aangezien de meldingspercentages tussen de 58 en 66 procent schommelen in de tussenliggende jaren.

[6] Deze percentages zijn aanzienlijk hoger dan de aangiftepercentages die in de rest van het document genoemd worden. Dit komt omdat in dit onderzoek is gekeken naar de aangiftebereidheid van alle gemelde delicten. In de overige onderzoeken wordt gekeken naar de aangiftebereidheid van alle delicten, dus zowel gemelde als niet-gemelde delicten, wat logischerwijs tot lagere aangiftepercentages leidt.

2.2 Internationaal onderzoek

Ook is er in internationaal onderzoek uit specifieke landen aandacht geweest voor trends in aangiftebereidheid. Een aantal van deze studies richt zich echter alleen op trends in aangiftegedrag na seksueel misbruik en gebruikt bovendien gedateerde data (zie Baumer en Lauritsen, 2010). Recentelijk zijn in drie studies de algemene trends in aangiftebereidheid in Amerika (Baumer & Lauritsen, 2010), Canada (Sinha, 2015) en het Verenigd Koninkrijk (Tarling & Morris, 2010) onderzocht.

In het onderzoek van Tarling en Morris (2010) worden met behulp van data uit de *British Crime Survey* de aangiftepercentages in 1991 en 2007/2008 vergeleken. Gedurende deze periode is het percentage delicten dat gerapporteerd is bij de politie met vier procent afgenomen van 43 naar 39 procent. Dit betreft een lichte, geleidelijke afname zonder een specifiek keerpunt en zonder dramatische schommelingen gedurende deze periode.

Wanneer er echter naar specifieke delicten wordt gekeken zijn er grotere veranderingen zichtbaar. Tarling en Morris (2010) laten zien dat bij diverse vormen van diefstal de aangiftepercentages aanzienlijk sterker zijn afgenomen: aangiftes na fietsendiefstal, inbraak, autodiefstal en diefstal uit een auto zijn met respectievelijk 28,4 procent, 9,4 procent, 6,2 procent en 7,2 procent afgenomen. De aangiftepercentages bij persoonlijke diefstal (bijvoorbeeld zakkenrollerij) en overvallen zijn een stuk minder afgenomen, met respectievelijk 2,8 en 4,1 procent. Tarling en Morris (2010) suggereren dat deze afnames mogelijk komen doordat de relatieve waarde van veel gestolen goederen over de tijd is afgenomen, waardoor slachtoffers van vermogensdelicten meer geneigd zijn om de schade simpelweg af te schrijven in plaats van aangifte te doen bij de politie. In overeenstemming met deze hypothese, laten Tarling en Morris (2010) zien dat slachtoffers vermogensdelicten tegenwoordig als minder serieus ervaren, terwijl ze vandalisme en geweldsdelicten als meer serieus ervaren.

Slachtoffers van vandalisme en geweld doen dan ook juist vaker aangifte in 2007/2008 dan in 1991. Het aangiftepercentage na vandalisme is in deze studie toegenomen met 7,9 procent, terwijl de aangiftepercentages na mishandeling zonder en met verwondingen met respectievelijk 11,3 procent en 11,8 procent zijn toegenomen. De toenames in de aangiftepercentages na geweld zijn vooral veroorzaakt doordat slachtoffers vaker aangifte zijn gaan doen in het geval van huiselijk geweld of wanneer de dader een kennis was. Bij geweldsdelicten zonder bekende als dader is het aangiftepercentage niet toegenomen. Tarling en Morris (2010) concluderen op basis hiervan dat het tegenwoordig minder waarschijnlijk is dat slachtoffers intieme vrienden of familieleden de hand boven het hoofd houden.

In een onderzoeksrapport van het *Canadian Centre for Justice Statistics* worden de trends in aangiftegedrag van Canadese slachtoffers besproken (Sinha, 2015). Zij gebruiken hiervoor drie metingen, uit 1999, 2004 en 2009, van de *General Social Survey* waarin Canadezen van vijftien jaar of ouder worden ondervraagd. Sinha (2015) toont hierbij aan dat het totale percentage gerapporteerde misdrijven significant is afgenomen van 37 procent in 1999 naar 34 procent in 2004 en 31 procent in 2009. Ook uit dit onderzoek blijkt dat de trends verschillen voor verschillende type delicten. Net als in de studie van Tarling en Morris (2010)

is er een significante daling in de aangiftepercentages na vermogensdelicten, al zijn de verschillen minder groot dan in het Britse onderzoek. De aangiftepercentages na inbraak, diefstal van voertuigen, diefstal van eigendom van het huishouden en diefstal van persoonlijk eigendom zijn allen significant afgenomen tussen 1999 en 2009 met respectievelijk 8 procent, 10 procent, 9 procent en 7 procent. Met name delicten met meer financieel verlies worden minder vaak gemeld bij de politie. In 1999 werd nog in 84 procent van de gevallen aangifte gedaan als de financiële schade groter was dan 1000$, maar dit percentage is gedaald tot 68 procent in 2009. Sinha (2015) suggereert op basis van deze resultaten dat een verbeterde levensstandaard ervoor zorgt dat de relatieve waarde van gestolen goederen is afgenomen over de tijd.

De aangiftepercentages na vandalisme, overvallen en fysieke mishandelingen (waarbij huiselijk geweld is uitgesloten) zijn niet significant veranderd tussen 1999 en 2009. In tegenstelling tot het Britse onderzoek van Tarling en Morris (2010) zijn de aangiftepercentages van huiselijk geweld in Canada significant afgenomen van 27 procent in 2004 naar 22 procent in 2009. De slachtoffers van huiselijk geweld gaven hiervoor in toenemende mate als reden op dat het huiselijk geweld niet belangrijk genoeg was om aangifte voor te doen. Dit komt overeen met de bevinding dat de prevalentie van de meest ernstige vormen van huiselijk geweld ook zijn afgenomen in deze periode. Andere redenen om wel of geen aangifte te doen van slachtofferschap bleven relatief stabiel over de tijd (Sinha, 2015).

Baumer en Lauritsen (2010) onderzochten de trends in aangiftebereidheid onder Amerikanen die tussen 1973 en 2005 slachtoffer van een delict zijn geworden. Zij gebruikten hiervoor gegevens van representatieve steekproeven van Amerikanen van 12 jaar en ouder uit het *National Crime Survey* en het *National Crime Victimization Survey.* Zij controleerden hierbij voor diverse kenmerken van het delict, slachtoffer en het huishouden waaruit het slachtoffer komt. Uit de trend in aangiftes van geweldsdelicten blijkt een significant, curvilineair verband tussen het jaar van slachtofferschap en het doen van aangifte. De voorspelde waarschijnlijkheid van aangifte na een geweldsdelict was 0,42 in 1973 en daalde vervolgens tot 0,36 in 1985. Vanaf 1985 steeg deze voorspeelde waarschijnlijkheid weer tot 0,48 in 2005. Wanneer naar specifieke geweldsdelicten wordt gekeken, blijkt dat de trends in aangiftebereidheid na mishandeling en zware mishandeling een vergelijkbare vorm vertonen. De aangiftebereidheid na seksuele misdrijven toont een significant, lineair en positief verband met het jaar waarin het delict plaatsvond. Voor overvallen blijkt er een derde-graads verband te zijn waarbij de waarschijnlijkheid van aangifte stijgt tussen 1973 en 1979, vervolgens daalt tot 1999 en weer stijgt tot 2005. Uiteindelijk is de aangiftebereidheid na overvallen in 2005 iets lager dan in 1973. Baumer en Lauritsen (2010) toonden de trends in aangiftegedrag na geweldsdelicten ook nog apart voor mannen en vrouwen, voor Afro-Amerikanen, blanken en latino's, en voor geweldsdelicten met verschillende dader-slachtoffer relaties. Ook voor deze aparte groepen blijkt er meestal een curvilineair verband te bestaan en is de waarschijnlijkheid van aangifte doen voor alle groepen hoger in 2005 dan in 1973.

Ook de trend van aangiftegedrag na slachtofferschap van vermogensdelicten toont een significant, curvilineair verband tussen het jaar van slachtofferschap en het doen van aangifte.

De waarschijnlijkheid dat slachtoffers aangifte doen van vermogensdelicten was 0,28 in 1973 maar steeg naar 0,36 in 2005. Ook bij specifieke vormen van vermogensdelicten wordt een stijgende aangiftebereidheid gevonden, waarbij slachtoffers van diefstal, inbraak en autodiefstal allen een grotere waarschijnlijkheid hebben om aangifte te doen in 2005 dan in 1973. Ook slachtoffers met diverse etnische achtergronden (Afro-Amerikanen, blanken, latino's en anderen) blijken allen vaker aangifte te doen van vermogensdelicten in 2005 dan in 1973.

Baumer en Lauritsen (2010) onderzoeken niet waarom de aangiftebereidheid in Amerika is gestegen tussen 1973 en 2005, al controleren ze voor diverse mogelijke verklaringen door kenmerken van het delict, slachtoffer en huishouden mee te nemen als controle variabelen. Wel speculeren zij over mogelijke verklaringen voor deze positieve trend. Zo zijn zij van mening dat deze mogelijk veroorzaakt is door sociale en juridische hervormingen gericht op het vergroten van het bewustzijn van seksuele misdrijven en huiselijk geweld en door aanmoedigingen om slachtofferschap van criminaliteit bij de politie te melden. Andere mogelijke relevante factoren die zij noemen zijn: een toename in gemeenschapsgerichte politiezorg, sociale bewegingen met betrekking tot rechten van slachtoffers, een toenemende afname in interpersoonlijk vertrouwen, een groeiende etnische diversiteit en ongelijkheid, verbeteringen in de attituden jegens de politie, de profilering van het alarmnummer 911 en de opkomst van mobiele telefonie.

2.3 Conclusie

Concluderend kan gesteld worden dat uit de bestaande literatuur over trends in aangifte- en meldingsbereidheid geen eenduidige trend naar voren komt. Uit verschillende Nederlandse onderzoeken komen stijgende (Wittebrood, 2006), dalende (Van Dijk, van Kesteren & Smit, 2007) en stabiele (Goudriaan, Nieuwbeerta en Wittebrood, 2005) trends naar voren. Hierbij dient te worden opgemerkt dat de dalende trend verklaard kan worden door een verandering in de compositie van delicten (Van Dijk, van Kesteren & Smit, 2007). Internationaal onderzoek toont een dalende aangiftebereidheid aan in zowel het Verenigd Koninkrijk (Tarling & Morris, 2010) als Canada (Sinha, 2015), waarbij met name de aangiftebereidheid van vermogensdelicten is gedaald. Uit Amerikaans onderzoek blijkt daarentegen een stijgende aangiftebereidheid voor zowel gewelds- als vermogensdelicten (Baumer & Lauritsen, 2010).

Hoofdstuk 3 Theorie

Om trends in de meldings- en aangiftebereidheid te kunnen duiden, is het nodig inzicht te hebben in de factoren die van invloed zijn op de keuze van slachtoffers om melding en aangifte te doen bij de politie.

In dit hoofdstuk wordt op hoofdlijnen een theorie uiteengezet ter verklaring van meldings- en aangiftebereidheid. Omdat het onderscheid tussen melding en aangifte voor een algemene keuzetheorie van beperkt belang is, spreken we ten behoeve van de leesbaarheid van de tekst uitsluitend over het doen van aangifte, behalve daar waar het onderscheid tussen melding en aangifte essentieel is.

In de wetenschappelijke literatuur over aangiftebereidheid wordt regelmatig gebruik gemaakt van het drie-staps besluitvormingsmodel van slachtoffers (Ruback, Greenberg en Westcott, 1984). In de eerste stap van dit model bestempelt het individu zich als slachtoffer van een delict. Tijdens de tweede stap bepaalt het slachtoffer de ernst van het delict. Bij de derde stap besluit het slachtoffer of hij aangifte doet of een andere optie kiest.

Uitgangspunt van de hier geformuleerde theorie is dat het al dan niet doen van een aangifte van een misdrijf een doelgerichte keuze is tussen twee alternatieven. Wanneer een individu de keuze heeft tussen het wel of niet doen van een aangifte, zal hij of zij een afweging maken van de verwachte baten en verwachte kosten van elk van beide alternatieven, en vervolgens het alternatief kiezen waarvan de verwachte baten minus de verwachte kosten het hoogst zijn.[7]

Geïnspireerd door Goudriaan (2006) maken we onderscheid tussen economische factoren en psychologische factoren, en besteden we tevens aandacht aan de wijze waarop de sociale omgeving van het individu van invloed is op de verwachte opbrengsten en verwachte kosten van het al dan niet doen van aangifte. In essentie presenteren we hier een economisch model van meldings- en aangiftegedrag waarin ook niet-materiële nutsargumenten zijn verwerkt.

3.1 Economische factoren

Tot de economische factoren rekenen we mogelijke uitkomsten met een materieel karakter, uitkomsten die in principe zonder kunstgrepen zijn uit te drukken in termen van tijd en geld. Verschillende economische factoren dragen bij aan de gepercipieerde kosten van het doen van aangifte.

Allereerst kost het doen van aangifte per definitie tijd. Tijd is een kostenfactor omdat de tijd die een slachtoffer besteedt aan het doen van aangifte ook aan andere, meer geprefereerde, activiteiten besteed had kunnen worden. We spreken dan van opportuniteitskosten. Bij het mondeling doen van aangifte gaat het om gesprekstijd en de tijd die nodig is voor het noteren en verifiëren van de gegevens. Veelal kan uitsluitend op een politiebureau aangifte gedaan worden en is er dus ook sprake van reistijd en wachttijd. Gedurende de laatste decennia zijn

[7] Bij Goudriaan (2006, p. 16) wordt de theorie niet precies genoeg verwoord. Er wordt gesteld dat geen aangifte wordt gedaan als de verwachte kosten van het doen van aangifte hoger zijn dan de verwachte baten. De uitkomst van de afweging hangt echter ook af van de verwachte kosten en baten van het *niet* doen van aangifte.

de mogelijkheden om aangifte te doen uitgebreid en kan men bijvoorbeeld ook via de telefoon of internet aangifte doen van bepaalde soorten misdrijven. Deze mogelijkheden verminderen de reistijd, maar de tijd die het aangifte doen zelf kost, blijft bestaan. Het niet doen van aangifte kost uiteraard geen tijd.

Een andere factor die een rol speelt aan de kostenkant is de angst voor represailles . Bij het doen van aangifte wordt de identiteit van de aangever bekend, en bestaat de mogelijkheid dat de dader of anderen represailles tegen de aangever willen nemen. Hoe hoog de gepercipieerde kosten van repressialles zijn hangt af van de verwachte kans en ernst van dergelijke represailles .[8] Aan de andere kant kan het slachtoffer ook empathie voor de dader voelen. Omdat aangifte kan leiden tot vervolging van de dader heeft het waarschijnlijk negatieve gevolgen voor de dader en mogelijk ook voor de relatie van het slachtoffer met de dader.

Verschillende factoren dragen bij aan de gepercipieerde baten van het aangifte doen. Deze baten kunnen op de eerste plaats financieel van aard zijn. Indien het slachtoffer verzekerd is voor de geleden schade is er doorgaans een bewijs van aangifte nodig om deze schade vergoed te krijgen door de verzekeringsmaatschappij.

In veel gevallen zijn de verwachte baten van aangifte afhankelijk van de vraag of de politie de dader van het misdrijf weet te identificeren en vervolgen, en eventueel de gestolen goederen weet op te sporen. In dat geval kan aangifte mogelijk tot een financiële schadevergoeding leiden. Ook zullen slachtoffers verwachten dat de arrestatie en vervolging van de daders de kans verlaagt dat de dader hen opnieuw tot slachtoffer maakt. Ook dat kan als een materiële opbrengst beschouwd worden.

Op grond van de benoemde economische factoren kan verwacht worden dat diverse kenmerken van misdrijven en slachtoffers samenhangen met de beslissing van het slachtoffer om aangifte te doen of niet. Allereerst kan verwacht worden dat naarmate het misdrijf meer materiële schade en fysiek letsel heeft veroorzaakt, de waarschijnlijkheid groter is dat aangifte wordt gedaan. De kosten van het doen van aangifte zullen nauwelijks afhankelijk zijn van de hoeveelheid schade, maar de verwachte of mogelijke baten door middel van materiële compensatie wel. Bij slachtoffers speelt mogelijk de overweging mee dat de politie in geval van misdrijven met grote schade zich ook meer inspanningen zal getroosten om het misdrijf op te lossen, zodat niet alleen de omvang van de compensatie maar ook de kans op compensatie groter is dan bij misdrijven met geringe schade.

Een kenmerk dat hierbij aansluit en dat mogelijk een rol speelt is of het slachtoffer verzekerd is voor de geleden schade. Wanneer dit het geval is zullen de baten hoger zijn wanneer men aangifte doet, omdat alleen bij aangifte de geleden schade gecompenseerd kan worden. Op basis hiervan kan men dus verwachten dat er vaker aangifte wordt gedaan van vermogensdelicten waarbij men verzekerd is voor de gestolen goederen, zoals vaak het geval

[8] De in oktober 2012 ingevoerde mogelijkheid tot het doen van aangifte onder nummer, in eerste instantie vooral bedoeld voor werknemers die tijdens de uitoefening van een publieke taak slachtoffer worden van misdrijven, beoogt de anonimiteit van de aangever de beschermen tegenover de dader en anderen die represailles zouden kunnen nemen.

is bij autodiefstal en woninginbraak.[9] Voor de vergoeding van medische kosten is geen aangifte vereist.

De kosten van het doen van aangifte worden beïnvloed door de mogelijkheden om aangifte te doen. Wanneer de afstand tot het politiebureau groter is zal het meer (reis)tijd kosten om aangifte te doen. De mogelijkheid om op andere manieren aangifte te doen, bijvoorbeeld telefonisch of via internet, verkleint de kosten van aangifte en vergroot daardoor de kans op aangifte, maar uisluitend van misdrijven waarbij internetaangifte mogelijk is.

Zoals aangegeven kan de relatie tussen dader en slachtoffer van invloed zijn op de beslissing van het slachtoffer om aangifte te doen, al is niet op voorhand te voorspellen of een bekende als dader de kans op het doen van aangifte verhoogt of verlaagt.

3.2 Psychologische factoren

De afwegingen van slachtoffers zullen zelden uitsluitend op economische of materiële factoren gebaseerd zijn. Ook emoties als woede, schuld, schaamte, en angst spelen vaak een rol. Deze emoties kunnen beschouwd worden als additionele 'psychologische' factoren die samen met de economische factoren meespelen in de beslissing om al dan niet aangifte te doen.

De behoefte tot vergelding is een belangrijk emotioneel argument om aangifte te doen. Door middel van de aangifte kan men immers bijdragen aan de kans op arrestatie, vervolging en bestraffing van de dader. Deze behoefte aan vergelding is mogelijk het sterkst bij misdrijven die irreversibele gevolgen hebben, hetgeen vaak maar niet altijd ernstige misdrijven zijn.

Schuld is een emotie die tot het niet doen van aangifte kan leiden. Slachtoffers kunnen schuld voelen omdat zij zichzelf deels of geheel schuldig achten aan het misdrijf, bijvoorbeeld wanneer zij nalatig zijn geweest en daarmee gelegenheid tot het misdrijf hebben geboden, of wanneer zij menen zelf aanleiding te hebben gegeven tot het misdrijf.

Ook schaamte kan een reden zijn om het doen van aangifte achterwege te laten. Bij zedenmisdrijven bijvoorbeeld kan het pijnlijk zijn om tijdens de aangifte over details van het misdrijf te spreken, maar ook in andere gevallen kunnen slachtoffers voorzien dat het doen van aangifte hen zal dwingen om pijnlijke situaties met de politie te delen.

Een andere factor die van invloed kan zijn op de aangiftebeslissing van een slachtoffer is de directe sociale omgeving. De attituden van personen uit de directe sociale omgeving van het slachtoffer kunnen bijvoorbeeld de keuze om aangifte te doen beïnvloeden. Zo kunnen partners, kinderen, ouders, vrienden en collega's aandringen op het doen van aangifte, of het slachtoffer juist afraden om aangifte te doen. Indien het in deze sociale omgeving de norm is om aangifte te doen van slachtofferschap, zal het slachtoffer aan deze norm willen voldoen en eerder geneigd zijn om aangifte te doen. Indien het juist de norm is om de politie 'er buiten te laten' zal het slachtoffer geneigd zijn geen aangifte te doen. Hierbij gaat het om een direct

[9] In dit specifieke geval geldt het argument uisluitend voor het doen van aangifte en niet voor het melden van slachtofferschap, omdat verzekeraars alleen compenseren indien een bewijs van aangifte overlegd kan worden.

effect van de mening van personen in de omgeving van het slachtoffer op de beslissing om al dan niet aangifte te doen.

Het is van belang om te beseffen dat alle genoemde overwegingen —tijd, geld, emoties en sociale normen— elkaar kunnen versterken of tegenwerken. Emoties kunnen normen en financiële prikkels overwinnen, maar het omgekeerde kan ook het geval zijn.

3.3 Structurele factoren

Het psychologisch perspectief erkent de rol van de omgeving in de totstandkoming van de beslissing van het slachtoffer om al dan niet aangifte te doen, maar alleen op individueel niveau, dat wil zeggen de invloed die uitgaat van de directe sociale omgeving van familie, vrienden en collega's. Variaties in aangiftebereidheid worden ook wel verklaard met behulp van contextuele factoren die betrekking hebben op structurele omgevingskenmerken, in het bijzonder op ruimtelijke, sociaal-economische en etnische segregatie in de samenleving. Goudriaan noemt dit het sociologisch perspectief. De belangrijkste representant van dit perspectief is de theorie van Black (1976, in Goudriaan, Nieuwbeerta & Wittebrood, 2005). Deze theorie verklaart variaties in de mate waarin individuen gebruik maken van het rechtssysteem. Het doen van aangifte in geval van slachtofferschap is een van manieren waarop mensen gebruik maken van het rechtssysteem. Volgens de theorie van Black hangt de kans op het doen van aangifte onder meer af van de persoonlijke afstand tussen de dader en slachtoffer. Bij een grote afstand (bijvoorbeeld vreemden) wordt eerder aangifte gedaan dan bij naasten (bijvoorbeeld familieleden). Ook sociaal-economische status (bijvoorbeeld welstand) en culturele status (bijvoorbeeld onderwijsniveau) spelen een rol. Individuen met een hoge opleiding en een hoog inkomen of vermogen zullen sneller aangifte doen dan mensen met een lage opleiding en een laag inkomen. Verder stelt de theorie dat personen die geïntegreerd zijn in organisaties (gezin, werk, school) eerder aangifte zullen doen, en dat dit ook het geval is naarmate individuen meer 'sociale controle' vertegenwoordigen. Bij het laatste kan men bijvoorbeeld denken aan de politieagenten, rechters of leraren als vertegenwoordigers van sociale controle en hangjongeren en misdadigers als vertegenwoordigers van deviantie. Kortom, volgens de theorie van Black is aangifte dus minder waarschijnlijk als het slachtoffer arm is, laag is opgeleid, weinig geïntegreerd is en geen sociale controle vertegenwoordigt, en als de persoonlijke afstand tussen slachtoffer en dader klein is. Er is diverse keren geprobeerd deze theoretische ideeën van Black vanuit het sociologisch perspectief te toetsen, maar over het algemeen werd er weinig bevestiging van zijn ideeën gevonden (Goudriaan, Nieuwbeerta & Wittebrood, 2005; Kuo et al., 2012). In meer recentere studies wordt meer ondersteuning voor het sociologisch perspectief gevonden, door studies die aantonen dat de sociale samenstelling van de buurt van invloed is op de aangiftebereidheid.

3.4 Conclusie

In dit hoofdstuk werd een theorie geschetst voor het verklaren van meldings- en aangiftebereidheid. Een dergelijke theorie is nuttig voor het duiden van trends in de aangiftebereidheid. In navolging van Goudriaan werd de beslissing om al dan niet aangifte te doen beschreven als de uitkomst van een afweging van uiteenlopende economische (materiële

kosten en baten), en psychologische (emoties en attitudes) criteria, die mogelijk ook nog beïnvloed wordt door de plaats van het slachtoffer in de samenleving en door de relatie tussen dader en slachtoffer. In de hierna volgende hoofdstukken wordt onderzocht in hoeverre de hier genoemde factoren in de Veiligheidsmonitor gemeten zijn, en in hoeverre zij aantoonbaar empirisch samenhangen met aangiftegedrag.

Hoofdstuk 4 Literatuurstudie naar determinanten van aangifte- en meldingsbereidheid

In dit hoofdstuk worden de resultaten gepresenteerd van de literatuurstudie naar de determinanten van aangiftebereidheid. In deze literatuurstudie zijn het proefschrift van Heike Goudriaan (2006) en de wetenschappelijke artikelen die hieruit voortvloeiden (Goudriaan, Lynch & Nieuwbeerta, 2004; Goudriaan & Nieuwbeerta, 2007; Goudriaan, Nieuwbeerta & Wittebrood, 2005; Goudriaan, Wittebrood & Nieuwbeerta, 2005) als uitgangspunt genomen. De in deze werken verkregen inzichten zijn aangevuld met die uit naderhand verschenen literatuur in Nederlandse en internationale wetenschappelijke tijdschriften. Deze aanvullende, meer recente internationale literatuur wordt alleen meegenomen in de literatuurstudie wanneer er sprake is van *peer-reviewed* wetenschappelijke artikelen, zodat de kwaliteit van de studies gegarandeerd is. Deze voorwaarde wordt niet gesteld bij het selecteren van recente Nederlandse studies omdat er in dat geval slechts één Nederlandse studie (Tolsma, Blaauw & te Grotenhuis, 2012) naast het werk van Goudriaan besproken kan worden. Omdat het huidige onderzoek zich specifiek op de Nederlandse situatie richt is het van belang om zo veel mogelijk informatie over Nederlandse studies in de literatuurstudie op te nemen.

In de bespreking van de literatuur wordt een onderscheid gemaakt naar determinanten op delictniveau (Paragraaf 4.1), slachtofferniveau (4.2) en omgevingsniveau (4.3). Binnen deze paragrafen worden determinanten die in de literatuur zijn onderzocht één voor één besproken. Hierbij wordt uitgegaan van een vaste opzet: allereerst worden de inzichten op basis van eerdere Nederlandse en internationale studies uit het werk van Goudriaan (en collega's) besproken; vervolgens worden de inzichten op basis van het eigen werk van Goudriaan (en collega's) en andere recente Nederlandse studies besproken; tot slot worden inzichten op basis van recenter internationale studies besproken. Er is hierbij de keuze gemaakt om alleen studies uit Westerse landen op te nemen in de literatuurstudie. Studies naar aangifte- en meldingsbereidheid onder slachtoffers uit China (Zhang, Messner & Liu, 2007), Malawi (Sidebottom, 2014) en diverse niet-westerse landen (Estienne & Morabito, 2016) zijn uitgesloten omdat de sociaaleconomische en culturele verschillen tussen Westerse en niet-westerse landen de resultaten uit deze studies minder goed vergelijkbaar maken.

In het literatuuroverzicht wordt telkens gesproken van aangiftegedrag en geen onderscheid gemaakt tussen aangifte- en meldingsgedrag. In veel studies is de afhankelijke variabele het rapporteren van criminaliteit bij de politie, zonder dat hierbij duidelijk wordt of het gaat om alleen een melding of ook een aangifte. Om de leesbaarheid te bevorderen zal telkens gesproken worden van aangiftegedrag in plaats van aangifte- en/of meldingsgedrag.

De resultaten die besproken worden in de literatuurstudie hebben in principe betrekking op de gepresenteerde multivariate analyses in elk artikel, en niet op de bivariate analyses.[10] Hier is voor gekozen omdat veel artikelen niet (alle) bivariate verbanden tonen. In een aantal Nederlandse studies worden echter enkel de resultaten van bivariate analyses getoond,

[10] Een bivariate analyse geeft het verband weer tussen twee variabelen, in dit geval tussen één determinant en het aangiftegedrag van slachtoffers. In multivariate analyses wordt het verband tussen meerdere determinanten en aangiftegedrag in één model getoetst. Dit heeft als voordeel dat er in het multivariate model rekening wordt gehouden met de samenhang die determinanten onderling kunnen hebben. Zodoende wordt er gecontroleerd voor mogelijke schijnverbanden welke veroorzaakt kunnen worden door zulke onderlinge samenhang.

wanneer een resultaat besproken wordt dat betrekking heeft op bivariate analyses zal dit telkens vermeld worden.

Wanneer een gevonden resultaat geen betrekking heeft op aangiftebereidheid na slachtofferschap in het algemeen, maar op aangiftebereidheid na een specifiek soort delict (bijvoorbeeld vermogens- of geweldsdelicten) zal dit telkens vermeld worden. Ook wordt telkens vermeld als een resultaat geen betrekking heeft op aangifte van het slachtoffer zelf maar op aangifte door een andere persoon dan het slachtoffer. Tot slot wordt er ook telkens een onderscheid gemaakt tussen onderzoek waarin slachtoffers rechtstreeks gevraagd zijn naar hun aangiftegedrag na slachtofferschap, en vignettenonderzoeken. In zulke vignettenonderzoeken krijgen respondenten een hypothetische situatie voorgelegd en wordt hen gevraagd hoe ze in de situatie zouden handelen. In de besproken vignettenstudies in dit literatuur onderzoek gaat het om hypothetische situaties waarin de respondenten slachtoffer wordt van een delict en hen vervolgens gevraagd wordt of ze hiervan aangifte zouden doen of niet. Door *at random* te variëren in bepaalde kenmerken van de hypothetische situatie die verschillende respondenten voorgelegd krijgen kan men onderzoeken of deze kenmerken van invloed zijn op de beslissing om aangifte te doen of niet. Het onderscheid tussen vignettenstudies en studies op basis van enquêtes wordt gemaakt omdat er mogelijk een verschil is in hoe personen denken dat ze zullen reageren en hoe ze echt reageren na slachtofferschap.

Tot slot is het van belang om te vermelden dat er in deze literatuurstudie, gezien de beperkte tijd en middelen om deze uit te voeren, geen sprake is van een *systematic review* volgens de methodiek van de Campbell Collaboration (zie bijvoorbeeld Petrosino en collega's (2001)).

4.1 Delictkenmerken

Type delict

Het type delict blijkt een belangrijke voorspeller van het al dan niet aangifte doen na slachtofferschap. Goudriaan, Nieuwbeerta & Wittebrood (2005) laten in de bivariate analyses van hun studie zien dat slachtoffers van diefstal aanzienlijk vaker aangifte doen van slachtofferschap dan slachtoffers van geweld en vernieling. Ook binnen deze brede categorieën criminaliteit zijn er nog de nodige verschillen waar te nemen tussen specifieke vormen van diefstal of geweld. Zo wordt bij slachtofferschap van inbraak en diefstal van of uit de auto aanzienlijk vaker aangifte gedaan dan bij diefstal van een fiets of portemonnee. Ook doet men aanzienlijk vaker aangifte wanneer men slachtoffer is van mishandeling, vergeleken met slachtofferschap van dreiging met lichamelijk geweld of van een seksueel delict (Goudriaan, Nieuwbeerta & Wittebrood, 2005). Deze bevindingen komen overeen met andere studies onder Nederlandse slachtoffers (Goudriaan, Wittebrood & Nieuwbeerta, 2005; Goudriaan, 2006).

Ook Torrente, Gallo en Oltra (2016) tonen in hun studie onder Europese landen met bivariate analyses aan dat Nederlandse slachtoffers het vaakst aangifte doen van autodiefstal, inbraak en dieftal van een motor, terwijl van geweldsdelicten relatief weinig aangifte wordt gedaan. Uit de vignettenstudie van Tolsma (2011) blijkt ook dat respondenten zeggen dat het het

meest waarschijnlijk is dat zij aangifte zullen doen indien ze slachtoffer worden van woninginbraak. Ook wanneer zij bedreigd worden met lichamelijk geweld stellen respondenten dat het meer waarschijnlijk is dat ze aangifte zullen doen, terwijl dit juist minder waarschijnlijk is wanneer iemand hen een bloedneus slaat, een niet verzekerde fiets steelt of wanneer ze zien dat iemand een bushokje vernield. Een andere Nederlandse vignettenstudie toont ook aan dat respondenten het vaakst aangifte zullen doen na slachtofferschap van inbraak, daarnaast blijkt dat zij significant vaker aangifte zullen doen na slachtofferschap van mishandeling dan na fietsendiefstal (Tolsma, Blaauw & te Grotenhuis, 2012). Uit de bivariate analyses van het onderzoek van het Periklesinstituut (2016) blijkt dat Nederlandse raadsleden stellen dat zij vaker aangifte zullen doen in het geval van fysiek geweld of vernielingen van hun eigendom dan wanneer zij bedreigd worden.

De internationale studie van Goudriaan, Lynch en Nieuwbeerta (2004) toont aan dat ook in de meeste Westerse landen de aangiftebereidheid het grootst is na slachtofferschap van vermogensdelicten zoals autodiefstal, motordiefstal en inbraak en juist laag is bij vernielingen aan de auto en bij mishandelingen en bedreigingen. Een zelfde beeld komt naar voren in de studie van Bowles, Reyes en Garoupa (2009) onder slachtoffers uit acht Westerse landen en in de studie van Torrente, Gallo en Oltra (2016) onder diverse Europese landen. Tarling en Morris (2010) toonden aan dat Britse slachtoffers het vaakst aangifte doen van delicten met betrekking tot hun auto. Ook van inbraak wordt volgens deze studie vaker aangifte gedaan dan van fietsendiefstal of vandalisme.

Uit sommige Amerikaanse vignettenstudies komt een ander beeld naar voren van wat respondenten denken dat ze zullen doen na slachtofferschap van diverse delicten. Zowel Nicksa (2013) als Hart en Colavita (2011) tonen aan dat Amerikaanse studenten zeggen eerder melding zullen maken van geweldsdelicten dan van vermogensdelicten. Een andere vignettenstudie onder Amerikaanse (Slocum, Taylor, Brick & Esbensen, 2010) respondenten toont aan dat zij het vaakst aangifte zullen doen na slachtofferschap van inbraak, maar ook dat zij significant vaker aangifte zullen doen na slachtofferschap van mishandeling dan na diefstal (Slocum, Taylor, Brick & Esbensen, 2010). Avdija & Giever (2012) vonden geen significante verschillen tussen verschillen delicten in hun Amerikaanse vignettenstudie.

Ernst van het delict

De ernst van het delict waarvan een persoon slachtoffer is geworden blijkt één van de vaakst gevonden significante voorspellers voor aangiftebereidheid te zijn. Uit het overzicht van empirisch Nederlands onderzoek naar determinanten van aangiftebereidheid, uit Goudriaan, Nieuwbeerta en Wittebrood (2005), blijkt dat in meerdere Nederlandse studies de ernst van het delict correleert met een hogere kans op aangifte. Daarnaast blijkt uit dit overzicht dat diverse Nederlandse studies aantonen dat delictkenmerken, waaronder de ernst van het delict, belangrijk zijn in het voorspellen van het aangiftegedrag van het slachtoffer. Goudriaan (2006) bespreekt in haar proefschrift bovendien de internationale literatuur waarin ook vaak een positief verband wordt gevonden tussen aangiftebereidheid en de ernst van het delict, veelal gebaseerd op de waarde van het financiële verlies en/of fysieke verwondingen.

Ook in het eigen werk van Goudriaan wordt het verband tussen de ernst van het delict en aangiftegedrag aangetoond. Zo laten Goudriaan, Nieuwbeerta en Wittebrood (2005) op basis van gegevens van de Politiemonitor Bevolking zien dat het percentage geweldsdelicten waarvan aangifte bij de politie is gedaan groter is wanneer er medische hulp nodig is geweest. Ook wordt er vaker aangifte gedaan van diefstal en vernieling naarmate de financiële schade van delicten groter is. Uit het onderzoek van Wittebrood (2006) blijkt dat bij alle typen delicten, op autodiefstal na, vaker aangifte wordt gedaan wanneer er letsel en/of schade was dan wanneer er geen letsel en/of schade was. Zowel Wittebrood (2006) als Goudriaan, Nieuwbeerta en Wittebrood (2005) laten in hun bivariate analyses echter niet zien of deze verschillen significant zijn. Goudriaan (2006) toont met behulp van de Nederlandse Survey Criminaliteit en Rechtshandhaving wel aan dat er significant vaker melding wordt gemaakt van geweldscriminaliteit bij de politie wanneer er één of meerdere medische behandelingen nodig waren. Ook uit een grootschalige enquête onder meer dan 100.000 Nederlanders blijkt dat criminaliteit significant vaker gerapporteerd wordt bij de politie wanneer er een gemiddelde of ernstige fysieke verwonding is in vergelijking met geen of een kleine verwonding. Dit zelfde onderzoek toont bovendien aan dat criminaliteit significant vaker wordt gerapporteerd naarmate het financiële verlies voor het slachtoffer groter is (Goudriaan, Wittebrood & Nieuwbeerta, 2005). Daarnaast blijkt ook uit onderzoek van Goudriaan, Lynch en Nieuwbeerta (2004) onder slachtoffers uit 16 Westerse landen, dat de zelfgerapporteerde ernst van het delict significant en positief samenhangt met de aangiftebereidheid. Tot slot toont de vignettenstudie van Tolsma (2011) aan dat respondenten stellen dat het meer waarschijnlijk is dat zij aangifte doen na een woninginbraak waarbij voor 300 euro aan spullen zijn gestolen dan na een woninginbraak waarbij niks gestolen is.

Ook recent internationaal onderzoek toont meestal een significant verband tussen de ernst van het delict en de aangiftebereidheid van slachtoffers. Een significant positief verband tussen het financiële verlies naar aanleiding van het delict en het doen van aangifte wordt gevonden onder slachtoffers uit Amerika (Baumer & Lauritsen, 2010; Gutierrez & Kirk, 2015), Finland (Kääriäinen & Sirén, 2011), Frankrijk (Robert et al., 2010), het Verenigd Koninkrijk (Bowles, Reyes & Garoup, 2009) en steekproeven uit diverse Westerse landen (Bowles, Reyes & Garoup, 2009). Hart & Colavita (2011) vonden bovendien bewijs voor dit verband in een vignettenstudie onder 160 Amerikaanse studenten. Alleen in het onderzoek van Schnelby (2008) onder Amerikaanse slachtoffers van mishandeling en beroving wordt er geen significant verband gevonden tussen financieel verlies en aangiftebereidheid.

Een significant verband tussen fysieke verwondingen naar aanleiding van het delict en het doen van aangifte werd gevonden onder slachtoffers van geweldsdelicten uit Amerika (Baumer & Lauritsen, 2010; Gutierrez & Kirk, 2015; Schnelby, 2008; Zaykowski, 2010), Finland (Kääriäinen & Sirén, 2011), Frankrijk (Robert et al., 2010) en het Verenigd Koninkrijk (Tarling & Morris, 2010). Dit significante verband werd wederom ook gevonden in de vignettenstudie onder Amerikaanse studenten van Hart & Colavita (2011). Yun en Mueller (2011) vonden geen significante relatie tussen fysieke verwondingen en aangiftebereidheid, maar dit komt mogelijk door een gebrek aan statistische power in hun kleine steekproef van 64 Chinese immigranten in Houston die slachtoffer van geweld zijn

geworden. Ook Zaykowski (2012) vond geen significante invloed van fysieke verwondingen in een onderzoek onder Amerikaanse adolescenten. Dit onderzoek liet echter wel zien dat wanneer het slachtoffer meer angst heeft gehad gedurende het delict, hij of zij sneller aangifte zal doen (Zaykowski, 2012). Ook in het Britse onderzoek van Tarling & Morris (2010) werd dit verband tussen de emotionele ernst van het delict en het aangifte doen na een geweldsdelict aangetoond.

Studies uit het Verenigd Koninkrijk (Tarling & Morris, 2010), diverse Westerse landen (Bowles, Reyes & Garoup, 2009) en diverse Europese landen (Torrente, Gallo & Oltra, 2016) tonen ook een significant verband aan tussen aangiftebereidheid en de ernst van het delict in algemene termen, welke dus niet is uitgedrukt in financieel verlies of fysieke verwondingen. Tot slot kan ook het gebruik van een wapen door de dader gezien worden als een indicatie van een ernstiger delict. Dat het gebruik van een wapen leidt tot een significant hogere kans op aangifte, blijkt uit onderzoeken uit de Verenigde Staten (Baumer & Lauritsen, 2010; Gutierrez & Kirk, 2015; Schnelby, 2008; Zaykowski, 2010), Frankrijk (Robert et al., 2010), het Verenigd Koninkrijk (Tarling & Morris, 2010) en diverse andere Westerse landen (Goudriaan, Lynch & Nieuwbeerta, 2004). Alleen in het onderzoek van Zaykowski (2012) onder Amerikaanse adolescenten werd dit verband niet gevonden.

Verzekering

Een delictkenmerk dat sterk samenhangt met de type delicten is het wel of niet verzekerd zijn voor de geleden schade. Uit het overzicht van de literatuur met betrekking tot het type delict bleek al dat slachtoffers van delicten waarbij men vaak voor de schade verzekerd is (bijv. inbraak, autodiefstal) vaker aangifte doen. Goudriaan, Nieuwbeerta en Wittebrood (2005) tonen in hun literatuuroverzicht aan dat het positieve verband tussen verzekerd zijn tegen de schade en het doen van aangifte van vermogensdelicten al in een eerdere Nederlandse studie is gevonden. Ook uit de Nederlandse vignettenstudie van Tolsma (2011) blijkt dat respondenten stellen dat het minder waarschijnlijk is dat zij aangifte zullen doen wanneer een fiets niet verzekerd is, dan wanneer een fiets wel verzekerd is.

Uit recent internationaal onderzoek komt deze positieve relatie tussen aangiftegedrag en een verzekering voor de geleden schade ook naar voren. Robert en collega's (2010) toonden aan dat Franse slachtoffers met een verzekering vaker aangifte doen van inbraak, diefstal en voertuig-gerelateerde delicten (bijv. autodiefstal, diefstal uit auto). Tarling en Morris (2010) vonden dezelfde relatie onder Britse slachtoffers van vermogensdelicten.

Pleeglocatie

De locatie waar het delict plaats vindt kan ook van invloed zijn op de aangiftebereidheid van slachtoffers. Uit het literatuuroverzicht van Goudriaan (2006) blijkt echter dat de plaats delict weinig aandacht heeft gekregen in eerder internationaal onderzoek naar aangiftebereidheid. De sporadische studies die dit wel onderzocht hebben tonen aan dat slachtoffers van (niet-seksuele) geweldsdelicten eerder aangifte doen wanneer het delict bij hen thuis is gepleegd. Ook blijkt dat jongeren die slachtoffer worden minder vaak aangifte doen wanneer het delict op school gepleegd is. Deze delicten worden daarentegen juist vaker bij alternatieve

autoriteiten gemeld (bijvoorbeeld een medewerker van school), wat er op kan duiden dat er van delicten binnen organisaties minder aangifte wordt gedaan omdat er ook alternatieve oplossingen beschikbaar zijn.

Goudriaan (2006) toont in haar eigen onderzoek aan dat de slachtoffers minder vaak aangifte doen van slachtofferschap van geweldsdelicten wanneer deze delicten op semi-private locaties (bijvoorbeeld op school of werk) of semi-publieke locaties (bijvoorbeeld in het openbaar vervoer of in horecagelegenheden) zijn gepleegd dan wanneer zij op private locaties (bijvoorbeeld thuis) of op publieke locaties (bijvoorbeeld op straat) zijn gepleegd. Ook uit de vignettenstudie van Goudriaan en Nieuwbeerta (2007) blijkt dat Nederlandse scholieren aangeven significant vaker aangifte te zullen doen van mishandeling wanneer dit plaatsvindt op straat dan wanneer het plaatsvindt op school.

Dat slachtoffers vaker aangifte doen wanneer het delict op een private locatie, zoals het eigen huis, wordt gepleegd blijkt ook uit onderzoek met steekproeven uit Amerika (Baumer & Lauritsen, 2010; Schnelby, 2008) en Frankrijk (Robert et al., 2010). Uit het onderzoek van Schnelby (2008) blijkt bovendien dat slachtoffers eerder aangifte doen van delicten gepleegd in hun eigen buurt dan van delicten gepleegd in andere buurten. Robert en collega's (2010) vonden daarentegen dat slachtoffers van voertuig-gerelateerde delicten juist vaker aangifte doen wanneer het delict plaatsvond buiten de eigen buurt. Zaykowski (2012), tot slot, toonde aan dat Amerikaanse adolescenten vaker aangifte doen van geweldsdelicten die gepleegd zijn op een locatie zonder toezicht dan op locaties met toezicht.

Aangiftemogelijkheden

De invloed van aangiftemogelijkheden op aangiftegedrag zijn het meest uitgebreid onderzocht in de vignettenstudie van Tolsma, Blaauw en te Grotenhuis (2012). Met behulp van een representatieve steekproef van 703 Nederlanders tonen zij aan dat respondenten het vaakst aangifte zullen doen wanneer dat kan via zowel de telefoon, het internet als op het politiebureau. Wanneer ze alleen aangifte kunnen doen via de telefoon of alleen via het internet zullen zij juist significant minder vaak aangifte doen. Daarnaast blijkt uit deze studie dat naarmate het doen van aangifte langer duurt de kans op aangifte minder groot wordt. Of de aangifte anoniem gedaan kan worden maakt voor de aangiftebereidheid onder de respondenten van deze studie niet uit. Uit de vignettenstudie van Tolsma (2011) blijkt daarentegen dat Nederlandse respondenten juist wel stellen dat het meer waarschijnlijk is dat ze aangifte zullen doen wanneer dit anoniem kan. Avdija en Giever (2012) vonden geen invloed van de mogelijkheid om anoniem aangifte te kunnen doen op de aangiftebereidheid in een Amerikaanse vignettenstudie. Uitzondering hierop is slachtofferschap van de meest ernstige delicten, hierbij leidt anonimiteit bij het doen van aangifte tot een grote aangiftebereidheid.

Meerdere daders

Het aantal daders dat het delict pleegt kan ook van invloed zijn op de aangiftebereidheid van slachtoffers, zo blijkt uit diverse studies. Goudriaan, Lynch en Nieuwbeerta (2004) toonden, in hun studie onder zestien Westerse landen, aan dat er van geweldsdelicten gepleegd door

meerdere daders significant vaker aangifte wordt gedaan dan geweldsdelicten die gepleegd worden door een enkele dader. Hetzelfde verband wordt gevonden onder Amerikaanse slachtoffers van haatmisdrijven (Zaykowski, 2010) en mishandelingen en overvallen (Schnelby, 2008). Er werd echter geen significant verband tussen het aantal daders en aangiftebereidheid na vermogens- en geweldsdelicten in de studies van Schnelby (2008) en Tarling en Morris (2010).

Relatie slachtoffer-dader

Uit het literatuuroverzicht van Goudriaan (2006) blijkt dat in veel internationaal onderzoek de invloed van de relatie tussen slachtoffer en dader op aangiftegedrag van het slachtoffer is onderzocht. De gevonden richting van dit verband is echter wisselend. Diverse studies vinden dat slachtoffers van geweld minder bereid zijn om aangifte te doen wanneer ze de dader kennen. Andere studies tonen echter aan dat er geen verband is of dat slachtoffers juist sneller aangifte doen wanneer ze de dader kennen.

Uit het eigen onderzoek van Goudriaan (2006) blijkt dat de invloed van de relatie tussen slachtoffer en dader afhangt van de locatie waar het delict wordt gepleegd. Wanneer de dader van een geweldsdelict een bekende is wordt minder snel aangifte gedaan in het geval dat het delict gepleegd wordt op een (semi-)private locatie. Wordt het delict echter gepleegd op een (semi-)publieke locatie, dan doen slachtoffers juist iets vaker aangifte wanneer ze de dader bij naam kennen. Uit de vignettenstudie van Goudriaan en Nieuwbeerta (2007) blijkt dat Nederlandse scholieren stellen significant minder aangifte te zullen doen wanneer de dader een bekende is dan wanneer ze de dader slechts vaag kennen. Of de dader op dezelfde school zit als het slachtoffer maakt volgens deze studie niet uit. Ook uit Nederlandse vignettenstudies blijkt dat respondenten significant minder vaak aangifte zullen doen wanneer ze de dader kennen (Tolsma, Blaauw & te Grotenhuis, 2012) of wanneer ze bevriend zijn met de dader (Tolsma, 2011).

De resultaten met betrekking tot de relatie tussen dader en slachtoffer in de internationale literatuur zijn minder eenduidig. Een internationale studie onder slachtoffers uit meerdere Westerse landen (Goudriaan, Lynch & Nieuwbeerta, 2005) toont aan dat slachtoffers van geweldsdelicten juist vaker aangifte doen wanneer ze de dader kennen. Zowel Baumer en Lauritsen (2010) als Zaykowski (2010) vonden daarentegen dat Amerikaanse slachtoffers juist minder snel aangifte zullen doen tegen bekende daders. Ook Nicksa's (2013) vignettenstudie toont aan dat Amerikaanse studenten minder vaak een delict zullen rapporteren wanneer het door een bekende wordt gepleegd. Diverse internationale studies vinden echter helemaal geen significant verband (Schnelby, 2008; Tarling & Morris, 2010; Yun & Mueller, 2011; Zaykowski, 2012).

Overige daderkenmerken

Naast het aantal daders en de relatie tussen slachtoffer en dader(s), zijn er nog een aantal kenmerken van de dader die in enkele studies zijn onderzocht. Het geslacht van de dader hangt niet samen met het aangiftegedrag van het slachtoffer, zo blijkt uit Amerikaans (Schnelby, 2008; Zaykowski, 2012) en Brits onderzoek (Tarling & Morris, 2010). Baumer &

Lauritsen (2010) vinden daarentegen wel dat Amerikaanse slachtoffers van geweld significant vaker aangifte doen wanneer de dader een man is. Baumer & Lauritsen (2010) tonen bovendien aan dat er significant minder vaak aangifte wordt gedaan van daders die jonger zijn dan 18 jaar. Het Amerikaanse onderzoek van Schnelby (2008) toont daarnaast dat wanneer de dader tussen de 18 en 30 jaar oud is, slachtoffers significant minder vaak aangifte doen dan bij een oudere dader. Er werd echter geen invloed van de leeftijd van de dader op aangiftegedrag gevonden in de studies van Zaykowski (2012) en Tarling en Morris (2010). Yun en Mueller (2011) toonden aan dat Chinese immigranten in Houston significant vaker aangifte doen van slachtofferschap wanneer de dader Afro-Amerikaans is. Zowel Schnelby (2008) als Baumer en Lauritsen (2010) vonden daarentegen geen verband tussen etniciteit van de dader en aangiftegedrag van Amerikaanse slachtoffers. Tarling en Morris (2010) vonden in hun Britse studie geen significante invloed van een dader die onder invloed was van drank of drugs tijdens het delict.

Overig delictkenmerken

Tot slot zijn er een aantal kenmerken op delictniveau die slechts in één of enkele studies zijn onderzocht. Uit de vignettenstudie van Tolsma en collega's (2012) blijkt dat respondenten vaker aangifte zullen doen wanneer ze hiertoe aangemoedigd worden door de politie. De vignettenstudie van Tolsma (2011) toont daarnaast aan dat een beloning van 100 euro bij een geldige aangifte significant de waarschijnlijkheid verhoogt dat respondenten aangifte zullen doen. Wanneer de dader een zwaardere straf zal krijgen indien de respondenten aangifte doen, is het ook meer waarschijnlijk dat er aangifte wordt gedaan (Tolsma, 2011). Avdija en Gieder (2011, 2012) toonden met een vignettenstudie aan dat Amerikaanse studenten minder vaak aangifte zullen doen wanneer ze bang zijn voor vergelding door de dader. Onderzoek van Schnelby (2008) laat tot slot zien dat omstanders een delict eerder rapporteren wanneer er andere omstanders aanwezig zijn en wanneer het slachtoffer weerstand biedt. Voor slachtoffers zelf werd door Schnelby (2008) geen significante invloed gevonden van aanwezige omstanders of geboden weerstand op hun aangiftegedrag.

4.2 Slachtoffer kenmerken

Geslacht

In de meeste onderzoeken naar aangiftebereidheid wordt het geslacht van het slachtoffer meegenomen als een controle variabele. Over het algemeen wordt hierbij meestal gevonden dat vrouwen vaker aangifte doen dan mannen. Het overzicht van empirisch Nederlands onderzoek naar determinanten van aangifte van Goudriaan, Nieuwbeerta en Wittebrood (2005) toont aan dat ook in enkele van deze eerdere studies is aangetoond dat vrouwen vaker aangifte doen dan mannen.

Uit de bivariate analyses in het onderzoek van Goudriaan, Nieuwbeerta en Wittebrood (2005) zelf blijkt ook dat vrouwen procentueel vaker aangifte doen dan mannen, al is dit verschil bij geweldsdelicten aanzienlijk groter dan bij diefstal of vernieling. Andere Nederlandse studies tonen ook aan dat mannen significant minder vaak aangifte doen van slachtofferschap dan vrouwen (Goudriaan, 2006; Goudriaan, Wittebrood & Nieuwbeerta, 2005; Tolsma, Blaauw &

te Grotenhuis, 2012). Uitzonderingen hierop zijn de vignettenstudie van Tolsma (2011) waarin geen significant effect van geslacht werd gevonden, en het onderzoek van het Periklesinstituut (2016) waar uit de bivariate analyse blijkt dat mannelijke raadsleden vaker aangifte doen na slachtofferschap dan vrouwelijke raadsleden.

Ook in de internationale literatuur wordt door diverse studies gevonden dat mannen minder vaak aangifte doen dan vrouwen. Dit blijkt vooral uit surveys onder Amerikaanse (Baumer & Lauritsen, 2010; Gutierrez & Kirk, 2015; Schnelby, 2008; Yun & Mueller, 2011; Zaykowski, 2010) en Britse (Tarling & Morris, 2010) slachtoffers, maar ook uit diverse Amerikaanse vignettenstudies (Avdija & Giever, 2011, 2012; Nicksa, 2013; Slocum et al., 2010). Andere internationale studies tonen echter aan dat er geen significant verband is tussen geslacht en aangiftebereidheid (Gracia & Herrero, 2007; Guzy & Hirtenlehner, 2015; Hart & Colavita, 2011; Kääriäinen & Sirén, 2011; Khondaker, Wu & Lambert,2015; Zaykowski, 2012). Twee studies vinden daarnaast dat mannen juist significant vaker aangifte doen dan vrouwen. Dit verband blijkt uit een studie onder slachtoffers uit meerdere Westerse landen van Goudriaan, Lynch en Nieuwbeerta (2014). Ook Torrente, Gallo en Oltra (2016) vinden dat mannen vaker aangifte doen in Zuid-Europese landen, maar zij vinden geen effect van geslacht in Noord-, Oost- en Centraal-Europese landen.

Leeftijd

Net als geslacht wordt ook leeftijd doorgaans meegenomen als een controle variabele in onderzoeken naar aangiftebereidheid. Het overzicht van Nederlandse onderzoeken van Goudriaan, Nieuwbeerta en Wittebrood (2005) toont aan dat uit deze studies is gebleken dat oudere slachtoffers vaker aangifte doen dan jongere slachtoffers.

Goudriaan, Nieuwbeerta en Wittebrood (2005) laten ook met de bivariate analyses in hun eigen onderzoek zien dat slachtoffers vaker aangifte doen naarmate ze ouder worden, al zijn de verschillen tussen de diverse leeftijdscategorieën niet erg groot. Dit positieve verband tussen aangiftebereidheid en leeftijd werd ook aangetoond in andere Nederlandse studies (Goudriaan, 2006; Goudriaan, Wittebrood & Nieuwbeerta, 2005; Tolsma, Blaauw & te Grotenhuis, 2012), maar geen significante invloed van leeftijd werd gevonden in de vignettenstudie van Tolsma (2011).

Ook internationale studies uit Amerika (Avdija & Giever, 2011; Baumer & Lauritsen, 2010; Gutierrez & Kirk, 2015), Duitsland (Guzy & Hirtenlehner, 2015; Zaykowski, 2010), en meerdere Westerse (Goudriaan, Lynch & Nieuwbeerta, 2014) en Europese landen (Torrente, Gallo & Oltra, 2016) tonen dit positieve verband tussen leeftijd en aangiftegedrag aan. Uit Frans (Robert et al., 2010) en Spaans onderzoek (Gracia & Herrero, 2007) blijkt dat personen van middelbare leeftijd significant vaker aangifte doen dan jongere en oudere personen. De enige studie die een significant negatief verband tussen leeftijd en aangiftebereidheid vindt, is de vignettenstudie van Slocum en collega's (2010). Mogelijk wordt dit verband verklaard doordat er gebruik wordt gemaakt van een steekproef van studenten met vergelijkbare leeftijden. Daarnaast zijn er nog verschillende internationale studies die geen invloed van leeftijd op aangiftebereidheid vinden (Kääriäinen & Sirén, 2011; Khondaker, Wu & Lambert, 2015; Schnelby, 2008; Yun & Mueller, 2011) al komt dit in sommige gevallen ook door het

feit dat er slechts respondenten van vergelijkbaar leeftijden worden gebruikt (Hart & Colavita, 2011; Zaykowski, 2012)

Burgerlijke staat

Diverse internationale studies hebben onderzocht of er een verband is tussen de burgerlijke staat van slachtoffers en hun aangiftebereidheid. Uit onderzoek van Baumer en Lauritsen (2010) en Schnelby (2008) onder Amerikaanse slachtoffers van geweldsdelicten blijkt dat getrouwde slachtoffers significant vaker aangifte doen dan niet-getrouwde slachtoffers. Gutierrez en Kirk (2015) vonden dezelfde relatie voor slachtoffers van vermogensdelicten maar niet voor slachtoffers van geweldsdelicten. Goudriaan, Lynch en Nieuwbeerta (2014) vonden ook een positieve relatie tussen het hebben van een partner en de aangiftebereidheid na zowel vermogens- als geweldsdelicten. Geen significante invloed van het hebben van een partner werd gevonden in de studie van Yun en Mueller (2011) en in de Noord-, Zuid- en Oost-Europese landen in de studie van Torrente, Gallo en Oltra (2016).

Huishoudgrootte

Gerelateerd aan de burgerlijke staat en het hebben van een partner is de huishoudgrootte van het huishouden van een slachtoffer. Het verband tussen de huishoudgrootte en het al dan niet aangifte doen van slachtofferschap is diverse malen onderzocht maar leidt zelden tot significante verbanden. De Nederlandse studie van Goudriaan, Nieuwbeerta en Wittebrood (2005) laat met behulp van bivariate analyses geen duidelijk patroon zien, al doen slachtoffers uit huishoudens met meerdere personen iets vaker aangifte van diefstal, geweld en vernieling dan slachtoffers uit eenpersoonshuishoudens. Slachtoffers uit eenoudergezinnen doen daarnaast juist relatief vaak aangifte van slachtofferschap van geweld. Goudriaan (2006) vindt geen significant verband tussen huishoudgrootte en aangifte na slachtofferschap van geweldsdelicten. Goudriaan, Wittebrood en Nieuwbeerta (2005) vinden wel een significant verband: alleenstaanden doen significant minder vaak aangifte dan koppels (met kinderen). Zij vinden echter geen significant verschil tussen alleenstaande ouders en koppels (met kinderen).

Ook in internationale studies wordt meestal geen significant verband gevonden tussen de huishoudgrootte en aangiftebereidheid. Goudriaan, Lynch en Nieuwbeerta (2004) vonden geen significante effecten voor aangifte na geweldsdelicten noch vermogensdelicten, in hun studie onder slachtoffers uit zestien Westerse landen. Ook Slocum en collega's (2010) vonden in hun vignettenstudie onder Amerikaanse tieners geen significant verschil in de aangiftebereidheid tussen kinderen uit één-ouder en twee-ouder gezinnen. Baumer en Lauritsen (2010) vonden daarentegen wel dat slachtoffers uit grotere huishoudens significant vaker aangifte doen van geweldsdelicten. Ze toonden echter ook aan dat Amerikaanse slachtoffers van vermogensdelicten significant minder vaak aangifte doen van vermogensdelicten indien de huishoudgrootte groter is. Ook Robert en collega's (2010) rapporteren tot slot een significante invloed: slachtoffers uit gezinnen met meer dan vijf personen doen minder vaak aangifte na een voertuig-gerelateerd delict.

Opleidingsniveau

In Nederlandse studies wordt vaak een negatief verband gevonden tussen opleidingsniveau en aangiftegedrag: hoogopgeleiden doen minder vaak aangifte na slachtofferschap dan laagopgeleiden. Uit de bivariate analyses in het onderzoek van Goudriaan, Nieuwbeerta en Wittebrood (2005) blijkt dit negatieve verband voor slachtofferschap van diefstal, vernieling en geweld, waarbij de verschillen het grootst zijn bij slachtofferschap van geweld. In dit onderzoek wordt echter niet aangetoond of deze verschillen significant zijn. In twee andere onderzoeken onder Nederlandse slachtoffers werd wel aangetoond dat het negatieve verband tussen opleidingsniveau en aangiftebereidheid significant is: hoger opgeleiden doen significant minder vaak aangifte na slachtofferschap dan lager opgeleiden (Goudriaan, 2006; Goudriaan, Nieuwbeerta & Wittebrood, 2005). Uit de vignettenstudies van Tolsma (2011) en Tolsma en collega's (2012) komt echter geen significant verband tussen opleidingsniveau en aangiftebereidheid naar voren.

Er is maar één recente internationale studie waarin het negatieve verband tussen opleidingsniveau en aangiftebereidheid ook wordt gevonden. Alleen uit het Amerikaanse onderzoek van Zaykowski (2010) blijkt dat hoger opgeleiden minder vaak aangifte doen van haatmisdrijven dan lager opgeleiden. De Amerikaanse studie van Gutierrez en Kirk (2015) toont daarentegen aan dat hoger opgeleiden juist significant vaker aangifte doen van vermogensdelicten dan lager opgeleiden. Voor het verband tussen opleidingsniveau en aangiftegedrag na geweldsdelicten vonden deze beide studies geen significant resultaat. Ook in diverse andere studies werd geen significant effect van opleidingsniveau op aangiftebereidheid gevonden (Baumer & Lauritsen, 2010; Guzy & Hirtenlehner, 2015; Khondaker, Wu & Lambert, 2015; Schnelby, 2008; Torrente, Gallo & Oltra, 2016).

Dagbesteding

De invloed van de voornaamste dagbesteding van slachtoffers (bijvoorbeeld betaald werk, werkloos, studie, huishouden, pensioen) op hun aangiftegedrag wordt vaak onderzocht, maar leidt zelden tot significante resultaten. Uit de bivariate anlayses in de studie van Goudriaan, Nieuwbeerta en Wittebrood (2005) onder Nederlandse slachtoffers blijkt geen eenduidige relatie tussen dagbesteding en aangiftebereidheid. Ook Goudriaan, Wittebrood en Nieuwbeerta (2005) vonden geen significante verschillen in de aangiftebereidheid tussen werkende slachtoffers en werkloze slachtoffers. Wel bleek het aantal uren dat een slachtoffer in de week werkt van invloed op de aangiftebereidheid: slachtoffers die meer dan vijftien uur per week werken doen significant minder vaak aangifte dan slachtoffers die minder uren werken.

In de internationale literatuur wordt alleen een significant verband gevonden in de Franse studie van Robert en collega's (2010). Dit onderzoek laat zien dat gepensioneerde slachtoffers significant vaker aangifte doen van voertuig-gerelateerde delicten. In alle andere internationale studies werd geen significant verschil gevonden tussen werkende slachtoffers en werkloze slachtoffers (Schnelby, 2008; Yun & Mueller, 2011; Torrente, Gallo & Oltra, 2016).

Inkomen

Diverse onderzoeken bekijken ook de invloed van het inkomen van slachtoffers op hun aangiftebereidheid. In de meeste studies wordt echter geen significant verband gevonden (Guzy & Hirtenlehner, 2015; Yun & Mueller, 2011; Zaykowski, 2012;). Twee studies vinden daarentegen een positief verband tussen inkomen en aangiftebereidheid. Goudriaan, Lynch en Nieuwbeerta (2004) toonden in hun studie onder slachtoffers uit zestien Westerse landen aan dat slachtoffers met een hoog inkomen vaker aangifte doen van vermogensdelicten dan slachtoffers met een laag inkomen. Zij vonden echter geen significant verband voor geweldsdelicten. Torrente, Gallo en Oltra (2016) tonen een positief verband tussen inkomen en aangiftebereidheid aan in Noord-, Zuid-, en Oost-Europese landen, maar niet voor landen uit Centraal Europa. Ook Robert en collega's (2010) vonden een positief verband tussen de hoogte van het inkomen van Franse slachtoffers en aangiftebereidheid voor inbraak en voertuig-gerelateerde misdrijven, maar niet voor mishandeling en diefstal. Baumer en Lauritsen (2010) vinden wisselende resultaten: een significant positief verband tussen inkomen en aangifte van vermogensdelicten en een significant negatief verband tussen inkomen en aangifte van geweldsdelicten. Het enige andere onderzoek waaruit een negatief verband blijkt is dat van Schnelby (2008). Dit onderzoek laat zien dat getuigen eerder een geweldsdelict rapporteren wanneer ze een lager inkomen hebben. Voor het rapporteren van geweldsdelicten door slachtoffers zelf bleek het inkomen echter niet van invloed te zijn in deze studie.

Twee vignettenstudies onderzoeken niet de invloed van het inkomen maar van de sociaaleconomische status op aangiftebereidheid. Avdija en Giever (2012) vonden geen significant verband, terwijl Gracia en Herrero (2007) aantoonden dat mensen met een hoog inkomen het significant vaker bij de politie rapporteren wanneer er sprake is van huiselijk geweld tegen vrouwen.

Etniciteit

De resultaten met betrekking tot het verband tussen etniciteit en aangiftegedrag zijn niet eenduidig. Goudriaan, Nieuwbeerta en Wittebrood (2005) laten met behulp van bivariate analyses zien dat er in hun Nederlandse steekproef nauwelijks verschillen zijn tussen autochtonen en allochtonen in de mate van aangiftebereidheid: bij slachtofferschap van diefstal en vernieling doen autochtonen iets vaker aangifte, terwijl bij slachtofferschap van geweld juist allochtonen iets vaker aangifte doen. Goudriaan (2006) vond ook op basis van een andere steekproef van Nederlandse slachtoffers van geweldsdelicten geen significant verschil tussen autochtonen en allochtonen in hun aangiftebereidheid. Uit de vignettenstudie van Tolsma (2011) blijkt ook geen significant verschil in de aangiftebereidheid van autochtonen en allochtonen. Goudriaan, Wittebrood en Nieuwbeerta (2005) daarentegen vonden wel een significant verband in hun studie onder 101.592 Nederlandse slachtoffers: allochtonen deden significant minder vaak aangifte dan autochtonen.

In Amerikaans onderzoek wordt doorgaans onderscheid gemaakt tussen de blanke bevolking en de Afro-Amerikaanse bevolking en in sommige gevallen worden ook personen met een Aziatische of Latino achtergrond als aparte categorie meegenomen in het onderzoek.

Gutierrez en Kirk (2015) toonden aan dat Afro-Amerikanen significant vaker aangifte doen na slachtofferschap van vermogensdelicten dan blanken. Bovendien doen Afro-Amerikanen, latino's en slachtoffers van andere herkomst significant vaker aangifte van geweldsdelicten dan blanken. Zaykowski (2010) vindt juist dat niet-blanken significant minder vaak aangifte doen van haatmisdrijven dan blanken. Baumer en Lauritsen (2010) vinden in hun Amerikaanse studie wisselende resultaten. Afro-Amerikaanse slachtoffers van geweld doen significant vaker aangifte dan blanke slachtoffers. Maar blanke slachtoffers doen juist significant vaker aangifte van vermogensdelicten dan Afro-Amerikanen, latino's of slachtoffers van een andere etniciteit. Uit het onderzoek van Schnelby (2008) blijkt geen significante invloed van etniciteit op aangifte na geweldsdelicten. Uit de Duitse studie van Guzy en Hirtenlehner (2015) blijkt dat slachtoffers met een migratie achtergrond significant minder vaak aangifte doen. Torrente, Gallo en Oltra (2016) vinden in hun studie onder diverse Europese landen geen significant verschil tussen immigranten en autochtonen in hun aangiftebereidheid.

Uit Amerikaanse vignettenstudies blijkt dat Aziatische respondenten significant minder vaak melden dat ze aangifte zullen doen na slachtofferschap (Avdija & Giever, 2011, 2012). De vignettenstudies van Slocum en collega's (2010) toonde aan dat Afro-Amerikanen signficant minder vaak zeggen aangifte te zullen doen dan blanke respondenten, terwijl de vignettenstudie van Hart en Colavita (2011) geen significant verband aantoonde.

Huisbezit

Ook het verband tussen het bezitten van een huis en aangiftebereidheid is zelden significant. Goudriaan, Nieuwbeerta en Wittebrood (2005) laten in hun bivariate analyses zien dat Nederlandse slachtoffers die een huis bezitten ongeveer even vaak aangifte doen van slachtofferschap van diefstal, geweld en vernieling als slachtoffers die in een huurwoning wonen. Gutierrez en Kirk (2015) toonden aan dat Amerikaanse slachtoffers die een huis bezitten significant vaker aangifte doen na slachtofferschap van vermogensdelicten dan slachtoffers die geen huis bezitten. Ook Baumer en Lauritsen (2010) vonden een positief verband tussen huisbezit en aangiftebereidheid na zowel geweldsdelicten en vermogensdelicten. Schnelby (2008) vond daarentegen geen significante invloed van huisbezit op het doen van aangifte na een geweldsdelict.

Eerder slachtofferschap

De invloed van eerder slachtofferschap op aangiftegedrag is in diverse studies onderzocht. Goudriaan, Nieuwbeerta en Wittebrood (2005) vonden met behulp van bivariate analyses nauwelijks verschillen in aangiftegedrag tussen eenmalige slachtoffers en herhaald slachtoffers. Uit de Nederlandse vignettenstudie van Tolsma (2011) bleek ook geen significant verband tussen eerder slachtofferschap en de aangiftebereidheid. Ook in de internationale literatuur wordt vaak geen significante invloed gevonden van eerder slachtofferschap (Avdija & Giever, 2012; Khondaker, Wu & Lambert, 2015; Yun & Mueller, 2011; Zaykowski, 2012). De vignettenstudie van Tolsma, Blaauw en te Grotenhuis (2012) toont wel aan dat personen die voor het eerst slachtoffer worden significant vaker aangifte

zullen doen dan personen die al eerder slachtoffer zijn geweest, ongeacht of ze toen aangifte hebben gedaan of niet.

Van meervoudig slachtofferschap, waarbij het delict onderdeel is van een reeks delicten, wordt in meerdere studies geen significant effect op aangiftebereidheid gevonden (Tarling & Morris, 2010; Zaykowski, 2012). Robert en collega's (2010) vonden daarentegen wel een significant effect waarbij Fransen die eenmalig slachtoffer werden van diefstal of mishandeling vaker aangifte deden dan Fransen die slachtoffer werden van een meervoudige diefstal of mishandeling. De Amerikaanse studie van Baumer en Lauritsen (2010) laat zien dat ook Amerikaanse slachtoffers significant minder vaak aangifte doen van een meervoudig delict dan van een enkelvoudig delict.

Angst voor slachtofferschap

Enkele internationale studies onderzochten of de angst voor slachtofferschap invloed heeft op de aangiftebereidheid van slachtoffers. Robert en collega's (2010) toonden aan dat Franse slachtoffers die meer angstig waren significant vaker aangifte deden na een mishandeling. Ook uit de vignettenstudie van Khondaker, Wu en Lambert (2015) blijkt dat respondenten die meer angst hebben voor slachtofferschap significant vaker stellen dat ze aangifte zullen doen na slachtofferschap. In hun onderzoek onder slachtoffers uit diverse Europese landen vinden Torrente, Gallo en Oltra (2016) daarentegen geen significante invloed van angst voor slachtofferschap op aangiftebereidheid,.

Attituden ten opzichte van politie

Onderzoek toont ook aan dat de attituden van slachtoffers ten opzichte van de politie samenhangen met het aangiftegedrag van slachtoffers. Goudriaan, Nieuwbeerta en Wittebrood (2005) laten zien dat eerder Nederlands onderzoek aantoont dat slachtoffers met meer vertrouwen in de politie vaker aangifte doen van vermogensdelicten.

De bivariate analyses in het onderzoek van Goudriaan, Nieuwbeerta en Wittebrood (2005) zelf laten ook een positief verband zien: slachtoffers met een positieve houding tegenover de politie doen vaker aangifte van diefstal, vernieling en vooral geweld dan slachtoffers met een negatieve houding. De Nederlandse vignettenstudie van Tolsma (2011) toont ook aan dat respondenten met meer vertrouwen in de politie en rechtspraak stellen dat het meer waarschijnlijk is dat zij aangifte zullen doen.

Uit diverse internationale vignettenstudies blijkt ook dat respondenten met een meer positieve attitude jegens de politie significant vaker zeggen dat ze aangifte zouden doen na slachtofferschap (Avdija & Giever, 2011, 2012; Khondaker, Wu & Lambert, 2015; Slocum et al., 2010). Torrente, Gallo en Oltra (2016) vonden daarentegen geen significant verband tussen de attituden ten opzichte van de politie en aangiftebereidheid onder slachtoffers uit diverse Europese landen.

Diverse andere studies onderzochten de invloed van de gepercipieerde competentie van de politie en het vertrouwen in de politie op de aangiftebereidheid van slachtoffers. Goudriaan, Lynch en Nieuwbeerta (2004) vonden een significant positief verband tussen de

gepercipieerde competentie van de politie en de aangiftebereidheid na slachtofferschap van zowel vermogensdelicten als geweldsdelicten, in zestien Westerse landen. Tarling en Morris (2010) vonden dit verband echter niet voor Britse slachtoffers van vermogensdelicten. Guzy en Hirtenlehner (2015) toonden in hun Duitse studie aan dat slachtoffers met meer vertrouwen in de politie significant vaker aangifte doen. Ditzelfde verband wordt ook gevonden onder Finse slachtoffers van geweld, maar niet onder Finse slachtoffers van vermogensdelicten (Kääriäinen & Sirén, 2011). Tolsma, Blaauw en te Grotenhuis (2012) toonden met hun vignettenstudie ook aan dat Nederlanders significant vaker zeggen aangifte te doen indien ze meer vertrouwen in de politie hebben.

Een aantal vignettenstudies onderzocht ook of eerder contact met de politie van invloed is op de beslissing van het slachtoffer om aangifte te doen of niet. De meeste van deze studies laten zien dat er echter geen significant verband bestaat tussen deze twee variabelen (Avdija & Giever, 2012; Khondaker, Wu & Lambert, 2015; Slocum et al., 2010). Alleen Avdija & Giever (2011) tonen een positieve relatie aan tussen eerder contact met de politie en aangiftebereidheid. Tot slot laat de vignettenstudie van Khondaker, Wu en Lambert (2015) zien dat respondenten die angst hebben voor de politie significant minder vaak aangifte doen van geweldsdelicten, en blijkt uit de vignettenstudie van Avdija en Giever (2011) dat ook respondenten die via de media zijn blootgesteld aan misdragingen van de politie minder vaak aangifte doen.

Overig

Tot slot zijn er een aantal kenmerken op individueel niveau die slechts in één of enkele studies zijn onderzocht. Zo toont de Nederlandse vignettenstudie van Tolsma (2011) aan dat respondenten stellen dat het meer waarschijnlijk is dat zij aangifte zullen doen wanneer zij meer bezorgd zijn over de criminaliteit in Nederland. Tolsma (2011) vond daarentegen geen invloed van de mate waarin respondenten eigenrichting goedkeuren op de aangiftebereidheid.

Schnelby (2008) onderzocht de invloed van de residentiële mobiliteit van slachtoffers op hun aangiftebereidheid, maar vond geen significant effect van het aantal jaren dat het slachtoffers op het huidige adres woont noch van het aantal verhuizingen. Ook het algemene vertrouwen in de samenleving is niet van invloed op de aangiftebereidheid van slachtoffers, zo blijkt uit de Finse studie van Kääriäinen en Sirén (2011).

Zaykowski (2012) onderzocht de invloed van eigen delinquentie op de aangiftebereidheid en vond dat slachtoffers van geweldsdelicten significant minder vaak aangifte doen wanneer ze zelf ook gewelddadig gedrag vertonen. Slocum en collega's (2010) vonden een zelfde negatief verband tussen eigen delinquentie en aangiftebereidheid in hun vignettenstudie onder Amerikaanse tieners. De delinquentie van vrienden bleek daarentegen niet van invloed op de aangiftebereidheid van Amerikaanse slachtoffers van geweld (Zaykowski, 2012).

Indien slachtoffers eerder getuige zijn geweest van een geweldsdelict zullen zij minder vaak aangifte doen, zo blijkt uit het onderzoek van Zaykowski (2012). Slocum en collega's (2010) toonden daarnaast in hun vignettenstudie aan dat wanneer respondenten de kans op slachtofferschap hoger inschatten, zij ook significant vaker aangifte zullen doen. De

vignettenstudie van Gracia en Hererro (2007) toont bovendien aan dat respondenten die de prevalentie van huiselijk geweld tegen vrouwen hoger inschatten ook significant vaker zeggen aangifte te zullen doen van dit delict. Zaykowski's (2012) onderzoek onder slachtoffers van geweld laat echter geen significant effect zien van de perceptie van de prevalentie van geweld. De perceptie van verloedering in de buurt hangt volgens de vignettenstudie van Slocum en collega's (2010) ook niet significant samen met aangiftebereidheid.

De vignettenstudie van Slocum en collega's (2010) toonden daarentegen wel aan dat respondenten die meer bekend zijn met personen en organisaties die personen in nood, zoals slachtoffers, kunnen helpen ook significant vaker criminaliteit rapporteren bij de politie. Ook rapporteren jongeren vaker criminaliteit bij de politie wanneer ze geloven dat jongeren een actieve bijdrage kunnen leveren in het verbeteren van de samenleving (Slocum et al., 2010).

Uit het onderzoek van Torrente, Gallo en Oltra (2016) blijkt tot slot dat slachtoffers uit Noord- en Zuid-Europa die meer tevreden zijn over hun leven vaker aangifte doen dan ontevreden slachtoffers. Dit verband werd echter niet gevonden voor slachtoffers uit Centraal- en Oost-Europa. Zij vonden geen significante invloed van de religiositeit van slachtoffers uit diverse Europese landen op de aangiftebereidheid.

4.3 Omgevingskenmerken

Sociaaleconomische omstandigheden

De sociaaleconomische omstandigheden in een omgeving zijn mogelijk van invloed op de aangiftebereidheid in dit gebied. De resultaten uit Nederlandse studies die worden samengevat in het overzicht van Goudriaan, Nieuwbeerta en Wittebrood (2005) zijn niet eenduidig. In één studie wordt gevonden dat een hoger percentage lage inkomens in een district samenhangt met minder meldingen van criminaliteit, terwijl een andere studie juist aantoont dat een sociaaleconomische achterstand in een buurt leidt tot een hogere aangiftebereidheid.

Ook eerdere internationale studies laten wisselende resultaten zien met betrekking tot de invloed van sociaaleconomische omstandigheden in een buurt en aangiftebereidheid. Volgens het literatuuroverzicht van Goudriaan, Nieuwbeerta en Wittebrood (2005) wordt in de meeste studies geen significant verband gevonden. Eén Amerikaanse en één Israëlische studie tonen wel een zwak verband aan waaruit blijkt dat de aangiftebereidheid lager is in buurten met een (extreme) sociaaleconomische achterstand.

In hun eigen werk vinden Goudriaan, Wittebrood en Nieuwbeerta (2005) een significant negatief effect van sociaaleconomische achterstand in een buurt op de aangiftebereidheid van slachtoffers. Met andere woorden, slachtoffers uit wijken met betere sociaaleconomische omstandigheden doen vaker aangifte van criminaliteit. Ditzelfde verband wordt ook gevonden in de Amerikaanse studie van Schnelby (2008). In meerdere recente internationale studies wordt echter geen significant verband gevonden (Gutierrez & Kirk, 2015; Slocum et al., 2010).

Urbanisatiegraad

Ook de urbanisatiegraad van de woonplaats van slachtoffers hangt samen met de aangiftebereidheid. Uit het literatuuroverzicht van Goudriaan, Nieuwbeerta en Wittebrood (2005), blijkt dat er enkele Nederlandse studies zijn die aantonen dat in gemeenten met een lagere urbanisatiegraad er vaker aangifte wordt gedaan van zowel vermogensdelicten als geweldsdelicten. Uit de internationale literatuur waarin de invloed van urbanisatiegraad eerder is onderzocht blijkt echter een ander verband. Goudriaan (2006) bespreekt diverse studies uit Amerika die aantonen dat door slachtoffers in stedelijke gebieden vaker aangifte wordt gedaan na slachtofferschap dan in landelijke gebieden. Een aantal andere internationale studies vond echter geen significant verband tussen de mate van urbanisatie en aangiftebereidheid (Goudriaan, Wittebrood & Nieuwbeerta, 2005).

De bivariate analyses in de studie van Goudriaan, Nieuwbeerta en Wittebrood (2005) zelf tonen aan dat slachtoffers in Nederlandse grote steden procentueel gezien minder vaak aangifte doen van slachtofferschap van diefstal, geweld en vernieling, al zijn de verschillen niet erg groot. Goudriaan (2006) vond in een studie met andere Nederlandse data geen significant effect van de urbanisatiegraad van de woonplaats op de aangiftebereidheid na geweldsdelicten. Uit de bivariate analyses in het onderzoek van het Periklesinstituut (2016) blijkt dat Nederlandse raadsleden procentueel vaker aangifte doen wanneer ze in een middelgrote gemeente (50.000-100.000) wonen dan wanneer zij in een kleinere of grotere gemeente wonen.

Ook in diverse internationale studies wordt geen significante invloed van de urbanisatiegraad op aangiftebereidheid gevonden (Goudriaan, Lynch & Nieuwbeerta, 2005; Schnelby, 2008; Torrente, Gallo & Oltra, 2016; Zaykowski, 2012). Een positief verband komt echter wel naar voren uit de vignettenstudie van Gracia en Herrero (2007) naar het melden van huiselijk geweld tegen vrouwen. Zaykowski (2010) vond juist een significant negatief verband tussen de urbanisatiegraad en de aangiftebereidheid van Amerikaanse slachtoffers van haatmisdrijven. Baumer en Lauritsen (2010) vonden een significant negatief verband tussen urbanisatiegraad en aangifte na geweld en een significant positief verband tussen urbanisatiegraad en aangifte na vermogensdelicten.

Sociale cohesie

Ook de mate van sociale cohesie in een buurt blijkt volgens het Nederlandse literatuuroverzicht van Goudriaan, Nieuwbeerta en Wittebrood (2005) positief samen te hangen met het doen van aangifte. In eerder internationaal onderzoek wordt vaak geen verband gevonden tussen de mate van sociale cohesie en aangiftebereidheid, zo blijkt uit het literatuuroverzicht van Goudriaan, Wittebrood en Nieuwbeerta (2005). Zij bespreken vier studies die de urbanisatiegraad gebruiken als grove meting van sociale cohesie, onder de assumptie dat er minder sociale cohesie is in stedelijke gebieden. In slechts één van deze vier studies wordt een significant verband gevonden. Volgens Goudriaan, Wittebrood en Nieuwbeerta (2005) is er slechts één eerdere internationale studie waarin een directe meting van sociale controle is opgenomen, en deze toont geen significant verband met de aangiftebereidheid van slachtoffers.

In hun eigen studie vinden Goudriaan, Wittebrood en Nieuwbeerta (2005) wel een significante positieve invloed van de mate van sociale cohesie in een buurt op de aangiftebereidheid van slachtoffers. In een recente internationale studie werd echter geen significant verband tussen de aangiftebereidheid en sociale cohesie gevonden (Hart & Colavita, 2011).

Etnische samenstelling

De etnische samenstelling van een buurt kan ook van invloed zijn op de aangiftebereidheid van slachtoffers, zo blijkt uit diverse studies. Goudriaan, Nieuwbeerta en Wittebrood (2005) bespreken een eerdere Nederlandse studie waaruit blijkt dat een hoger percentage allochtonen in een district samenhangt met een lager aantal aangiftes. Uit het eigen werk van Goudriaan, Wittebrood en Nieuwbeerta (2005) blijkt dat slachtoffers niet significant minder vaak aangifte doen van geweldsdelicten wanneer ze in buurten met een hoger percentage allochtonen wonen.

Schnelby (2008) vond geen effect van het percentage allochtonen in Amerikaanse steden op de aangiftebereidheid van slachtoffers van geweldsdelicten. Hij vond daarentegen wel een significant negatief effect van het percentage allochtonen in een stad op de aangiftebereidheid van een ander persoon dan het slachtoffer zelf. Gutierrez en Kirk (2015) vonden geen significant effect van het percentage allochtonen, illegalen of Afro-Amerikanen in een gebied op de aangiftebereidheid van slachtoffers van vermogensdelicten. Een hoger percentage illegalen in een gebied hing daarentegen wel significant samen met een lagere aangiftebereidheid van slachtoffers van geweldsdelicten. In de vignettenstudie van Slocum en collega's (2010) werd, tot slot, geen significante invloed van het aantal latino's, immigranten of Afro-Amerikanen in een buurt op de aangiftebereidheid gevonden.

Attituden ten opzichte van politie

Naast de attituden tegenover de politie van individuen, kunnen ook de attituden op buurtniveau een rol spelen bij de keuze om aangifte te doen of niet. Dit is echter zelden onderzocht. Goudriaan, Wittebrood en Nieuwbeerta (2005) bespreken één internationale studie waarin het vertrouwen in de politie op buurtniveau wordt gebruikt om aangiftebereidheid te voorspellen. In deze studie werd geen significant verband gevonden.

Ook in hun eigen onderzoek onder Nederlandse slachtoffers vonden Goudriaan, Wittebrood en Nieuwbeerta (2005) geen invloed van het vertrouwen in de politie in een buurt op het aangiftegedrag van individuele slachtoffers. Goudriaan, Lynch en Nieuwbeerta (2004) vonden in hun studie onder slachtoffers uit zestien Westerse landen daarentegen wel een significant positief verband tussen de perceptie van de competentie van de politie in een land en aangiftebereidheid na slachtofferschap van vermogensdelicten. Hetzelfde verband was niet significant wanneer naar de aangiftebereidheid na slachtofferschap van geweldsdelicten werd gekeken.

Prevalentie criminaliteit

De prevalentie van geweldsdelicten in een land leidt tot significant meer aangifte van geweldsdelicten, zo blijkt uit het onderzoek van Goudriaan, Lynch en Nieuwbeerta (2004) onder slachtoffers uit zestien Westerse landen. Eenzelfde verband werd echter niet gevonden tussen de prevalentie van vermogensdelicten in een land en de aangiftebereidheid na vermogensdelicten. Robert en collega's (2010) vonden daarentegen dat diverse vormen van overlast in een buurt (bijvoorbeeld de mate van vandalisme, geluidsoverlast, rommel) juist negatief samenhangen met aangiftebereidheid na slachtofferschap van overvallen en voertuiggerelateerde misdrijven. Torrente, Gallo en Oltra (2016) vonden daarentegen geen significante invloed van drugsgerelateerde problemen in de omgeving op aangiftebereidheid in diverse Europese landen, en Schnelby (2008) vond geen invloed van het aantal moorden in een stad op de aangiftebereidheid van Amerikaanse slachtoffers van geweld.

Residentiële mobiliteit

Diverse studies hebben de invloed van de mate van residentiële mobiliteit in een gebied op aangiftegedrag onderzocht. Uit het overzicht van Goudriaan, Nieuwbeerta en Wittebrood (2005) blijkt dat een eerdere Nederlandse studie heeft aangetoond dat een hogere verhuismobiliteit in een district samenhangt met minder aangiftes. Uit het eigen onderzoek van Goudriaan, Wittebrood en Nieuwbeerta (2005) blijkt dat slachtoffers uit wijken met een hogere mobiliteit niet significant minder vaak aangifte doen. In internationale studies werd geen significante invloed van de residentiële mobiliteit op aangiftebereidheid gevonden (Schnelby, 2008; Slocum et al., 2010).

Overig

Tot slot zijn er kenmerken op omgevingsniveau die slechts in één of enkele studies zijn onderzocht. Uit het literatuuronderzoek van Goudriaan, Nieuwbeerta en Wittebrood (2005) blijkt dat meer vervolgingen en minder afgewezen zaken, het percentage ouderen in een district, het percentage alleenstaanden in een district en een lagere mate van onveiligheidsgevoelens leiden tot meer aangiftebereidheid. Goudriaan, Lynch en Nieuwbeerta (2004) vonden in hun internationale studie geen invloed van het percentage (niet-levens)verzekeringen in een land, de mate van conformiteit in een land en de mate van individualisering in een land op de aangiftebereidheid van slachtoffers. Schnelby's (2008) onderzoek richtte zich, ten slotte, op de invloed van gemeenschapsgerichte politiezorg op aangiftebereidheid, maar hij vond slechts dat één van de vijf metingen van gemeenschapsgerichte politiezorg tot significant meer aangiftebereidheid leidde.

4.4 Conclusie

Tabel 1 vat de belangrijkste resultaten uit de literatuurstudie samen. Hierbij wordt telkens een onderscheid gemaakt tussen studies onder Nederlandse respondenten (Goudriaan, 2006; Goudriaan & Nieuwbeerta, 2007; Goudriaan, Nieuwbeerta & Wittebrood, 2005; Goudriaan, Wittebrood & Nieuwbeerta, 2005; Periklesinstituut, 2016; Tolsma, 2011; Tolsma, Blaauw & te Grotenhuis, 2012; Wittebrood, 2006) en studies onder internationale respondenten.

Daarnaast wordt er, net als in paragraaf 4.1 tot en met 4.3., onderscheid gemaakt tussen variabelen op delictniveau, individueel niveau en omgevingsniveau. Een '+' in Tabel 1 betekent dat de resultaten overwegend een significant positief verband aantonen. Een '-' betekent dat de resultaten overwegend een significant negatief verband aantonen. En 'N.S.' betekent dat de meeste studies geen significant verband vinden. Indien de resultaten niet eenduidig zijn wordt dit aangetoond met bijvoorbeeld '+ / N.S.'. Indien variabelen van nominaal meetniveau zijn dan wordt in de tabel gemeld welke categorie vaker aangifte doet dan andere categorieën.

Het overzicht in Tabel 1 toont aan dat de meeste significante resultaten worden gevonden voor variabelen op delictniveau, terwijl variabelen op individueel niveau en omgevingsniveau vaak niet significant zijn. Daarnaast blijken de internationale studies vaker wisselende resultaten op te leveren, hetgeen mogelijk veroorzaakt wordt doordat de invloed van bepaalde variabelen tussen landen verschilt.

In overeenstemming met wat op basis van de besproken theoretische factoren verwacht kan worden blijkt uit Tabel 1 dat de literatuur aantoont dat er vaker aangifte wordt gedaan van ernstige delicten waarbij er materiële schade of fysiek letsel is. Ook wanneer personen verzekerd zijn, wanneer er meer aangiftemogelijkheden zijn en wanneer de duur van aangifte doen korter is, is de aangiftebereidheid groter, wat conform de verwachtingen op basis van het economisch perspectief is. Op basis van het economische en psychologische perspectief kan zowel een negatief als positief effect van een bekende als dader op aangiftebereidheid verwacht worden. Uit Tabel 1 blijkt dat in Nederlandse studies vooral negatieve effecten gevonden worden, terwijl uit internationale studies een meer wisselend beeld volgt. De in Hoofdstuk 3 genoemde psychologische factoren die mogelijk van invloed zijn op aangiftebereidheid (behoefte aan vergelding, schuldgevoel, schaamte, sociale normen van naasten) zijn zelden of nooit onderzocht. Wel is een mogelijke invloed van de sociale samenstelling van de woonbuurt op aangiftebereidheid, zoals verwacht kan worden op basis van het sociologisch perspectief, meermaals onderzocht. Uit Tabel 1 blijkt echter dat dergelijke kenmerken op omgevingsniveau vaak tot niet-significante resultaten leiden.

Tabel 1: Overzicht van de belangrijkste resultaten uit de literatuurstudie

Variabelen	Nederlandse studies	Internationale studies
Delictniveau		
Type delict	Woninginbraak, autodiefstal > geweld, vandalisme	Woninginbraak, autodiefstal > geweld, vandalisme
Ernst van het delict	+	+
Verzekering	+	+
Locatie	Privaat, publiek > semi-privaat, semi-publiek	Privaat> niet-privaat
Aangiftemogelijkheden	+ (# manieren van aangifte) - (duur van aangifte) +/N.S. (anonimiteit)	+ / N.S. (anonimiteit)
Aantal daders		+ / N.S.
Relatie dader-slachtoffer	- (dader bekende)	+ / - / N.S.
Individueel niveau		
Geslacht	Vrouwen>mannen / N.S.	Vrouwen>mannen / N.S.
Leeftijd	+	+ / N.S.
Burgerlijke staat		Gehuwd>ongehuwd / N.S.
Huishoudgrootte	N.S.	+ / - / N.S.
Opleidingsniveau	- / N.S.	N.S.
Dagbesteding	N.S.	N.S.
Inkomen		+ / - / N.S.
Etniciteit	Autochtonen>allochtonen / N.S.	Wisselende resultaten
Huisbezit	N.S.	+ (vermogen) / N.S. (geweld)
Eerder slachtofferschap	- / N.S.	N.S.
Angst voor slachtofferschap		+ / N.S.
Attituden t.o.v. politie	+	+
Omgevingsniveau		
Sociaaleconomische omstandigheden	+ / -	+ / N.S.
Urbanisatiegraad	- / N.S.	+ / - / N.S.
Sociale cohesie	+	N.S.
Etnische samenstelling	- / N.S.	N.S.
Attituden t.o.v. politie	N.S.	+ / N.S.
Prevalentie criminaliteit		+ / N.S.
Residentiële mobiliteit	-/ N.S.	N.S.

Hoofdstuk 5 Methode

5.1 Steekproef

In dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van gegevens uit de Veiligheidsmonitor uit de jaren 2005 tot en met 2015. De Veiligheidsmonitor is een bevolkingsonderzoek dat jaarlijks wordt uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van Veiligheid en Justitie, gemeente en politie, en bevat onder andere vragen over veiligheid, leefbaarheid en slachtofferschap. Het betreft hier geen panelonderzoek, wat betekent dat er ieder jaar opnieuw een steekproef van respondenten wordt getrokken.

Gedurende de onderzoeksperiode zijn er drie verschillende versies van de Veiligheidsmonitor gebruikt. De eerste versie (Veiligheidsmonitor Rijk) is afgenomen in de jaren 2005-2008, de tweede versie (Integrale Veiligheidsmonitor) is afgenomen in de jaren 2008-2011 en de derde versie (Veiligheidsmonitor) in de jaren 2012-2015. Toegang tot de gegevens van al deze jaargangen is verkregen via de Microdataservices van het Centrum voor Beleidsstatistiek van het CBS. Uitzondering hierop is jaargang 2015, die nog niet via deze dienst beschikbaar was. De gegevens van 2015 zijn beschikbaar gesteld door het per 1 mei 2016 opgeheven Bureau Veiligheidsmonitor. Omdat deze jaargang nog niet in de microdata van het CBS gekoppeld is aan andere informatie uit deze microdata, ontbreken hier bepaalde achtergrondkenmerken (bijvoorbeeld burgerlijke staat). Om deze reden worden de gegevens van 2015 alleen gebruikt om de trends in aangifte- en meldingsbereidheid te onderzoeken, maar worden ze niet meegenomen in de bivariate en multivariate analyses naar de determinanten van aangiftebereidheid.

Voor de bivariate en multivariate analyses worden de gegevens uit alle jaargangen (met uitzondering van jaargang 2015) aan elkaar gekoppeld zodat er één bestand ontstaat met vergelijkbare variabelen. De primaire eenheid in dit bestand zullen de delicten zijn waar respondenten slachtoffer van zijn. Sommige respondenten komen meerdere keren voor in het bestand omdat het in de eerste en derde versie van de Veiligheidsmonitor mogelijk was dat mensen voor meerdere delicten hebben aangegeven of ze er aangifte van hebben gedaan en/of melding van hebben gemaakt. In totaal worden er in de bivariate en multivariate analyses data geanalyseerd over 317.840 delicten waarvan 249.611 mensen slachtoffer zijn geworden.

In Appendix B wordt in detail uitgelegd hoe alle afhankelijke en onafhankelijke variabelen in de diverse versies van de Veiligheidsmonitor zijn gemeten. In Appendix C worden in detail de gebruikte analysetechnieken besproken.

5.2 Determinanten in Veiligheidsmonitor

Veel van de determinanten van aangiftebereidheid die in de literatuurstudie zijn genoemd en in Tabel 1 zijn opgenomen, zijn ook gemeten in de drie verschillende versies van de Veiligheidsmonitor. Tabel 2 geeft weer welke mogelijke determinanten beschikbaar zijn in de drie verschillende versies van de Veiligheidsmonitor. Vooral op delictniveau ontbreekt in de Veiligheidsmonitor een aantal volgens de literatuur relevante kenmerken, te weten de ernst van het delict, het hebben van een verzekering, de beschikbare aangiftemogelijkheden en het

aantal daders. Op individueel niveau zijn de meeste relevante kenmerken uit de literatuur wel gemeten in de Veiligheidsmonitor. Alleen naar het inkomen van respondenten wordt niet gevraagd. Daarnaast bevat de Veiligheidsmonitor nog een reeks metingen van attituden die niet naar voren kwamen uit de literatuurstudie maar die mogelijk wel relevant zijn met betrekking tot aangiftebereidheid. De Veiligheidsmonitor bevat geen variabelen op omgevingsniveau, maar daar waar mogelijk zijn deze uit de data gecreëerd door individuele scores te aggregeren naar omgevingsniveau.

Tabel 2: Overzicht van beschikbare variabelen in de Veiligheidsmonitor

		Literatuur	**Versie Veiligheidsmonitor**		
Niveau	**Variabelen**		**Versie1**	**Versie 2**	**Versie 3**
Delict	Type delict	X	X	X	X
	Ernst van het delict	X			
	Verzekering	X			
	Locatie	X	X	X	X
	Aangiftemogelijkheden	X			
	Aantal daders	X			
	Relatie dader-slachtoffer	X	X	X*	X*
Slachtoffer	Geslacht	X	X	X	X
	Leeftijd	X	X	X	X
	Burgerlijke staat	X	X		X
	Huishoudgrootte	X	X	X	X
	Opleidingsniveau	X	X	X	X
	Dagbesteding	X		X	X
	Inkomen	X			
	Etniciteit	X	X	X	X
	Huisbezit	X		X	X
	Eerder slachtofferschap	X	X	X	X
	Onveiligheidsgevoelens	X	X	X	X
	Attituden t.o.v. politie	X	X	X	X
	Preventieve maatregelen		X	X	X
	Beleving leefbaarheid in de woonbuurt			X	X
	Beleving cohesie in de woonbuurt		X	X	X
	Overlast in de woonbuurt		X	X	X
	Perceptie criminaliteit in woonbuurt				X
	Attituden t.o.v. gemeente			X	X
	Beleving respectloos gedrag van anderen			X	X
Regio	Sociaaleconomische omstandigheden	X			
	Urbanisatiegraad	X		X	X
	Sociale cohesie	X			
	Etnische samenstelling	X	X	X	X
	Attituden t.o.v. politie		X	X	X
	Prevalentie criminaliteit	X			
	Residentiële mobiliteit	X			
	Gemiddelde leeftijd		X	X	X
	Gemiddeld opleidingsniveau		X	X	X
	Percentage personen zonder betaald werk			X	X

X: meting(en) beschikbaar in deze versie van Veiligheidsmonitor; *: meting(en) niet voor alle typen delicten beschikbaar.

Hoofdstuk 6 Resultaten

In dit hoofdstuk zullen de belangrijkste resultaten van de uitgevoerde analyses besproken worden. Allereerst worden de in dit onderzoek gevonden trends in aangifte- en meldingsbereidheid besproken, en worden verschillen met de door het CBS gerapporteerde trends verklaard. Vervolgens worden de belangrijkste bevindingen uit de bivariate en multivariate analyses, waarmee de aangifte- en meldingsbereidheid van slachtoffers wordt voorspeld, besproken. Een complete, gedetailleerde verslaglegging van alle beschrijvende statistieken, bivariate en multivariate analyses is te vinden in Appendix D.

6.1 Trends in aangifte- en meldingsbereidheid

Om de trends in aangifte- en meldingsbereidheid weer te geven is voor elk jaar apart berekend bij hoeveel procent van de delicten er een melding is gemaakt bij de politie en/of aangifte is gedaan. Uitgangspunt zijn de antwoorden van respondenten op vragen over ondervonden misdrijven en over de wijze waarop (en door wie) deze misdrijven al dan niet aan de politie gecommuniceerd zijn. De berekening van aangiftebereidheid en meldingsbereidheid wordt in detail omschreven in Appendix B. Zoals omschreven in Appendix B wordt er een onderscheid gemaakt tussen aangiftebereidheid inclusief aangiftes via internet en aangiftebereidheid exclusief aangiftes via internet. In de tweede en derde versie van de Veiligheidsmonitor wordt namelijk niet gevraagd naar het aangiftegedrag van slachtoffers die het delict via internet bij de politie gemeld hebben. Bij de trend in aangiftebereidheid inclusief aangiftes via internet wordt aangenomen dat deze slachtoffers aangifte hebben gedaan, bij de trend in aangiftebereidheid exclusief aangiftes via internet worden deze slachtoffers niet meegenomen in het berekenen van de aangiftebereidheid.

De uitkomsten worden daarnaast gewogen, om te corrigeren voor afwijkingen in de steekproef ten opzichte van de Nederlandse populatie op bepaalde achtergrondkenmerken. Hierbij is gebruik gemaakt van de wegingsvariabelen die aanwezig zijn in de data van de Veiligheidsmonitor.[11] De trends in aangifte- en meldingsbereidheid worden weergegeven in Figuur 4. In deze figuur komt het jaartal 2008 twee keer voor omdat in dit jaar zowel de eerste als de tweede versie van de Veiligheidsmonitor is afgenomen. Omdat er gebruik wordt gemaakt van gegevens van drie verschillende versies van de Veiligheidsmonitor, wordt er middels de verticale lijnen aangegeven wanneer er sprake is van een methodebreuk.

[11] Voor meer informatie over de exacte totstandkoming van deze wegingen zie de *Onderzoeksverantwoording* in de jaarlijkse rapportages van de Veiligheidsmonitor. Hierbij dient opgemerkt te worden dat hierbij alle respondenten van de Veiligheidsmonitor zijn gewogen naar de totale Nederlandse populatie. In het huidige onderzoek zijn echter alleen de respondenten meegenomen die in gedurende twaalf maanden slachtoffer zijn geworden van een delict. Omdat de kenmerken van de gehele populatie slachtoffers in Nederland niet bekend is, is het onmogelijk om een weging te construeren naar de populatie van slachtoffers. Daarom wordt er toch gebruik gemaakt van de oorspronkelijke wegingsvariabelen uit de Veiligheidsmonitor.

Figuur 4: Trends in aangifte- en meldingsbereidheid.

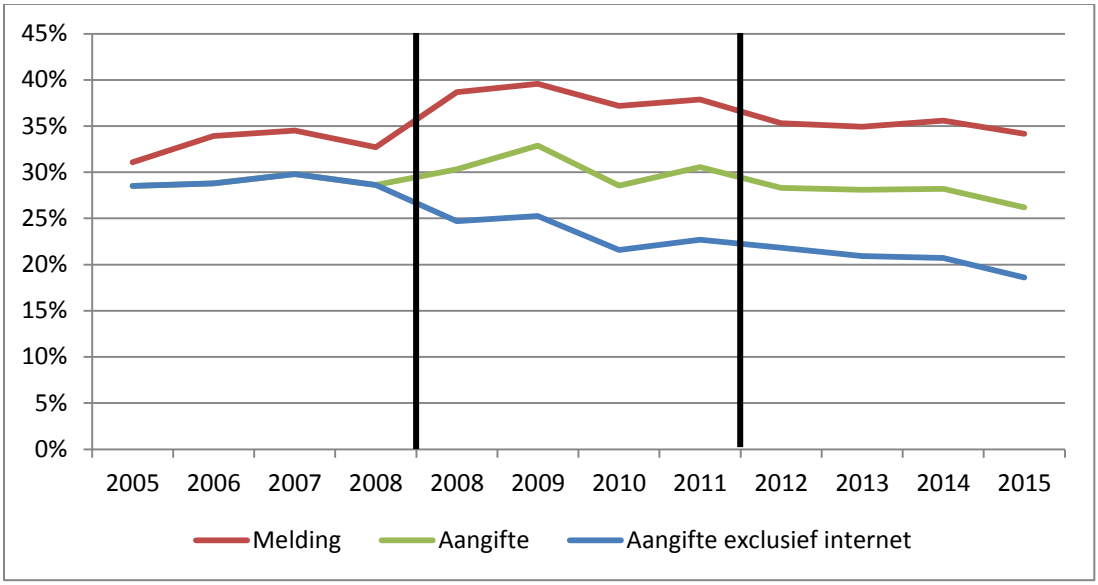

In tegenstelling tot de door het CBS gevonden trend, laat Figuur 4 een lichte stijging in de meldingsbereidheid zien tussen 2005 en 2015, van 31 procent naar 34 procent. Er zijn echter grote fluctuaties zichtbaar tussen de verschillende versies van de Veiligheidsmonitor. In de jaren van de eerste versie van de Veiligheidsmonitor (2005-2008) is de meldingsbereidheid relatief laag met percentages tussen de 31 en 35 procent. Dit stijgt echter in de jaren van de tweede versie van de Veiligheidsmonitor (2008-2011) naar percentages tussen de 37 en 40 procent, maar daalt vervolgens weer in de jaren van de derde versie van de Veiligheidsmonitor (2012-2015) met percentages tussen de 34 en 36 procent. Binnen de jaren van elk van de drie verschillende versies van de Veiligheidsmonitor zijn geen duidelijke trends waarneembaar met betrekking tot de meldingsbereidheid.

De aangiftebereidheid, inclusief aangiftes via internet, is licht afgenomen tussen 2005 en 2015, van 29 naar 26 procent. De percentages van aangiftebereidheid fluctueren minder tussen de verschillende versies van de Veiligheidsmonitor en zijn redelijk stabiel gedurende de onderzochte periode, met een enkele uitschieter naar boven (33 procent in 2009) en naar beneden (26 procent in 2015). In de overige jaren wordt van 28 tot 31 procent van de misdrijven aangifte gedaan.

De lijn van aangiftebereidheid exclusief internetaangiftes loopt tussen 2005 en 2008 synchroon met de lijn van aangiftebereidheid inclusief internetaangiftes. Dit komt omdat in de eerste versie van de Veiligheidsmonitor geen onderscheid wordt gemaakt tussen aangiftes met of zonder internet. In de jaren van de tweede en derde versie van de Veiligheidsmonitor is de aangiftebereidheid exclusief internetaangiftes een stuk lager en daalt de aangiftebereidheid van 29 procent in 2005 naar 19 procent in 2015.[12] Ook bij deze trend is het echter zo dat er

[12] Dit is te verklaren doordat respondenten die via internet melding hebben gemaakt van een delict, niet is gevraagd of ze ook aangifte hebben gedaan. Hierdoor krijgen deze respondenten een missende waarde voor de

met name verschillen in aangiftebereidheid tussen de diverse versies van de Veiligheidsmonitor worden gevonden, terwijl binnen de jaren van elk van de drie verschillende versies van de Veiligheidsmonitor geen duidelijke trends waarneembaar zijn.

Op basis van Figuur 4 kan geconcludeerd worden dat er binnen de verschillende versies van de Veiligheidsmonitor geen duidelijke trends zichtbaar zijn in aangifte- en meldingsbereidheid. De in Figuur 4 gevonden trends lijken met name het gevolg van verschillen tussen de diverse versies van de Veiligheidsmonitor, wat er op duidt deze trends het gevolg zijn van methodologische verschillen in de metingen van aangifte-en meldingsbereidheid over tijd.

Als extra controle voor de verschillen tussen de diverse versies van de Veiligheidsmontior zijn de trends nogmaals berekend, maar dan alleen met slachtoffers van delicten waarnaar in elke versie van de Veiligheidsmonitor wordt gevraagd. Daarnaast worden ook alleen respondenten meegenomen die zelf slachtoffer zijn geworden van het delict, en worden gevallen waarbij een gezinslid het slachtoffer was uitgesloten. De resultaten van deze extra analyse worden gepresenteerd in Appendix D. De conclusie op basis van deze extra controle verandert niet: de gevonden trends lijken hoofdzakelijk het gevolg van verschillen tussen de verschillende versies van de Veiligheidsmonitor, terwijl binnen de diverse versies nauwelijks trends zichtbaar zijn.

De in Figuur 4 getoonde trends wijken af van de trends gevonden door het CBS (zie Figuur 1 en 2). Deze verschillen zijn te verklaren door verschillen in de berekeningen van aangifte- en meldingsbereidheid in dit rapport en de berekeningen van het CBS. Deze verschillen worden in Appendix E uitgebreid toegelicht.

6.2 Bivariate en multivariate analyses

Tabel 3 en Tabel 4 vatten de resultaten uit de bivariate en multivariate analyses[13] samen.[14] Een '+' in deze tabellen betekent dat de resultaten overwegend een significant positief verband aantonen. Een '-' betekent dat de resultaten overwegend een significant negatief verband aantonen. En 'N.S.' betekent geen significant verband gevonden wordt. Indien variabelen van nominaal meetniveau zijn dan wordt in de tabel gemeld welke categorie vaker aangifte doet dan andere categorieën.

Uit Tabel 3 blijkt dat in de bivariate analyses voor bijna alle variabelen op delict-, slachtoffer- en regioniveau significante verbanden met aangifte- en meldingsbereidheid worden gevonden.

---

trend 'aangifte exclusief internet', terwijl hun antwoord voor de trend 'aangifte inclusief internet' wel als aangifte werd geteld.

[13] Een bivariate analyse geeft het verband weer tussen twee variabelen, in dit geval tussen één determinant en het aangifte- en meldingsgedrag van slachtoffers. In multivariate analyses wordt het verband tussen meerdere determinanten en aangifte- en meldingsgedrag in één model getoetst. Dit heeft als voordeel dat er in het multivariate model rekening wordt gehouden met de samenhang die determinanten onderling kunnen hebben. Zodoende wordt er gecontroleerd voor mogelijke schijnverbanden welke veroorzaakt kunnen worden door zulke onderlinge samenhang.

[14] Voor de complete resultaten zie Appendix D. De samenvatting van de bivariate resultaten in Tabel 3 is gebaseerd op de resultaten uit Tabel D5 tot en met D8. De samenvatting van de multivariate analyses is gebaseerd op Model 6 uit Tabel D9 en D11.

In de meeste gevallen zijn de verschillen, tussen slachtoffers die aangifte hebben gedaan of melding hebben gemaakt en slachtoffers die dat niet hebben gedaan, zeer klein. Het feit dat er desondanks toch een significant resultaat wordt gevonden komt door de grote steekproef die gebruikt wordt.

De sterkste verbanden met aangifte- en meldingsbereidheid worden gevonden bij de variabelen op delictniveau. Er worden vooral grote verschillen gevonden in de aangifte- en meldingsbereidheid van personen die slachtoffer zijn geworden van verschillende typen delicten. De aangifte- en meldingsbereidheid is verreweg het grootst onder slachtoffers van woninginbraak en autodiefstal. Onder slachtoffers van vernielingen, seksuele mishandeling en diverse vormen van cybercriminaliteit (identiteitsfraude, koop- en verkoopfraude, cyberpesten en hacken) is de aangifte- en meldingsbereidheid daarentegen het laagst. Dit komt overeen met wat in de Nederlandse en internationale literatuur is gevonden (zie Tabel 1), al werd slachtofferschap van cybercriminaliteit in de eerdere literatuur doorgaans nog niet gemeten. Ook de locatie van het delict blijkt sterk samen te hangen met de aangifte- en meldingsbereidheid van slachtoffers. Wanneer het delict in de eigen buurt is gepleegd is de aangifte- en meldingsbereidheid groter dan wanneer het elders in de woonplaats, elders in Nederland of in het buitenland is gepleegd. Daarnaast is de aangifte- en meldingsbereidheid het hoogst wanneer het delict bij het slachtoffer thuis plaats vindt, en wordt er juist weinig aangifte gedaan en melding gemaakt van delicten die in het openbaar vervoer worden gepleegd. Deze bevinding is ook in overeenstemming met eerder onderzoek (zie Tabel 1) waaruit blijkt dat de aangifte bereidheid het grootst is wanneer het delict op een private locatie is gepleegd. De resultaten met betrekking tot de relatie tussen dader en slachtoffer zijn, net als in de literatuur (zie Tabel 1), niet eenduidig. Indien de dader een bekende is van het slachtoffer wordt het delict vaker gemeld bij de politie, maar wordt er juist minder vaak aangifte gedaan dan wanneer de dader geen bekende is.

De verbanden tussen aangifte- en meldingsbereidheid en variabelen op slachtofferniveau zijn over het algemeen niet zo sterk. Er blijkt wel een sterk verband tussen de burgerlijke staat van de slachtoffers en de aangifte- en meldingsbereidheid. Dit verband toont aan dat verweduwde personen het vaakst melding maken en aangifte doen na slachtofferschap. Ook blijkt, in overeenstemming met de bestaande literatuur (zie Tabel 1), dat getrouwde slachtoffers een hogere aangifte- en meldingsbereidheid hebben dan slachtoffers die nooit gehuwd zijn geweest. Daarnaast blijkt uit de bivariate analyses dat de slachtoffers die een delict melden of er aangifte van doen gemiddeld ongeveer 2,6 jaar ouder zijn dan de slachtoffers die dat niet doen. Ook dit is in overeenstemming met de bestaande literatuur (zie Tabel 1) waarin vaak een positief verband tussen leeftijd en aangifte- en meldingsbereidheid wordt gevonden. In lijn met de eerdere Nederlandse literatuur, tonen de bivariate analyses ook een negatief verband aan tussen opleiding en aangifte- en meldingsbereidheid: hoger opgeleiden maken minder vaak melding en doen minder vaak aangifte na slachtofferschap. Daarnaast hebben slachtoffers met een positiever attitude ten opzichte van het functioneren van de politie een hogere aangifte- en meldingsbereidheid, een verband dat ook in de eerdere Nederlandse en internationale literatuur werd gevonden (zie Tabel 1). Tot slot blijkt uit de bivariate analyses dat personen die meer preventieve maatregelen nemen en de kans op slachtofferschap hoger

inschatten een hogere aangifte- en meldingsbereidheid hebben. De verbanden tussen aangifte- en meldingsbereidheid en de overige variabelen op slachtoffer niveau en alle variabelen op regioniveau zijn erg zwak, en waarschijnlijk alleen significant vanwege de grote steekproef.

Tabel 3: Overzicht van resultaten bivariate analyses

Niveau	Variabelen	Meldingen	Aangiftes
Delict	Type delict	Woninginbraak, autodiefstal het vaakst; Vernielingen, cybercrime en seksuele mishandeling het minst vaak	
	Locatie: geografisch	Eigen buurt > elders	Eigen buurt > elders
	Locatie: plaats delict	Thuis > elders	Thuis > elders
	Dader bekende	+	-
Slachtoffer	Geslacht	Vrouw > man	Vrouw > man
	Leeftijd	+	+
	Burgerlijke staat	Weduwe > anders	Weduwe > anders
	Huishoudgrootte	N.S.	+
	Opleidingsniveau	-	-
	Betaald werk	-	+
	Etniciteit	N.S.	Autochtoon > allochtoon
	Huisbezit	+	+
	Eerder slachtofferschap	-	-
	Onveiligheidsgevoelens	+ / -	
	Attituden t.o.v. politie: functioneren	+	+
	Attituden t.o.v. politie: beschikbaarheid	N.S.	+
	Preventieve maatregelen	+	+
	Beleving leefbaarheid in de woonbuurt	-	+
	Beleving cohesie in de woonbuurt	+	+
	Overlast in de woonbuurt	-	-
	Kans op slachtofferschap	+	+
	Attituden t.o.v. functioneren gemeente	+	+
	Beleving respectloos gedrag van anderen	-	-
	Perceptie criminaliteit buurt	+	+
	Perceptie toename criminaliteit buurt	+	+
Regio	Urbanisatiegraad	-	N.S.
	Percentage allochtonen	-	-
	Attituden t.o.v. politie	*	*
	Gemiddelde leeftijd	-	-
	Gemiddeld opleidingsniveau	*	-
	Percentage personen zonder betaald werk	-	-

*= Er wordt wel een significant verband gevonden, maar de verschillen in gemiddeldes zijn met twee decimalen achter de komma niet waar te nemen en dus verwaarloosbaar klein.

In de multivariate analyses zijn alleen de variabelen meegenomen die in alle versies van de Veiligheidsmonitor zijn bevraagd. Naast de in Tabel 4 weergegeven variabelen zijn ook de diverse jaren meegenomen in de multivariate analyses. Dit maakt het mogelijk om te onderzoeken in hoeverre de geconstateerde trends in aangifte- en meldingsbereidheid 'wegverklaard' kunnen worden, hetgeen het geval is als deze trends uitsluitend of voornamelijk veroorzaakt worden door veranderingen in kenmerken van misdrijven of van slachtoffers die zich in de loop der tijd (tussen 2005 en 2014) hebben voorgedaan. De resultaten toonden aan dat nagenoeg alle significante invloeden van het jaar van

slachtofferschap verdwijnen nadat er gecontroleerd wordt voor de gebruikte versie van de Veiligheidsmonitor. Dit duidt er opnieuw op dat de gevonden trends in aangifte- en meldingsbereidheid primair het resultaat zijn van methodologische verschillen tussen de diverse versies van de Veiligheidsmonitor.

Daarnaast blijkt uit de multivariate analyses opnieuw dat vooral de variabelen op delictniveau van belang zijn bij het verklaren van aangifte- en meldingsbereidheid van slachtoffers. De verklaarde varianties van de diverse analysemodellen tonen namelijk aan dat de scores op aangifte- en meldingsbereidheid voor twaalf tot veertien procent verklaard worden uit de delictkenmerken. Ondanks dat de verbanden tussen aangifte- en meldingsbereidheid en de diverse individuele en regionale kenmerken vaak significant zijn in de multivariate analyses, verklaren deze kenmerken minder dan één procent van de variantie in de scores op aangifte- en meldingsbereidheid.

Tabel 4: Overzicht van resultaten multivariate analyses

Niveau	Variabelen	Meldingen	Aangiftes
Delict	Type delict	Woninginbraak, autodiefstal het vaakst; Vernielingen, cybercrime en seksuele mishandeling het minst vaak	
	Locatie: geografisch	Eigen buurt > woonplaats, buitenland	Nederland > eigen buurt
Slachtoffer	Geslacht	Vrouw > man	N.S.
	Leeftijd	+	+
	Huishoudgrootte	+	+
	Opleidingsniveau	N.S.	-
	Etniciteit	Autochtoon > allochtoon	Autochtoon > allochtoon
	Eerder slachtofferschap	N.S.	N.S.
	Onveiligheidsgevoelens	+	+
	Attituden t.o.v. politie: functioneren	+	+
	Attituden t.o.v. politie: beschikbaarheid	-	-
	Beleving cohesie in de woonbuurt	+	+
	Overlast in de woonbuurt	N.S.	N.S.
Regio	Percentage allochtonen	-	N.S.
	Attituden t.o.v. politie	-	-
	Gemiddelde leeftijd	N.S.	N.S.
	Gemiddeld opleidingsniveau	-	-

6.3 Conclusie

In dit hoofdstuk zijn de resultaten met betrekking tot de trends in aangifte- en meldingsbereidheid en de resultaten van de bivariate en multivariate analyses besproken. Op basis van de gegevens van de Veiligheidsmonitor wordt, in tegenstelling tot de trends van het CBS, een licht stijgende trend in meldingsbereidheid gevonden. De aangiftebereidheid is daarentegen wel gedaald tussen 2005 en 2015. De gevonden trends wijken af van de door het CBS gevonden trends, wat het gevolg is van verschillen in de berekening van de aangifte- en meldingsbereidheid (zie Appendix E). Desalniettemin blijkt de conclusie op basis van de

trends uit dit onderzoek dat er met name verschillen zijn in de aangifte- en meldingsbereidheid tussen de verschillende versies van de Veiligheidsmonitor terwijl er binnen deze versies nauwelijks trends waarneembaar zijn.

In lijn met deze conclusie wordt ook in de multivariate analyse gevonden dat alle significante invloeden van het jaar van slachtofferschap verdwijnen wanneer gecontroleerd wordt voor de versie van de Veiligheidsmonitor. Uit de bivariate en multivariate analyses blijkt daarnaast dat bijna alle delict-, slachtoffer- en regionale kenmerken significant samenhangen met de aangifte- en meldingsbereidheid van slachtoffers. Met name de delictkenmerken, zoals type delict en de locatie van het delict, blijken relatief het sterkst bij te dragen aan het verklaren van de aangifte- en meldingsbereidheid van slachtoffers. De verklarende kracht van alle variabelen is echter over het geheel genomen zwak.

Hoofdstuk 7 Discussie

Politie en beleidsmakers vinden het belangrijk dat burgers die slachtoffer zijn geworden van een strafbaar feit daarvan melding maken en aangifte doen omdat dit de informatiepositie van de politie ten goede komt. De verbetering van het aangifteproces heeft de laatste jaren dan ook de bijzondere aandacht van de minister van Veiligheid en Justitie en van de Nationale Politie. Uit cijfers van de Veiligheidsmonitor lijkt het er echter op dat de aangiftebereidheid in Nederland sinds 2005 daalt.

Dit onderzoek heeft als doel om ter beantwoording van vragen uit de Tweede Kamer informatie te verzamelen ter verklaring van deze (vermeende) daling in de aangifte- en meldingsbereidheid van burgers, en om op basis van de uitkomsten waar mogelijk aanknopingspunten te benoemen voor beleid dat zich richt op het vergroten van de aangifte- en meldingsbereidheid. De hoofdvraag luidt: *hoe kan de (vermeende) daling in de aangiftebereidheid van burgers in de periode 2005 tot en met 2015 worden verklaard?* Deze hoofdvraag is opgedeeld in drie onderdelen en negen specifieke onderzoeksvragen. Een uitgebreide beantwoording van deze specifieke onderzoeksvragen kan gevonden worden in Appendix F. In dit hoofdstuk zullen de belangrijkste conclusies van het huidige onderzoek, de beperkingen van het huidige onderzoek en suggesties voor vervolgonderzoek besproken worden.

7.1 Belangrijkste conclusies

Allereerst is in Hoofdstuk 2 onderzocht welke trends in aangifte- en meldingsbereidheid in eerder onderzoek zijn vastgesteld. De resultaten met betrekking tot deze eerdere onderzoeken zijn niet eenduidig. In Nederlandse onderzoeken worden dalende, stijgende en stabiele trends gevonden, waarbij de dalende trend verklaard kan worden door een verandering in de compositie van delicten. In Amerikaans onderzoek wordt een stijgende aangiftebereidheid gevonden terwijl uit Brits en Canadees onderzoek juist een dalende aangiftebereidheid blijkt.

Om deze trends in de aangifte- en meldingsbereidheid te kunnen duiden, is het nodig inzicht te hebben in de factoren die van invloed zijn op de keuze van slachtoffers om melding en aangifte te doen bij de politie. Op basis van de in Hoofdstuk 3 besproken theorie is als uitgangspunt genomen dat het al dan niet doen van aangifte van een misdrijf een doelgerichte keuze is tussen twee alternatieven. Wanneer een individu de keuze heeft tussen het wel of niet doen van een aangifte, zal hij of zij een afweging maken van de verwachte baten en verwachte kosten van elk van beide alternatieven, en vervolgens het alternatief kiezen waarvan de verwachte baten minus de verwachte kosten het hoogst zijn. Deze verwachte kosten en baten worden beschreven als uiteenlopende economische (materiële kosten en baten) en psychologische (emoties en attitudes) criteria, die mogelijk ook nog beïnvloed worden door de plaats van het slachtoffer in de samenleving en door de relatie tussen dader en slachtoffer.

In Hoofdstuk 4 is de bestaande nationale en internationale literatuur met betrekking tot determinanten van aangifte- en meldingsbereidheid besproken. Met name kenmerken van het delict blijken vaak significant samen te hangen met de aangiftebereidheid van slachtoffers. Resultaten met betrekking tot de kenmerken van het slachtoffer zelf of de regio waarin het

slachtoffer woont zijn minder eenduidig en vaak niet significant. In overeenstemming met wat op basis van de besproken theorie verwacht kan worden blijkt uit de literatuur dat er vaker aangifte wordt gedaan van ernstige delicten waarbij er materiële schade of fysiek letsel is. Ook wanneer personen verzekerd zijn, wanneer er meer aangiftemogelijkheden zijn en wanneer de duur van aangifte korter is, is de aangiftebereidheid groter, wat conform de verwachtingen op basis van de economische criteria is. Psychologische criteria die mogelijk van invloed zijn op aangiftebereidheid (behoefte aan vergelding, schuldgevoel, schaamte, sociale normen van naasten) zijn zelden of nooit onderzocht.

Om zowel de trends in aangifte- en meldingsbereidheid als de determinanten van aangifte- en meldingsbereidheid te onderzoeken wordt gebruik gemaakt van gegevens uit meerdere jaargangen van de Veiligheidsmonitor (2005-2015). De Veiligheidsmonitor bevat veel gegevens over kenmerken en attituden van slachtoffers welke ook in eerder onderzoek naar aangiftebereidheid zijn onderzocht. Wat betreft de delictkenmerken bevat de Veiligheidsmonitor informatie over het type delict, de locatie van het delict en de relatie tussen de dader en het slachtoffer. Omdat de Veiligheidsmonitor niet specifiek is opgezet om onderzoek te doen naar aangifte- en meldingsbereidheid, ontbreken er echter veel delictkenmerken die volgens de theorie en volgends de uitkomsten van eerder onderzoek zeer relevant zijn voor het verklaren van de aangifte- en meldingsbereidheid, zoals de ernst van het delict, verzekering voor de geleden schade en de aangiftemogelijkheden. De Veiligheidsmonitor bevat daarnaast geen regionale kenmerken, deze zijn echter uit de data gecreëerd door individuele kenmerken te aggregeren naar districtsniveau.

Met behulp van de gegevens van de Veiligheidsmonitor zijn vervolgens de trends in aangifte- en meldingsbereidheid over de periode 2005-2015 berekend. Deze trends laten een lichte stijging in de meldingsbereidheid (van 31 naar 34 procent) en een lichte daling in de aangiftebereidheid (van 29 naar 26 procent) zien tussen 2005 en 2015. De in dit onderzoek gevonden trends wijken af van de door het CBS gevonden trends, wat het gevolg is van verschillen in de berekening van de aangifte- en meldingsbereidheid (zie Appendix E). Daarnaast blijkt uit de door ons gevonden cijfers dat er binnen de verschillende versies van de Veiligheidsmonitor nauwelijks trends waarneembaar zijn, maar dat er met name verschillen zijn in de aangifte- en meldingsbereidheid tussen de verschillende versies van de Veiligheidsmonitor. Dit duidt er dus op dat de gevonden trends het gevolg lijken te zijn van methodologische verschillen in de metingen van de Veiligheidsmonitor over de jaren. In overeenstemming met deze conclusie tonen ook de multivariate analyses aan dat de gevonden trends verdwijnen wanneer in de analyses gecontroleerd wordt voor de methodebreuken in de metingen van de Veiligheidsmonitor. Het antwoord op de hoofdvraag van dit onderzoek - *hoe kan de (vermeende) daling in de aangiftebereidheid van burgers in de periode 2005 tot en met 2015 worden verklaard?* - is dan ook dat de gevonden daling in aangifte- en meldingsbereidheid het gevolg is van methodologische verschillen in de metingen van aangifte- en meldingsbereidheid over tijd.

De bivariate en multivariate analyses laten niet alleen zien dat de gevonden trends in aangifte- en meldingsbereidheid hoofdzakelijk verklaard worden door methodologische verschillen tussen de drie opeenvolgende versies van de Veiligheidsmonitor, en dus niet duiden op een

daadwerkelijke verandering in het aangifte- en meldingsbereidheid van burgers. Ze laten ook zien wat de belangrijkste gemeten determinanten zijn van aangifte- en meldingsbereidheid. Het blijkt dat bijna alle gemeten delict-, slachtoffer- en regionale kenmerken significant samenhangen met de aangifte- en meldingsbereidheid van slachtoffers, al zijn niet alle gevonden verbanden even sterk. Vooral de delictkenmerken blijken de aangifte- en meldingsbereidheid goed te voorspellen. In lijn met resultaten uit eerder onderzoek wordt van woninginbraak en autodiefstal het vaakst aangifte gedaan en melding gemaakt, terwijl vernielingen en seksuele mishandelingen het minst vaak bij de politie gemeld worden. Ook van slachtofferschap van cybercriminaliteit wordt zelden aangifte gedaan of melding gemaakt. Daarnaast blijkt de locatie waar een delict gepleegd wordt van belang voor de aangifte- en meldingsbereidheid. Wanneer delicten in de eigen buurt, en met name in het eigen huis, gepleegd zijn, is de aangifte- en meldingsbereidheid groter dan wanneer delicten elders gepleegd zijn. Dit is in overeenstemming met resultaten uit eerder onderzoek die ook aantoonden dat slachtoffers eerder aangifte doen wanneer het delict op een private locatie is gepleegd. De slachtoffer- en regionale kenmerken voorspellen de aangifte- en meldingsbereidheid aanzienlijk minder goed. Ondanks dat zulke verbanden vaak zwak zijn, zijn ze meestal wel in dezelfde richting als in eerder onderzoek werd gevonden. Zo blijken vrouwen, ouderen, laagopgeleiden en autochtonen vaker aangifte te doen en melding te maken van slachtofferschap dan mannen, jongeren, hoogopgeleiden en allochtonen.

7.2 Beperkingen

Dit onderzoek kent diverse beperkingen die mogelijk van invloed zijn geweest op de conclusies. Een eerste beperking is dat er gebruik wordt gemaakt van gegevens die niet zijn verzameld voor het specifieke doel om de trends in aangifte- en meldingsbereidheid over de periode 2005-2015 te verklaren. Alhoewel de Veiligheidsmonitor een rijke bron aan gegevens over criminaliteit en slachtofferschap bevat, beperken de methodologische verschillen tussen de diverse versies van de Veiligheidsmonitor de mogelijkheden om langdurige trends optimaal te onderzoeken. De metingen van zowel aangifte- en meldingsbereidheid als van diverse determinanten wijken af over de verschillende jaren waarin de Veiligheidsmonitor is uitgevoerd. In dit onderzoek is getracht om zoveel mogelijk dezelfde kenmerken mee te nemen over de diverse jaren en om de antwoordcategorieën zo aan te passen dat ze maximaal met elkaar overeen komen. Desalniettemin is het mogelijk dat antwoorden van respondenten uit verschillende versies van de Veiligheidsmonitor kunnen afwijken door de verschillen in opzet. Daarnaast worden niet alle variabelen in alle jaren gemeten waardoor ze niet allemaal in de multivariate analyse getoetst konden worden.

Een tweede beperking is dat er hier gebruik wordt gemaakt van een cross-sectioneel onderzoek, wat inhoudt dat er in ieder jaar nieuwe respondenten worden ondervraagd. Hierdoor is het niet duidelijk of een verandering in een determinant van aangiftebereidheid vooraf is gegaan aan het delict of niet. Dit is met name problematisch met betrekking tot de attituden van slachtoffers en dynamische persoonskenmerken. Een significant verband tussen attituden ten opzichte van de politie en aangiftebereidheid kan er bijvoorbeeld op duiden dat mensen die positiever zijn over de politie sneller aangifte doen, maar het kan ook zo zijn dat mensen positievere attituden ten opzichte van de politie krijgen na het doen van aangifte.

Ten derde, de variabelen die aanwezig zijn in de Veiligheidsmonitor betreffen determinanten van aangifte- en meldingsbereidheid op delict-, slachtoffer- en omgevingsniveau. Dit zijn echter kenmerken waar vanuit een beleidsoogpunt weinig aan veranderd kan worden. Kenmerken die wel door middel van beleid beïnvloed kunnen worden, zoals de aangiftemogelijkheden (bijvoorbeeld op het politiebureau, telefonisch, via internet), de duur van aangifte doen, de mogelijkheid om anoniem aangifte te doen en *incentives* voor het slachtoffer om aangifte te doen, hebben we in dit onderzoek niet mee kunnen nemen terwijl deze mogelijk juist relevant zijn om beleid op af te stemmen.

Ten vierde is er mogelijk sprake van selectieve respons. In een recente rapportage van het CBS (Reep, 2014) werd de koppeling gemaakt tussen het politieregister en de Veiligheidsmonitor. Hieruit blijkt dat de relatie tussen responsgedrag en slachtofferschap sterk afhangt van het soort delict. Het onderzoek van Reep (2014) toont bijvoorbeeld aan dat geregistreerde slachtoffers van voertuigdiefstallen en geweldsdelicten minder goed responderen in de Veiligheidsmonitor, terwijl geregistreerde slachtoffers van inbraakpogingen, autovernielingen en fietsdiefstallen juist beter responderen. Hierdoor wordt slachtofferschap van voertuigdiefstallen en geweldsdelicten waarschijnlijk onderschat in de Veiligheidsmonitor. Omdat er grote verschillen zijn in de aangiftebereidheid tussen slachtoffers van verschillende delicten kan deze selectieve respons de totale geschatte aangiftebereidheid vertekend hebben. De trends moeten ook door deze selectieve respons met enige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.

Tot slot is er in dit onderzoek gebruik gemaakt van een surveyonderzoek met metingen van zelfgerapporteerd slachtofferschap. Er bestaat weinig onderzoek naar de validiteit van deze metingen. Averdijk en Elffers (2012) toonden aan dat er grote verschillen zijn in delicten die slachtoffers daadwerkelijk bij de Amsterdamse politie registreerden en die zij in de Veiligheidsmonitor noemden. Het bleek onder andere dat respondenten in plaats van over eigen slachtofferschap in de bevraagde periode, rapporteerden over slachtofferschap uit eerdere perioden of over slachtofferschap van familieleden. De antwoorden van respondenten kunnen dus afwijken van wat er daadwerkelijk gebeurd is, en de resultaten van deze studie moeten ook daarom met enige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.

7.3 Aanbevelingen voor vervolgonderzoek

In het onderhavige rapport is onderzocht welke factoren van invloed zijn op de beslissing van burgers om de politie op de hoogte te stellen wanneer zij slachtoffer van een misdrijf zijn geworden, en om er aangifte van te doen bij de politie. De bevindingen zijn gebaseerd op literatuuronderzoek en op analyse van meerjarige gegevens uit de Veiligheidsmonitor.

Zoals vaak het geval is, roepen de onderzoeksbevindingen een scala van nieuwe vragen op. Deze vragen hebben betrekking op de selectiviteit en de validiteit van surveyonderzoek naar aangiftebereidheid, op de mogelijkheid van longitudinaal onderzoek naar slachtofferschap en aangiftebereidheid, op aanvullende mogelijke determinanten van aangifte- en meldingsbereidheid die zelden zijn onderzocht, waaronder het belonen van slachtoffers voor het doen van aangifte, en op de aangifte- en meldingsbereidheid bij slachtofferschap van specifieke misdrijven en specifieke groepen slachtoffers.

Onderzoek naar selectiviteit

Het is waarschijnlijk dat de deelnemers aan de Veiligheidsmonitor in relevante opzichten verschillen van de doelpopulatie. Voor zover het bij die verschillen gaat om kenmerken die gemeten worden (bijvoorbeeld leeftijd, geslacht, of woonplaats) kan hiervoor in de analyses via weging gecorrigeerd worden. Wanneer deelnemers echter op ongemeten kenmerken van de doelpopulatie verschillen, kan dit niet gerepareerd worden en zijn de uitkomsten mogelijk vertekend. Zo blijkt dat bij de politie geregistreerde slachtoffers van voertuigdiefstallen en geweldsdelicten minder goed responderen in de Veiligheidsmonitor, terwijl geregistreerde slachtoffers van inbraakpogingen, autovernielingen en fietsdiefstallen juist beter responderen (Reep, 2014). Over de hele linie zou verwacht kunnen worden dat mensen met een gering vertrouwen in de overheid en in overheidsinstanties zowel een geringe aangiftebereidheid zullen hebben als een lage respons in de Veiligheidsmonitor. Dat zou betekenen dat de Veiligheidsmonitor de aangifte- en meldingsbereidheid overschat. Het is aan te bevelen om via raadpleging van andere bronnen dan de Veiligheidsmonitor onderzoek te doen naar aangiftebereidheid. Zo wordt de omvang van bepaalde vormen van geweldscriminaliteit (bijvoorbeeld huiselijk geweld) bijvoorbeeld ook wel geschat op basis van gegevens van eerste hulp afdelingen bij ziekenhuizen.

Onderzoek naar validiteit

Verreweg het meeste onderzoek naar aangifte- en meldingsbereidheid is gebaseerd op grootschalig surveyonderzoek waarin aan een steekproef van respondenten gevraagd wordt of zijzelf (of hun familieleden) in de afgelopen periode (meestal 12 maanden) slachtoffer zijn geworden van een aantal specifiek aangeduide misdrijven (bijvoorbeeld woninginbraak, fietsendiefstal of bedreiging), en zo ja, of zij daarvan aangifte en/of melding hebben gedaan bij de politie. Er bestaat erg weinig onderzoek naar de validiteit van de antwoorden op deze vragen. Zowel de vraag naar slachtofferschap als de vraag naar het melden en doen van aangifte kent methodologische problemen die de validiteit van de antwoorden kunnen bedreigen. Er bestaat echter nauwelijks onderzoek naar de validiteit van de gebruikte surveyvragen. Zo is het niet ondenkbaar dat mensen de datum van relevante gebeurtenissen onjuist rapporteren en slachtofferschap rapporteren dat feitelijk buiten de gevraagde periode plaatsvond, of dat zij juist verzuimen slachtofferschap binnen de gevraagde periode te rapporteren.

Het reeds genoemde onderzoek naar de wederzijdse validiteit van de Veiligheidsmonitor en de Amsterdamse politieregistratie (Averdijk & Elffers, 2012) heeft laten zien dat bijna de helft van de in de politieregistratie gevonden gevallen van slachtofferschap van burgers in de Veiligheidsmonitor niet genoemd werden. Van de gevallen van slachtofferschap waarvan de respondenten rapporteerden aangifte te hebben gedaan, was slechts 29 procent in de politieregistratie terug te vinden. Tot de oorzaken van de vertekening behoren het rapporteren van slachtofferschap uit eerdere perioden en het rapporteren van slachtofferschap van familieleden.

Deze verschillen zijn bijzonder groot. Hoewel ze zowel de validiteit van de Veiligheids-monitor als die van de politiedata kunnen betreffen, vormen ze in ieder geval aanleiding om te

pleiten voor meer methodologisch onderzoek naar de validiteit van metingen van slachtofferschap en aangiftebereidheid. Het Centraal Bureau voor de Statistiek is bij uitstek toegerust om de gegevens voor dit soort onderzoek beschikbaar te maken, omdat zij in staat is de gegevens van Veiligheidsmonitor op persoonsniveau te koppelen aan andere registraties, waaronder die van de politie.

Panelonderzoek

De Veiligheidsmonitor is een cross-sectioneel onderzoek dat jaarlijks wordt uitgevoerd, elk jaar onder een andere groep van respondenten. Dit gegeven beperkt de analysemogelijkheden van de Veiligheidsmonitor. Bij panelonderzoek, waarin dezelfde persoon op meerdere momenten bevraagd wordt, bijvoorbeeld een keer per half jaar, kan beter gecontroleerd worden voor de effecten van onveranderlijke factoren, zoals geslacht of etnische achtergrond. Omdat in panelonderzoek veranderingen over de tijd gemeten worden, kan de oorzakelijke richting van statistische verbanden ook met meer zekerheid geduid worden (Averdijk, 2011). Ten aanzien van slachtofferschap en aangifte- en meldingsbereidheid maakt panelonderzoek het beter mogelijk om te onderzoeken in hoeverre eerder slachtofferschap van soortgelijke of juist andersoortige misdrijven van invloed is op de aangifte- en meldingsbereidheid. Panelonderzoek zou ook de mogelijkheid kunnen bieden om te onderzoeken in hoeverre, na herhaald slachtofferschap, ervaringen rond eerdere meldingen of aangiften van invloed zijn op de aangifte- en meldingsbereidheid.

Er bestaat nauwelijks panelonderzoek waarin herhaalde metingen van slachtofferschap en aangifte- en meldingsbereidheid zijn opgenomen (Averdijk, 2014). Uitzonderingen zijn het nationale onderzoek naar slachtofferschap in de Verenigde Staten (National Crime Victimization Survey), waaraan respondenten maximaal zes keer halfjaarlijks deelnemen, en het CrimeNL onderzoek van de Radboud Universiteit Nijmegen. Dit laatste onderzoek, dat uitgevoerd wordt in samenwerking met het CBS, bevat een relatief klein panel dat gedurende de afgelopen vijf jaar ieder jaar is ondervraagd.

Het verdient aanbeveling om te laten onderzoeken in hoeverre het mogelijk is om elementen van panelonderzoek in de Veiligheidsmonitor in te bouwen, bijvoorbeeld door een deel van de respondenten te vragen om gedurende enkele achtereenvolgende jaren deel te nemen. In zo'n haalbaarheidsonderzoek dienen methodologische aspecten zwaar mee te wegen aangezien uit onderzoek naar het panelkarakter van NCVS is gebleken dat er ook nadelen aan deze opzet kunnen kleven (Averdijk 2014). Zo leiden de herhaalde metingen tot *response fatigue*, waarschijnlijk omdat deelnemers na enkele keren te hebben deelgenomen de structuur van de vragenlijst leren kennen, en minder vaak slachtofferschap rapporteren vanuit de wetenschap dat het rapporteren van slachtofferschap leidt tot (door hen ongewenste) tijdrovende vervolgvragen, waaronder ook de vraag of, hoe en waar men aangifte heeft gedaan.

Onderzoek naar effecten van mogelijkheden om aangifte te doen

Volgens de economische benadering van aangiftegedrag wordt de aangifte- en meldingsbereidheid beperkt door de kosten verbonden aan het doen van een melding of een aangifte. De aangifte- en meldingsbereidheid zou dus beïnvloed kunnen worden door de mogelijkheden die slachtoffers ter beschikking staan. Een goed voorbeeld is de mogelijkheid om misdaad anoniem te melden. Sinds oktober 2012 bestaat ook de mogelijkheid om aangifte te doen onder nummer, waarbij in het proces-verbaal de naam van de aangever wordt vervangen door een nummer (Bruinsma et al., 2015). Deze mogelijkheden zouden de aangifte- en meldingsbereidheid kunnen verhogen omdat bepaalde nadelen (bijvoorbeeld de opheffing van privacy van het slachtoffer, of de kans op represailles) verdwijnen. Ook de mogelijkheid om bij bepaalde delicten telefonisch of via internet aangifte te doen kan van invloed zijn op de aangifte- en meldingsbereidheid. Het verdient aanbeveling om onderzoek te laten verrichten naar de effecten van deze mogelijkheden. Tolsma (2011) en Tolsma, Blaauw en te Grotenhuis (2012) hebben al vignettenstudies naar deze effecten gedaan, maar het is aan te bevelen om dit ook te onderzoeken met gegevens over daadwerkelijk aangiftegedrag van slachtoffers. Het is ook van belang om in dergelijk onderzoek de vraag mee te nemen in hoeverre burgers bekend zijn met de manieren waarop meldingen en aangiften gedaan kunnen worden. Deze mogelijkheden zullen immers alleen dan gebruikt worden als ze ook voldoende bekendheid genieten.

Belonen van melding en aangiften

De overheid hecht veel belang aan een hoge aangiftebereid. Aangiften verschaffen de politie kennis over verborgen misdaad en stellen haar soms in staat om eerder gepleegde andere misdrijven op te helderen en mogelijk toekomstige misdrijven te voorkomen. Het is om deze reden niet vreemd om de mogelijkheid te onderzoeken om aangevers te compenseren voor de door hen gemaakte kosten. Conform de in Hoofdstuk 3 beschreven theoretische uitgangspunten suggereren de uitkomsten van vignettenonderzoek naar determinanten van aangiftebereidheid (Tolsma, 2011) dat het belonen van het doen van aangifte de aangiftebereidheid zal doen toenemen, vooral wanneer de beloning niet afhankelijk wordt gemaakt van de vraag of ten gevolgde van de aangifte een dader wordt vervolgd. In aanvulling op het genoemde sociaalwetenschappelijke onderzoek van Tolsma (2011) verdient het aanbeveling om de verschillende manieren waarop aangevers beloond zouden kunnen worden op hun juridische en economische merites te onderzoeken.

Melding en aangifte van cybercriminaliteit

Cybercriminaliteit is een snel in omvang toenemende vorm van misdaad die, zo blijkt uit de uitkomsten van de Veiligheidsmonitor, inmiddels tot de meest gerapporteerde vormen van criminaliteit behoort. Het gaat hierbij om een grote diversiteit aan misdrijven waarvan de aangifte- en meldingsbereidheid veel lager is dan van traditionele misdrijven. Op dit terrein lijkt nieuw onderzoek nodig dat zich niet alleen richt op de vraag naar de determinanten van aangifte- en meldingsbereidheid van deze misdrijven, maar ook expliciet onderzoek doet naar alternatieve manieren waarop deze misdrijven gemeld zouden moeten kunnen worden.

Aangifte- en meldingsbereidheid bedrijfsleven

De Veiligheidsmonitor betreft een steekproef van personen. Ook bedrijven en andere organisaties kunnen slachtoffer worden van misdrijven zoals diefstal, inbraak, oplichting, fraude, vernieling en bedreiging. Ook zij kunnen melding maken en aangifte doen van tegen hen gepleegde misdrijven. De meldingsbereidheid en vooral de aangiftebereidheid van misdrijven in het bedrijfsleven is traditioneel laag (WODC, 2011). Over de aangifte- en meldingsbereidheid van organisaties is nog minder bekend dan over die van burgers.

Onderzoek naar het proces van aangifte doen

Wanneer iemand aangifte doet van een misdrijf vindt in de meeste gevallen een gesprek plaats met de politie. Op basis van de door de aangever verschafte informatie stelt de politie een proces-verbaal van aangifte op. Het is van belang om vast te stellen dat datgene wat een burger als een onrechtmatige daad ziet, niet noodzakelijkerwijs ook een misdrijf is en vervolgd kan worden. Ook kan tijdens het gesprek blijken dat de aangever bij nader inzien geen aangifte wil doen omdat de consequenties voor hemzelf of haarzelf, of voor de dader, verstrekkender zijn dat de aangever zich had gerealiseerd. De politie kan de aangever daar ook actief op wijzen. Etnografisch onderzoek kan helpen dergelijke processen inzichtelijk te maken (zie bijvoorbeeld Haket, 2007), al is dit onderzoek zeer tijdrovend voor onderzoekers en mogelijk belastend voor slachtoffers en politiefunctionarissen.

Referenties

Akkermans, M. & Linden, G. (2016). Persoonlijke communicatie. E-mail dd. 1 juli 2016 van CBS naar NSCR in verband met omrekenfactoren.

Avdija, A. S., & Giever, D. M. (2011). Path Analysis: Constructing a Causal Path Model of Correlates that Directly and Indirectly Affect Crime-Reporting Behavior. *Police Administration*, 95.

Avdija, A. S., & Giever, D. M. (2012). The Impact of Prior Victimization and Socio-Economic Status on People's Crime-Reporting Behavior. *International Journal of Applied Psychology*, *2*(4), 59-70.

Averdijk, M. (2011). Reciprocal Effects of Victimization and Routine Activities. *Journal of Quantitative Criminology*, 27, 125-49.

Averdijk, M. (2014). Methodological Challenges in the Study of Age−Victimization Patterns. Can We Use the Accelerated Design of the NCVS to Reconstruct Victim Careers? *International Review of Victimology*, 20, 265-88.

Averdijk, M., & Elffers, H. (2012). The discrepancy between survey-based victim accounts and police reports revisited. *International Review of Victimology*, 18, 91-107.

Baumer, E. P., & Lauritsen, J. L. (2010). Reporting Crime to the Police, 1973–2005: A Multivariate Analysis of Long-term Trends in the National Crime Survey (NCS) and National Crime Victimization Survey (NCVS). *Criminology*, *48*(1), 131-185.

Boekhoorn, P. & Tolsma, J. (2016) *De aangifte van delicten bij de multichannelstrategie van de politie*. Reeks Politiekunde nr. 75 van het programma Politie en Wetenschap.

Bruinsma, van Ham, Hardeman, & Ferwerda (2015). Aangifte onder nummer; Implementatie, toepassing en eerste resultaten van de nieuwe regeling 'Aangifte onder nummer'. Den Haag: WODC.

Bowles, R., Reyes, M. G., & Garoupa, N. (2009). Crime reporting decisions and the costs of crime. *European journal on criminal policy and research*, *15*(4), 365-377.

Estienne, E., & Morabito, M. (2015). Understanding differences in crime reporting practices: a comparative approach. *International Journal of Comparative and Applied Criminal Justice*, 1-21.

Gracia, E., & Herrero, J. (2007). Perceived neighborhood social disorder and attitudes toward reporting domestic violence against women. *Journal of Interpersonal Violence*, *22*(6), 737-752.

Goudriaan, H. (2006). *Reporting crime: Effects of social context on the decision of victims to notify the police*. Doctoral thesis.

Goudriaan, H., Lynch, J. P., & Nieuwbeerta, P. (2004). Reporting to the police in western nations: A theoretical analysis of the effects of social context.*Justice quarterly*, *21*(4), 933-9.

Goudriaan, H., Nieuwbeerta, P. & Wittebrood, K., (2005). Overzicht van onderzoek naar determinanten van aangifte doen bij de politie. Theorieën, empirische bevindingen, tekortkomingen en aanbevelingen. *Tijdschrift voor Veiligheid*, *4(*1), 27-48.

Goudriaan, H., & Nieuwbeerta, P. (2007). Contextual determinants of juveniles' willingness to report crimes. *Journal of Experimental Criminology*, *3*(2), 89-111.

Goudriaan, H., Wittebrood, K., & Nieuwbeerta, P. (2006). Neighbourhood characteristics and reporting crime effects of social cohesion, confidence in police effectiveness and socio-economic disadvantage. *British journal of criminology*, *46*(4), 719-742 .

Gutierrez, C. M., & Kirk, D. S. (2015). Silence Speaks The Relationship between Immigration and the Underreporting of Crime. *Crime & Delinquency*, 0011128715599993.

Guzy, N., & Hirtenlehner, H. (2015). Trust in the German Police: Determinants and Consequences for Reporting Behavior. In *Trust and Legitimacy in Criminal Justice* (pp. 203-229). Springer International Publishing.

Haket, V.T. (2007). Veranderende verhalen in het strafrecht. De obntwikkeling van verhalen over verkrachting in het strafproces. Proefschrift. Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Universiteit Leiden.

Hart, T. C., & Colavito, V. (2011). College student victims and reporting crime to the police: The influence of collective efficacy. *Western Criminology Review*,*12*(3), 1-19.

Inspectie Veiligheid en Justitie (2012). *Aangifte doen: de burger centraal?* Den Haag: Ministerie van Veiligheid en Justitie

Kääriäinen, J., & Sirén, R. (2011). Trust in the police, generalized trust and reporting crime. *European journal of criminology*, *8*(1), 65-81.

Khondaker, M. I., Wu, Y., & Lambert, E. G. (2015). Bangladeshi immigrants' willingness to report crime in New York City. *Policing and Society*, 1-17.

Kuo, S-Y., Cuvelier, S.J., Sheu, C-J . & Chang, K-M. (2012). "Crime Reporting Behavior and Black's Behavior of Law." International Sociology 27:51-71. doi: 10.1177/0268580911423054.

Nicksa, S. C. (2013). Bystander's willingness to report theft, physical assault, and sexual assault: The impact of gender, anonymity, and relationship with the offender. *Journal of interpersonal violence*, 0886260513505146.

Robert, P., Zauberman, R., Miceli, L., Névanen, S., & Didier, E. (2010). The Victim's Decision to Report Offences to the Police in France: Stating Losses or Expressing Attitudes. *International Review of Victimology*, *17*(2), 179-207.

Periklesinstituut (2016). *Niet zonder last: Hoe gaan raadsleden om met agressie, bedreiging en geweld?*. Rotterdam: Periklesinstituut.

Schnebly, S. M. (2008). The Influence of Community-Oriented Policing on Crime-Reporting Behavior. *Justice Quarterly*, *25*(2), 223-251.

Sidebottom, A. (2014). On the Correlates Of reporting assault to the police in Malawi. *British Journal of Criminology*, azu083.

Sinha, M. (2015). Trends in reporting criminal victimization to police, 1999 to 2009. *Juristat*, *3*, 85-002.

Slocum, L. E. E., Taylor, T. J., Brick, B. T., & Esbensen, F. A. (2010). Neighborhood Structural Characteristics, Individual-level attitudes, and Youths' crime reporting Intentions. *Criminology*, *48*(4), 1063-1100.

Tarling, R., & Morris, K. (2010). Reporting crime to the police. *British Journal of Criminology*, *50*(3), 474-490.

Tolsma, J. (2011). Aangiftebereidheid: Welke overwegingen spelen een rol bij de beslissing om wel of niet aangifte te doen?. *Cahiers Politiestudies*, *2*(4), 11-32.

Tolsma, J., Blaauw, J., & Te Grotenhuis, M. (2012). When do people report crime to the police? Results from a factorial survey design in the Netherlands, 2010. *Journal of Experimental Criminology*, *8*(2), 117-134.

Torrente, D., Gallo, P., & Oltra, C. (2016). Comparing crime reporting factors in EU countries. *European Journal on Criminal Policy and Research*, 1-22.

Van Dijk, J., van Kesteren, J., & Smit, P. (2007). *Criminal victimization in international perspective*. The Hague: United Nations Office on Drug and Crime.

Wittebrood, K. (2006), *Slachtoffers van criminaliteit: Feiten en achtergronden*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

WODC (2011). Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven 2010. Den Haag: WODC

Yun, I., & Mueller, D. (2011). A study of the determinants of reporting crime to the police among Chinese immigrants. *International journal of comparative and applied criminal justice*, *35*(1), 53-71.

Zaykowski, H. (2010). Racial disparities in hate crime reporting. *Violence and victims*, *25*(3), 378-394.

Zaykowski, H. (2012). Reporting physical assault: How experiences with violence influence adolescents' response to victimization. *Youth violence and juvenile justice*, 1541204012447961.

Zhang, L., Messner, S. F., & Liu, J. (2007). An exploration of the determinants of reporting crime to the police in the city of Tianjin, China. *Criminology*, *45*(4), 959.

Appendix A. Antwoord CBS op vragen over data Veiligheidsmonitor inzake aangifte

Hieronder geeft CBS antwoord op een aantal door WODC gestelde vragen over aangiftebereidheid die moeten worden uitgezocht ten behoeve van de Kamer. Voor achtergrondinformatie wordt verder verwezen naar de publicatie Veiligheidsmonitor 2014.

1. Hoe zijn de trends te verklaren, in het bijzonder de 'kniks' die erin zitten?

In onderstaande figuur 1 zijn trends in meldings- en aangiftebereidheid voor de periode 2005-2014 weergegeven. De linker figuur is in wezen dezelfde figuur als uit de publicatie VM 2014 met de trends weergegeven in indexcijfers (2005=100). Enig verschil is dat het jaar 2008 twee keer is opgenomen (de reden hiervoor wordt hieronder toegelicht). De rechter figuur toont dezelfde trends in meldings- en aangiftebereidheid maar nu weergegeven in een percentage van de ondervonden delicten. De achterliggende cijfers van beide figuren zijn te vinden in tabel 4.9 van de VM 2014 (pag. 184).
Uit vergelijking van beide figuren blijkt dat de 'kniks' in de linker figuur grotendeels verdwijnen in de rechter figuur. Dit komt door de manier van weergave: dezelfde veranderingen in de meldings- en aangiftebereidheid leiden in een weergave in indexcijfers tot grotere dalingen/stijgingen dan in een weergave in percentages. In de rechter figuur vallen de jaar-op-jaar veranderingen (met uitzondering van 2011-2012) alle binnen de betrouwbaarheidsmarges en zijn niet statistisch significant. Voor de weergave in indexcijfers is overigens gekozen omdat deze de ontwikkelingsverschillen tussen items (in dit geval meldingsbereidheid en aangiftebereidheid) het beste weergegeven.
Verder is in onderstaande figuren ten opzichte de oorspronkelijke figuur 4.10.3 in de VM-2014 publicatie een 'dubbel' jaar 2008 toegevoegd. Dit omdat in 2008 twee metingen hebben plaatsgevonden: in het voorjaar 2008 de laatste meting van de Veiligheidsmonitor Rijk (VMR) en in het najaar de eerste meting van de Integrale Veiligheidsmonitor (IVM). Om niet voor één jaar twee cijfers te publiceren is er in de oorspronkelijke figuur voor gekozen alleen het IVM-cijfer te laten zien. Deze keuze betekent dat het verschil 2007-2008 niet betrekking heeft op één jaar maar op anderhalf jaar (namelijk de VMR 2007 in het voorjaar en de IVM 2008 in het najaar). Dit tijdseffect leidt in de oorspronkelijke figuur tot een versterking van de knik tussen 2007 en 2008. Wanneer zoals in beide onderstaande figuren beide metingen van 2008 worden weergegeven wordt deze knik afgezwakt, en zijn de veranderingen tussen 2007 en 2008 per saldo niet statistisch significant.

1. Melding en aangifte, in indexcijfers (linker figuur) en % ondervonden delicten (rechter figuur)[1)2)]

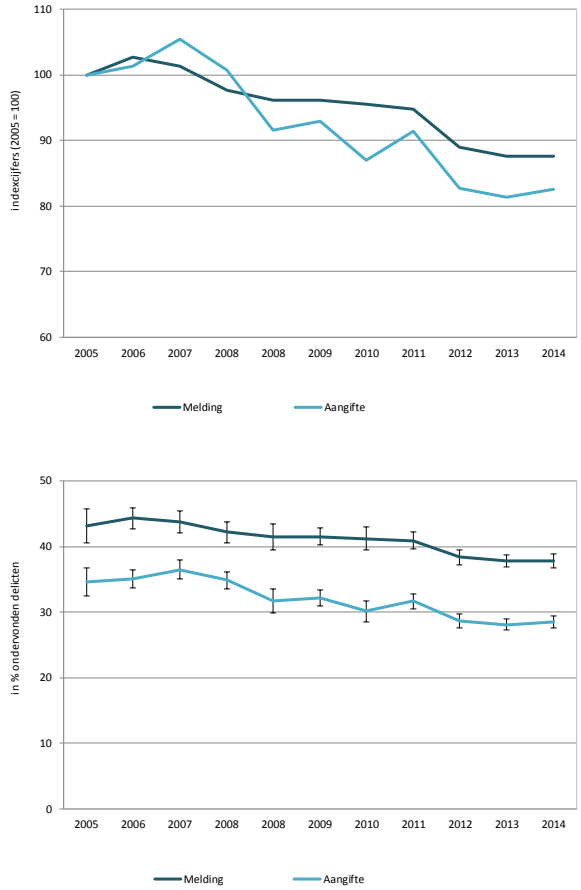

[1)] Het betreft gecorrigeerde cijfers (zie onderzoeksverantwoording VM 2014).
[2)] De foutbalken in de rechter figuur geven de betrouwbaarheidsmarges weer (op basis van de oorspronkelijke cijfers).

2. Kan worden gesteld dat de aangiftebereidheid sinds 2005 met bijna 20% is gedaald? Zo nee, wat kan er dan worden gezegd over de meerjarige ontwikkeling van de aangiftebereidheid?

Zoals in de VM-publicatie 2014 geschreven kan worden gesteld dat de aangiftebereidheid in de periode 2005-2014 met 17 procent is gedaald (indexcijfer 2014 = 83). Hierbij passen echter de volgende nuancerende opmerkingen:
-1). De cijfers zijn gebaseerd op steekproefonderzoek waardoor de uitkomsten schattingen zijn waarop betrouwbaarheidsmarges van toepassing zijn. Deze marges zijn weergegeven in bovenstaande rechter figuur. De omvang van de marges zijn afhankelijk van de omvang van de steekproef in het betreffende jaar. Dit betekent bijvoorbeeld dat het aangiftepercentage van 2005 (34,6%; marge 2,2%) in werkelijkheid kan liggen tussen de ondergrens van 32,4% en de bovengrens van 36,8% en het aangiftepercentage van 2014 (28,6%; marge 0,9%) tussen 27,7% en 29,5%. Rekening houdend met deze boven- en ondergrenzen kan de daling in werkelijkheid dus ook aanmerkelijk lager of hoger kan zijn dan de 17% die gebaseerd is op de gemiddelde uitkomsten in 2005 en 2014.

-2). Rekening houdend met de marges zijn de jaar-op-jaar uitkomsten (met uitzondering van 2011/2012) niet significant verschillend van elkaar. De verschillen zijn pas significant wanneer de beginjaren van de meetperiode worden vergeleken met de eindjaren.
Gelet op het voorgaande is het vanuit statistisch oogpunt juister om te stellen dat de aangiftebereidheid (en meer nog de meldingsbereidheid) over de hele periode 2005-2014 genomen een licht dalende trend laat zien. De afgelopen jaren is ze gelijk gebleven.

3. Kunnen de cijfers worden gedifferentieerd naar delictsoorten? Voor het ene delict is de aangiftebereidheid hoger dan de andere. Kan hiervan een meerjarig beeld worden gegeven?

De meldings- en aangiftebereidheid verschilt inderdaad aanmerkelijk naar delictsoort. Zie hiervoor onderstaande figuur 2 uit de publicatie Criminaliteit en Rechtshandhaving 2013 (figuur 3.6 op pag. 71).

2. Melding en aangifte naar delictsoort (in % ondervonden delicten), 2013

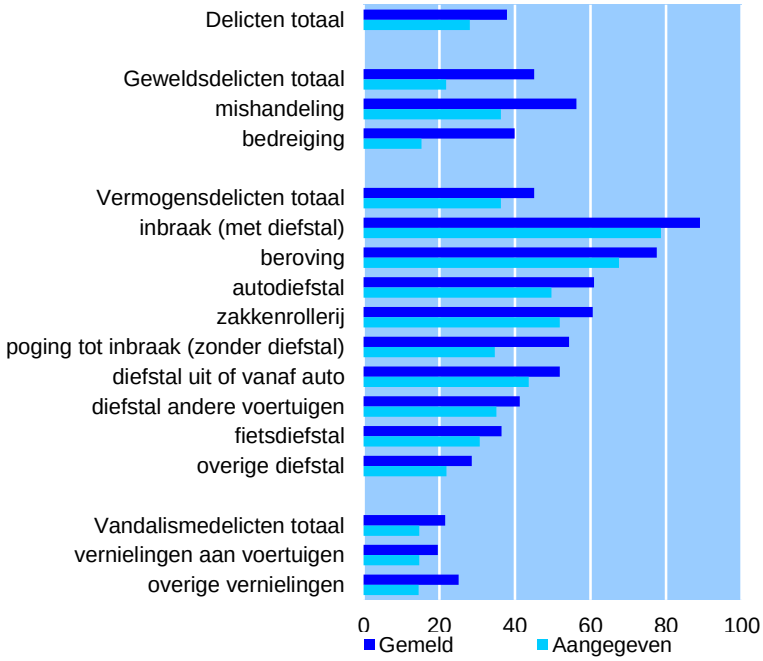

Vanwege relatief kleine steekproefaantallen is het niet goed mogelijk een betrouwbaar meerjarig beeld te geven van de aangiftebereidheid naar delictsoort. De kniks waarvan sprake is bij de aangiftebereidheid in totaliteit worden bij uitsplitsing naar delictsoort des te groter.

4. Is een hoge aangiftebereidheid voor het ene delict belangrijker dan voor het andere?

Hierover kan CBS geen uitspraken doen. Wel is het zo dat de aangiftebereidheid en ook de motieven om aangifte te doen naar delictsoort verschillen (zie verder hieronder).

5. Wat zijn de motieven en overwegingen van burgers om (geen) aangifte te doen?

Naar redenen waarom slachtoffers wel of niet aangifte doen is de laatste keer gevraagd in de Veiligheidsmonitor Rijk 2008.

Voor zover deze redenen gespecificeerd kunnen worden is de belangrijkste reden om geen aangifte te doen (voor het totaal van alle delicten): 'het helpt toch niets' (ca. 20%). Daarna volgen de redenen 'het is opgelost' (ruim 10%), 'niet zo belangrijk', 'angst voor represailles', en 'geen zaak voor de politie' (alle minder dan 10%). Verreweg het meest genoemd is de niet nader te specificeren categorie 'andere reden' (ca. 50%). De redenen voor niet-aangifte verschillen wel naar soort delict. Zo wordt de reden 'het helpt toch niets' bij vermogensdelicten en vandalisme veel vaker genoemd dan bij geweldsdelicten. Bij geweldsdelicten komt de reden 'het is opgelost' en 'angst voor represailles' relatief vaak voor. De meest genoemde reden om wel aangifte te doen is (voor het totaal van de delicten): "vanwege de verzekering' (bijna 30%). Daarna volgen 'de dader moest worden opgepakt' en 'vond dat de politie dit moest weten' (beide ruim 20%), 'om het gestolene terug te krijgen' (ca. 15%) en 'vond het mijn plicht' en 'andere redenen' (beide minder dan 10 procent). Ook hier bestaan grote verschillen naar soort delict. Zo zijn bij geweldsdelicten 'vond dat de politie dit moest weten' en 'dader moest gepakt worden' verreweg de meeste genoemde reden voor aangifte. Bij vermogensdelicten zijn dit 'vanwege verzekering' en 'om gestolene terug te krijgen' en bij vandalismedelicten 'vanwege verzekering' en 'vond dat de politie dit moest weten' (voor meer informatie zie Landelijke rapportage Veiligheidsmonitor Rijk 2008 pagina 60-63).
In de Integrale Veiligheidsmonitor (2008-2011) en de Veiligheidsmonitor (vanaf 2012) wordt slachtoffers niet meer expliciet gevraagd naar redenen om (geen) aangifte te doen. Wel wordt aan alle burgers (dus niet alleen slachtoffers) gevraagd of men contact heeft gehad met de politie in de eigen gemeente, wat de reden was van dat contact (waaronder 'aangifte'[15]), hoe tevreden men was over dat contact, of er punten waarover waarover men minder tevreden was en, zo ja, over welke punten men minder tevreden was. In 2014 gaf ongeveer 50% van de personen die met de politie contact hadden gehad vanwege een aangifte aan hierover (zeer) tevreden te zijn; bijna 20% was hierover (zeer) ontevreden, de rest was neutraal of had geen mening. Ongeveer een op de drie (35%) gaf aan dat er bepaalde punten waren waarover men minder tevreden was. Verreweg het meest genoemde punt was 'problemen niet opgelost' (ca. 50%), gevolgd door 'politie was onverschillig' (ca. 25%) en 'politie liet me te lang wachten' en 'politie gaf onvoldoende informatie' (beide ca. 15%).

6. Is geen aangifte doen door burgers altijd een negatieve keuze?

Uit de hierboven genoemde redenen om geen aangifte te doen volgt dat dit niet altijd een negatieve keuze is. Het kan bijvoorbeeld zo zijn dat het probleem zich in de tussentijd heeft opgelost, men het niet zo belangrijk vindt, of dat het slachtoffer denkt dat het geen zaak voor de politie is. Het kan verder ook zo zijn dat men het voorval wel bij de politie meldt (omdat men bijvoorbeeld vindt dat de politie dat moet weten) maar er vervolgens geen aangifte van doet, bijvoorbeeld omdat men het daar niet ernstig genoeg voor vindt.

[15] Ook de contactreden 'melding verdachte situatie/delict' kan worden uitgesplitst maar in relatie tot de vraag is hier alleen gekozen voor de reden 'aangifte (via internet of persoonlijkk waarbij een proces-verbaal of ander document is ondertekend)'. In figuur 3 daarentegen zijn deze twee contactredenen gecombineerd weergegeven.

7. De aangiftebereidheid ligt nu gemiddeld rond de 28%. Dit wordt, politiek gezien, als 'te laag' beoordeeld. Woninginbraak is de delictsoort met de hoogste aangiftebereidheid, namelijk 79%. 100% aangiftebereidheid lijkt irreëel, en is misschien wel onnodig. Wat zou een goed streefpercentage zijn? Moeten we differentiatie aanbrengen in onze streefcijfers. Kan hierbij gekeken worden naar de aangiftebereidheid in andere met Nederland vergelijkbare westerse landen?

Over het formuleren en/of differentiëren van streefcijfers kan CBS geen uitspraken doen.

8. Is de meldingsbereidheid groter dan de aangiftebereidheid? Is het reëel om voor sommige delicten (bijvoorbeeld vandalisme) in te zetten op melden in plaats van aangifte?

De meldingsbereidheid is per definitie hoger dan de aangiftebereidheid. Aangiften zijn immers een deelverzameling van de meldingen, namelijk die meldingen waarbij een proces-verbaal of een ander document is ondertekend. Verder worden alle meldingen via internet ook als aangifte meegeteld.
Over de vraag of het reëel is voor sommige delicten (bijvoorbeeld vandalisme) in te zetten op melden in plaats van aangifte kan CBS geen uitspraken doen. Uit figuur 2 blijkt wel dat in totaliteit het merendeel van de gemelde delicten ook formeel wordt aangegeven (om precies te zijn bijna driekwart, namelijk 28% aangegeven gedeeld door 38% gemeld). Deze melding/aangifteratio verschilt wel naar soort delict. Van de gemelde geweldsdelicten werd minder dan de helft aangegeven (namelijk 22% aangegeven gedeeld door 45% gemeld), terwijl van de gemelde vandalismedelicten (68%, namelijk 15% aangegeven gedeeld door 22% gemeld) en vooral van de gemelde vermogensdelicten (80%, namelijk 36% aangegeven door 45% gemeld) een zeer ruime meerderheid formeel worden aangegeven.
In absolute zin is de meldings- en aangiftebereidheid het laagst bij vandalismedelicten, gevolgd door geweldsdelicten en vermogensdelicten. Daarbij bestaan binnen deze drie hoofdcategorieën overigens flinke verschillen naar subcategorie (zie ook figuur 2).

9. Verbinding leggen met (positieve) cijfers vertrouwen in politie.

Op basis van de Veiligheidsmonitor zijn voor de periode 2005-2014 geen trendcijfers over het vertrouwen van de burger in de politie beschikbaar.
Op basis van de onder punt 5 genoemde vraagstelling over de tevredenheid van de burger over politiecontacten (waaronder melding en aangifte) zijn hiervoor wel trendcijfers voor de periode 2005-2014 beschikbaar (zie figuur 3). Hieruit blijkt dat waar de tevredenheid van de burger over handhavingscontacten (bekeuring, waarschuwing of controle) is gedaald en die over andere contacten (b.v. informatievragen, praatje met wijkagent) gelijk is gebleven, de tevredenheid over contacten m.b.t. melding en aangifte juist duidelijk is toegenomen.

3. Tevredenheid burger over politiecontact, totaal en naar reden contact[1)]

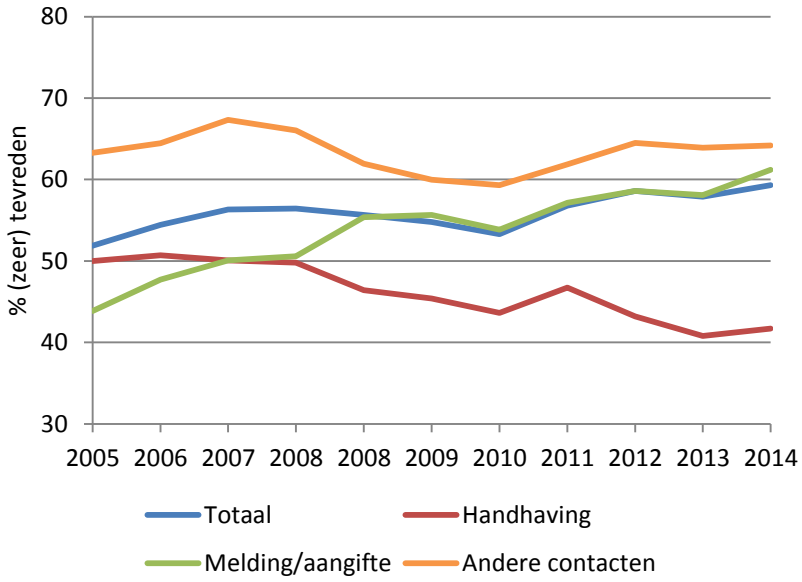

[1)] Het betreft gecorrigeerde cijfers (zie onderzoeksverantwoording VM 2014).

Appendix B: Operationaliseringen

Afhankelijke variabelen

Dit onderzoek richt zich op de aangifte- en meldingsbereidheid van slachtoffers van criminaliteit. Alvorens een slachtoffer bij de politie aangifte kan doen, moet er eerst het besluit zijn genomen om het delict bij de politie te melden. Niet elke melding van een delict zal leiden tot een aangifte. Daarom maken wij in dit onderzoek onderscheid tussen twee afhankelijke variabelen: de meldingsbereidheid en de aangiftebereidheid van slachtoffers. Zoals eerder vermeld worden met de termen meldingsbereidheid en aangiftebereidheid, in overeenstemming met wat algemeen gebruikelijk is, de percentages misdrijven aangeduid waarvan door de slachtoffers bij de politie melding respectievelijk aangifte wordt gedaan. De termen verwijzen niet naar een eventueel bij de slachtoffers of bij anderen aanwezige motivatie tot het doen van een melding of aangifte.

De aangifte- en meldingsbereidheid van slachtoffers wordt in de drie verschillende versies van de Veiligheidsmonitor telkens verschillend gemeten. Wat overeenkomt tussen de drie versie van Veiligheidsmonitor, is dat respondenten allereerst gevraagd wordt of ze de afgelopen twaalf maanden slachtoffer zijn geworden van diverse delicten alvorens naar hun aangifte- en meldingsbereidheid wordt gevraagd. In Tabel B1 in worden de verschillende vragen samengevat die gesteld zijn om slachtofferschap te meten.

Veiligheidsmonitor 2005-2008

Zoals blijkt uit Tabel B1 bevat de eerste versie van de Veiligheidsmonitor (2005-2008) vragen over slachtofferschap in de afgelopen twaalf maanden van 15 soorten delicten: poging tot woninginbraak, woninginbraak, seksuele mishandeling, mishandeling, bedreiging, fietsendiefstal, autodiefstal, diefstal uit auto, schade aan de auto, diefstal met geweld, zakkenrollerij, overige diefstal, vernielingen, doorrijden en overige misdrijven. Op elk van deze vragen konden respondenten antwoorden met ‘Ja’ of ‘Nee’. Indien een respondent met ja antwoordde werden er vervolgvragen gesteld. Allereerst werd gevraagd of dit delict plaatsvond voor of na 1 januari van het voorafgaande jaar (bijv. ‘*Gebeurde dit voor of na 1 januari 2004?*’ in de vragenlijst van de Veiligheidsmonitor 2005). Indien de respondent antwoordde dat het delict (ook) na 1 januari heeft plaatsgevonden werden er nog meer vervolgvragen gesteld over de laatste keer dat de respondent slachtoffer is geworden, onder andere over het melden bij de politie. Of het delict bij de politie gemeld is werd alleen gevraagd voor de meest recente keer dat de respondent slachtoffer is geworden van het betreffende delict. De meldingsbereidheid werd gemeten met de vraag ‘*Heeft uzelf of iemand anders het voorval bij de politie gemeld, of is het door de politie zelf ontdekt?*’ en de antwoordmogelijkheden: ‘*Respondent heeft melding gedaan’*, ‘*Iemand anders heeft melding gedaan*’, ‘*Het is door de politie zelf ontdekt*’ en ‘*Het is niet bekend bij de politie*’. Alleen wanneer een respondent antwoordt zelf melding te hebben gedaan krijgt de respondent een score ‘1 Slachtofferschap gemeld’ op de afhankelijke variabele meldingsbereidheid, in alle overige gevallen volgt een score ‘0 Geen slachtofferschap gemeld’. Indien het delict door de respondent of iemand anders bij de politie gemeld is wordt de respondent met de vraag ‘*Heeft u uiteindelijk een aangifte kaart of proces verbaal ondertekend?*’ gevraagd naar zijn of haar

aangiftebereidheid. Indien de respondent hierbij aangeeft inderdaad aangifte te hebben gedaan krijgt de respondent een score '1 Aangifte gedaan' op de afhankelijke variabele aangiftebereidheid, wanneer er geen aangifte van het delict is gedaan volgt de score '0 Geen aangifte gedaan'. Respondenten die de vraag over aangiftebereidheid niet hebben gekregen omdat ze geen melding van het delict hebben gedaan krijgen ook de score '0 geen aangifte gedaan'.

Veiligheidsmonitor 2008-2011

In de tweede versie van de Veiligheidsmonitor (2008-2011) werd, zoals blijkt uit Tabel B1, gevraagd naar slachtofferschap, in de afgelopen twaalf maanden, van 14 verschillende soorten delicten: poging tot woninginbraak, woninginbraak, seksuele mishandeling, mishandeling, bedreiging, fietsendiefstal, autodiefstal, diefstal uit auto, schade aan de auto, diefstal met geweld, zakkenrollerij, overige diefstal, vernielingen, en overige misdrijven. In vergelijking met de eerste versie van de Veiligheidsmonitor wordt niet meer gevraagd naar slachtofferschap van doorrijden na een ongeluk, de overige delicten zijn hetzelfde. De bewoordingen waarin naar slachtofferschap wordt gevraagd zijn vaak exact of grotendeels hetzelfde als in de eerste versie van de Veiligheidsmonitor (zie Tabel B1 voor de exacte vragen). Op de vragen over slachtofferschap kon geantwoord worden met 'Ja' en 'Nee'. Bij de vragen over slachtofferschap van fietsendiefstal, autodiefstal, diefstal uit auto en schade aan de auto waren daarnaast de antwoordopties '*N.v.t., heb geen fiets (gehad)*' en '*N.v.t., geen auto (gehad) in huishouden*' toegevoegd. Een belangrijk verschil ten opzichte van de eerste versie van de Veiligheidsmonitor is dat bij de vragen over slachtofferschap van autodiefstal, diefstal uit auto, en schade aan de auto in de tweede versie van de Veiligheidsmonitor gevraagd wordt naar zowel auto's van de respondent zelf als naar auto's van andere leden van het huishouden. Met behulp van de vraag '*Ging het de laatste keer om uw eigen auto of die van iemand anders uit uw huishouden?*' kan echter wel vastgesteld worden of de respondent zelf slachtoffer is geworden of iemand anders uit het huishouden. Omdat het mogelijk van invloed is of de respondent zelf slachtoffer is geworden of niet, zullen de trends in aangiftebereidheid worden weergegeven voor zowel alle delicten als voor alleen de delicten waarvan de respondent zelf slachtoffer is geworden.

In tegenstelling tot de eerste versie van de Veiligheidsmonitor wordt in de tweede versie niet bij elk delict gevraagd of er melding en/of aangifte van gedaan is. In plaats daarvan werd gevraagd welk van de genoemde misdrijven, die plaatsvonden in de afgelopen 12 maanden, het meest recent heeft plaatsgevonden. Alleen over dit misdrijf wordt vervolgens naar meldingsbereidheid gevraagd met de vraag '*Is dit voorval gemeld bij de politie?'*. De antwoordmogelijkheden bij deze vraag waren *'Ja, gemeld bij politie', 'Nee, het is door de politie zelf ontdekt', 'Nee het is niet bekend bij de politie'* en *'Weet niet / wil niet zeggen'*. Indien de respondent aangeeft dat het delict gemeld is bij de politie krijgt de respondent een score '1 Slachtofferschap gemeld' op de afhankelijke variabele meldingsbereidheid. Indien de respondent antwoordt dat de politie het zelf heeft ontdekt of dat het niet bekend is bij de politie krijgt de respondent een score '0 Geen slachtofferschap gemeld' op de afhankelijke variabele meldingsbereidheid. Indien de respondent antwoordt dat hij of zij het niet weet of niet wil zeggen wordt dit als missende waarde beschouwd en wordt dit delict niet

meegenomen in de analyse. In het geval dat de respondent het delict heeft gemeld of wanneer de politie het zelf heeft ontdekt krijgen de respondenten de vervolgvraag '*Heeft u uiteindelijk een proces-verbaal of een ander document ondertekend?*'. Wanneer de respondent deze vraag met 'Ja' beantwoordt krijgt de respondent een score '1 Aangifte gedaan' op de afhankelijke variabele aangiftebereidheid, wanneer de respondent antwoordt met 'Nee' volgt de score '0 Geen aangifte gedaan'. Respondenten die de vraag over aangiftebereidheid niet hebben gekregen omdat ze geen melding van het delict hebben gedaan krijgen ook de score '0 geen aangifte gedaan'.

Indien de respondent bij een eerdere vraag heeft aangegeven dat hij of zij via internet contact heeft opgenomen met de politie krijgt hij of zij de vraag niet of er een proces-verbaal is ondertekend omdat dit online niet kan. Echter, omdat het ook mogelijk is om online aangifte te doen, beschouwt het CBS in haar reportages deze gevallen ook als respondenten die aangifte hebben gedaan. Om te onderzoeken of de keuze om deze internetmeldingen als aangiftes te beschouwen van invloed is op de trends in aangiftebereidheid, zijn er twee variabelen voor aangiftebereidheid geconstrueerd: één inclusief aangiftes via internet en één exclusief aangiftes via internet. De trends zullen apart worden weergegeven voor beide metingen van aangiftebereidheid.

Veiligheidsmonitor 2012-2015

De vragen naar slachtofferschap in de derde versie van de Veiligheidsmonitor (2012-2015) wijken af van die in de eerste twee vragen. Naast verandering in de bewoordingen (zie Tabel B1 voor de exacte vragen), wordt naar slachtofferschap van bepaalde delicten niet meer direct gevraagd. Het onderscheid tussen woninginbraak en poging tot woninginbraak wordt niet meer gemaakt in de eerste vraag. Indien de respondent in de afgelopen 12 maanden slachtoffer is geworden van een (poging tot) woninginbraak kan met de vervolgvraag '*Is de laatste keer daadwerkelijk iets gestolen uit uw woning?*' echter bepaald worden of het bij de meest recente geval een poging (antwoord: 'Nee') betrof of een daadwerkelijke inbraak (antwoord: 'Ja'). Het onderscheid tussen bedreiging, mishandeling en seksuele mishandeling wordt ook niet meer gemaakt in de derde versie van de Veiligheidsmonitor. Indien de respondent in de afgelopen 12 maanden slachtoffer is geworden van geweld kan van het meest recente geweldsdelict echter met de vervolgvragen '*Bent u toen daadwerkelijk aangevallen of mishandeld, of bleef het bij een bedreiging?'* en '*Had(den) de dader(s) seksuele bedoelingen'* het onderscheid tussen de verschillende typen geweld gemaakt worden. Indien de respondent aangeeft dat het bij een bedreiging bleef wordt het delict beschouwd als een bedreiging. In het geval dat de respondent aangeeft daadwerkelijk aangevallen en mishandeld te zijn zonder dat de dader(s) seksuele bedoelingen had(den) wordt het delict beschouwd als een mishandeling. Wanneer de respondent aangeeft daadwerkelijk aangevallen en mishandeld te zijn en dat de dader(s) seksuele bedoelingen had(den) wordt het delict beschouwd als een seksuele mishandeling. Het onderscheid zakkenrollerij en diefstal met geweld wordt ook niet meer gemaakt in de derde versie van de Veiligheidsmonitor. Indien de respondent in de afgelopen 12 maanden slachtoffer is geworden van zakkenrollerij en beroving kan echter met de vervolgvraag '*Gebruikte(n) of dreigde(n) de dader(s) met geweld?'* vastgesteld worden of het bij het meeste recente geval om zakkenrollerij (i.e.,

diefstal zonder geweld) of diefstal met geweld gaat. Indien de respondent aangeeft dat er geweld gebruikt is of dat er met geweld gedreigd is tijdens de diefstal wordt het delict beschouwd als diefstal met geweld. Wanneer er geen geweld is gebruikt noch met geweld gedreigd is, wordt het delict beschouwd als zakkenrollerij. In de derde versie van de Veiligheidsmonitor wordt niet meer gevraagd naar slachtofferschap van doorrijden na een ongeluk en van overige misdrijven. In plaats daarvan wordt in deze versie van de Veiligheidsmonitor wel gevraagd naar slachtofferschap van identiteitsfraude, koop- en verkoopfraude, hacken, en cyberpesten. Omdat de delicten waar respondenten over bevraagd zijn dus nogal afwijken tussen de drie versies van de Veiligheidsmonitor, zullen de analyses zowel gedaan worden voor alle delicten als ook voor alleen de delicten die in alle drie de versies van de Veiligheidsmonitor bevraagd zijn.

Net als in de tweede versie van de Veiligheidsmonitor wordt bij diverse delicten niet alleen gevraagd naar slachtofferschap van de respondent zelf maar ook van andere personen uit het huishouden. Bij de meeste delicten kan echter nog vastgesteld worden wie het slachtoffer was, bijvoorbeeld door vragen over wie de eigenaar van een auto of fiets was.

Indien de respondent aangeeft slachtoffer te zijn geworden van een delict volgt telkens de vraag '*Is dat ook de afgelopen 12 maanden één of meer keren gebeurd?*'. Wanneer de respondent hier bevestigend op antwoordt volgen enkele vervolgvragen over de laatste keer dat dit gebeurde. Met de vraag '*Is het voorval gemeld bij de politie?*' wordt de meldingsbereidheid gemeten. Indien de respondent 'Ja' antwoordt krijgt de respondent een score '1 Slachtofferschap gemeld' op de afhankelijke variabele meldingsbereidheid, terwijl het antwoord 'Nee' leidt tot een score '0 Geen slachtofferschap gemeld'. Wanneer het voorval bij de politie is gemeld krijgt de respondent vervolgens de vraag '*Is toen een proces-verbaal of een ander document ondertekend?´*. Wanneer de respondent hierop met 'Ja' antwoordt krijgt de respondent een score '1 Aangifte gedaan' op de afhankelijke variabele aangiftebereidheid. Indien respondenten antwoorden met 'Nee, niets ondertekend' of al eerder aangaf geen melding gemaakt te hebben volgt de score '0 Geen aangifte gedaan'. Een andere antwoordmogelijkheid bij deze vraag is 'Nee, gemeld via internet'. Ook hier beschouwt het CBS in haar reportages deze gevallen als respondenten die aangifte hebben gedaan. Daarom zijn er opnieuw twee variabelen voor aangiftebereidheid geconstrueerd: één inclusief aangiftes via internet en één exclusief aangiftes via internet.

Tabel B1. Overzicht metingen diverse type delicten in de drie versies van de Veiligheidsmonitor.

Type delict	**2005-2008**	**2008-2011**	**2012-2014**
Inleidende zin	*De volgende vragen gaan erover of u in de afgelopen vijf jaar slachtoffer bent geweest van bepaalde misdrijven.*	*De volgende vragen gaan erover of u in de afgelopen 5 jaar slachtoffer bent geweest van bepaalde misdrijven.*	*De volgende vragen gaan erover of u zelf of iemand anders in uw huishouden slachtoffer is geweest van bepaalde misdrijven.*
Poging tot woninginbraak	Is er in de afgelopen 5 jaar wel eens een poging tot inbraak in uw woning gedaan zonder dat er iets gestolen is? (ENQ[16]: Indien meerdere woningen, neem woning waar huishouden het grootste deel van jaar woont.)	Is er in de afgelopen 5 jaar wel eens een poging tot inbraak in uw woning gedaan ZONDER dat er iets gestolen is? Als u meerdere woningen heeft, wordt de woning bedoeld waar uw huishouden het grootste deel van het jaar verbleef.	
Woninginbraak	Is er in de afgelopen 5 jaar wel eens iets gestolen uit uw woning? (ENQ: Indien meerdere woningen, neem woning waar huishouden het grootste deel van jaar woont.)	Is er in de afgelopen 5 jaar wel eens iets gestolen uit uw woning? Als u meerdere woningen heeft, wordt de woning bedoeld waar uw huishouden het grootste deel van het jaar verbleef.	Is er in de afgelopen 5 jaar wel eens in uw woning ingebroken of een poging daartoe gedaan?
Seksuele mishandeling	Mensen raken soms iemand aan of pakken iemand vast met sexuele bedoelingen op een echt kwetsende manier. Dat kan overal plaatsvinden: bij iemand thuis, op het werk, op straat etc. Is dat u in de afgelopen 5 jaar wel eens overkomen?	Mensen raken soms iemand aan of pakken iemand vast met seksuele bedoelingen op een kwetsende manier. Dat kan overal plaatsvinden: bij iemand thuis, op het werk, op straat etc. Is u dat in de afgelopen 5 jaar wel eens overkomen?	
Mishandeling	Heeft iemand u in de laatste vijf jaar ooit wel eens aangevallen of mishandeld door u te slaan of te schoppen, of door een pistool, een mes, een stuk hout, een schaar of iets anders tegen u te gebruiken?	Heeft iemand u in de afgelopen 5 jaar wel eens aangevallen of mishandeld door u te slaan of te schoppen, of door een pistool, een mes, een stuk hout, een schaar of iets anders tegen u te gebruiken?	
Bedreiging	Heeft iemand u in de laatste vijf jaar ooit wel eens bedreigd met slaan, schoppen , een pistool, een mes of iets dergelijks, zonder dat u werd aangevallen of mishandeld?	Heeft iemand u in de afgelopen 5 jaar wel eens bedreigd met slaan, schoppen, een pistool, een mes of iets dergelijks, zonder dat u werd aangevallen of mishandeld?	

[16] 'ENQ' verwijst naar instructies voor de enquêteur.

Tabel B1. Overzicht metingen diverse type delicten in de drie versies van de Veiligheidsmonitor.

Type delict	2005-2008	2008-2011	2012-2014
Geweld			Heeft iemand u ZELF in de afgelopen 5 jaar wel eens aangevallen of mishandeld of daarmee gedreigd? Denk bijv. aan slaan of schoppen, of het gebruik van een pistool, een mes, een stuk hout, een schaar of iets anders tegen u. Let op: Het gaat hier alleen om uzelf, niet om iemand anders in uw huishouden!
Fietsendiefstal	Is de laatste vijf jaar wel eens een fiets van u gestolen? Ik bedoel fietsen waarvan u de hoofdgebruiker bent of was. (ENQ: Motor-, brom-, snorfietsen en andere fietsen met hulpmotor bij 'overige diefstallen' vermelden.)	Is er in de afgelopen 5 jaar wel eens een fiets van u gestolen? Het gaat om fietsen waarvan u de hoofdgebruiker bent of was.	Is er in de afgelopen 5 jaar wel eens een fiets gestolen van uzelf of van iemand anders in uw huishouden?
Autodiefstal	Is uw huidige auto of een vorige auto van u de laatste vijf jaar wel eens gestolen?[17]	Is uw auto of een auto uit uw huishouden in de afgelopen 5 jaar wel eens gestolen?	Is er in de afgelopen 5 jaar wel eens een auto gestolen van uzelf of iemand anders in uw huishouden?
Diefstal ander motorvoertuig			Is er in de afgelopen 5 jaar wel eens een motor, scooter, bromfiets, snorfiets of ander motorvoertuig gestolen van uzelf of iemand anders in uw huishouden?
Diefstal uit auto	Is er de laatste vijf jaar wel eens iets uit een auto van u gestolen, bijvoorbeeld de accu, een autoradio, cd's, een jas, een tas of andere spullen van u of iemand anders.[7]	Is er in de afgelopen 5 jaar wel eens iets UIT een auto van u of uit een auto van uw huishouden gestolen, bijvoorbeeld een autoradio, cd's, laptop, een jas, een tas, of andere waardevolle spullen van u of iemand anders?	Is er in de afgelopen 5 jaar wel eens iets gestolen UIT of vanaf de BUITENKANT van een auto van uzelf of iemand anders in uw huishouden, bijv. een autoradio, een tas, spiegel, wieldoppen of iets anders?
Schade aan de auto	Is er de afgelopen vijf jaar, afgezien van diefstallen uit auto's, wel eens iets van de buitenkant van uw auto gestolen of iets beschadigd? Denk aan spiegels, antennes, wielen, wieldoppen, ruitenwissers, bagage op het imperiaal en dergelijke.[7]	Is er in de afgelopen 5 jaar, afgezien van diefstallen uit auto's, wel eens iets van de BUITENKANT van uw auto of van een auto uit uw huishouden gestolen of iets beschadigd? Denk aan spiegels, antennes, wielen, wieldoppen, ruitenwissers, bagage op het imperiaal en dergelijke.	

[17] Deze vraag wordt alleen gesteld indien de respondent in eerdere vragen heeft aangegeven dat hij of zij een auto bezit of bezat in de afgelopen vijf jaar.

Tabel B1. Overzicht metingen diverse type delicten in de drie versies van de Veiligheidsmonitor.

Type delict	2005-2008	2008-2011	2012-2014
Diefstal met geweld	Zijn uw portemonnee, portefeuille, waardepapieren of sieraden in de afgelopen vijf jaar wel eens uit uw tas, kleding of van uw lichaam gestolen, terwijl de overvaller daarbij wel geweld gebruikte of dreigde met geweld? (ENQ: Het gaat er hierbij om persoonlijk slachtofferschap van straatroof/ zakkenrollerij.)	Zijn uw portemonnee, portefeuille, mobiele telefoon of bijvoorbeeld sieraden in de afgelopen 5 jaar wel eens uit uw tas, kleding of van uw lichaam gestolen, terwijl de overvaller daarbij wel geweld gebruikte of dreigde met geweld? (Het gaat er hierbij om dat u persoonlijk slachtoffer was van straatroof.)	
Zakkenrollerij	Zijn uw portemonnee, portefeuille, waardepapieren of sieraden in de afgelopen vijf jaar wel eens uit uw tas, kleding of van uw lichaam gestolen, zonder dat gebruik gemaakt werd van geweld of dat er met geweld gedreigd werd?	Zijn uw portemonnee, portefeuille, mobiele telefoon of sieraden in de afgelopen 5 jaar wel eens uit uw tas, kleding of van uw lichaam gestolen, ZONDER dat er geweld werd gebruikt of er met geweld werd gedreigd? (Het gaat hierbij om persoonlijkslachtofferschap van zakkenrollerij.)	
Zakkenrollerij en beroving			Heeft u ZELF in de afgelopen 5 jaar wel eens meegemaakt dat een tas, portemonnee, telefoon of iets anders dat u bij u droeg, gestolen is of is er wel eens een poging daartoe gedaan? Let op: het gaat hier alleen om uzelf, niet om iemand anders in uw huishouden!
Overige diefstal	Zijn er, afgezien van de tot nu toe genoemde diefstallen, in de afgelopen vijf jaar wel eens andere dingen van u gestolen? Denk aan planten uit de tuin, was van de lijn, gereedschap uit een boot, kleding uit een kleedruimte of tent, enzovoorts.	Zijn er, afgezien van de tot nu toe genoemde diefstallen, in de afgelopen 5 jaar wel eens andere dingen van u gestolen? Denk aan planten uit de tuin, gereedschap uit een boot, kleding uit een kleedruimte of tent, enzovoorts.	Zijn er in de afgelopen 5 jaar, afgezien van de tot nu toe genoemde diefstallen, wel eens andere dingen gestolen van uzelf of iemand anders in uw huishouden? Denk bijv. aan kleding uit een kleedruimte of tent, gereedschap uit een boot of spullen uit de tuin?
Vernielingen	Is er de laatste vijf jaar wel eens iets van u moedwillig vernield of beschadigd, zonder dat daarbij iets is gestolen? Denk bijvoorbeeld aan vernielingen aan uw tuin, aan de buitenkant van uw huis of uw fiets.	Is er in de afgelopen 5 jaar wel eens iets van u moedwillig vernield of beschadigd, zonder dat daarbij iets is gestolen? Denk bijvoorbeeld aan vernielingen aan uw tuin, uw fiets of aan de buitenkant van uw huis. Hierbij bedoelen wij niet vernielingen aan uw auto.	Is er in de afgelopen 5 jaar wel eens iets van uzelf of iemand anders in uw huishouden moedwillig vernield of beschadigd, ZONDER dat daarbij iets is gestolen? Denk bijv. aan krassen op een auto, lekgeprikte fietsbanden, stukgeslagen tuindecoratie of vernielingen aan de buitenkant van uw huis.

Tabel B1. Overzicht metingen diverse type delicten in de drie versies van de Veiligheidsmonitor.

Type delict	**2005-2008**	**2008-2011**	**2012-2014**
Doorrijden	Bent u in de afgelopen vijf jaar wel eens aangereden door een auto, bromfiets, fiets of ander vervoermiddel, waarbij de tegenpartij is doorgereden zonder zich bekend te maken.		
Overige misdrijven	Bent u, afgezien van de tot nu toe behandelde voorvallen, in de afgelopen 5 jaar ooit slachtoffer geweest van een ander misdrijf of een poging daartoe?	Bent u, afgezien van de tot nu toe behandelde voorvallen, in de afgelopen 5 jaar slachtoffer geweest van een ander misdrijf of een poging daartoe?	
Inleidende zin			*Aanvullend op de voorgaande vragen zouden we nog van een aantal specifieke misdrijven willen weten of u zelf of iemand anders in uw huishouden hier in de AFGELOPEN 12 MAANDEN slachtoffer van is geworden.*
Identiteitsfraude			Allereerst identiteitsfraude. Hierbij wordt zonder toestemming gebruik gemaakt van iemand zijn/haar persoonlijke gegevens voor financieel gewin, bijv. voor het opnemen of overmaken van geld, het afsluiten van leningen of het opvragen van officiële documenten. Daders kunnen op verschillende manieren aan de persoonlijke gegevens zijn gekomen, bijv. door het onderscheppen van de post, het kopiëren van bankpasgegevens bij een pinautomaat of via het internet. Is dit u zelf of iemand anders in uw huishouden in de afgelopen 12 MAANDEN wel eens overkomen?
Koop- en verkoopfraude			Bent u zelf of iemand anders in uw huishouden in de afgelopen 12 MAANDEN bij het kopen of verkopen van goederen of diensten wel eens opgelicht, bijv. doordat gekochte goederen niet geleverd werden of niet betaald werd voor geleverde diensten?

Tabel B1. Overzicht metingen diverse type delicten in de drie versies van de Veiligheidsmonitor.

Type delict	2005-2008	2008-2011	2012-2014
Hacken			Is het in de afgelopen 12 MAANDEN wel eens voorgekomen dat iemand met kwade bedoelingen heeft ingebroken of ingelogd op een computer, e-mailaccount, website of profielsite (bijv. Hyves, Facebook, Twitter) van uzelf of iemand anders in uw huishouden?
Cyberpesten			Heeft u ZELF in de afgelopen 12 MAANDEN via internet wel eens te maken gehad met roddel, getreiter, pesten, stalken, chantage of bedreiging? Let op: het gaat hierbij alleen om uzelf, niet om iemand anders in uw huishouden!

Onafhankelijke variabelen

Delictkenmerken

Allereerst is het type delict meegenomen als voorspellend delictkenmerk. Zoals hierboven omschreven zijn er in totaal twintig verschillende typen delicten die in minimaal één van de versies van de Veiligheidsmonitor bevraagd worden. Het betreft de delicten: poging tot inbraak, woninginbraak, seksuele mishandeling, mishandeling, bedreiging, fietsendiefstal, autodiefstal, diefstal uit auto, schade aan auto, diefstal met geweld, zakkenrollerij, overige diefstal, vernielingen, overige misdrijven, diefstal ander motorvoertuig, doorrijden na een ongeluk, identiteitsfraude, koop- en verkoopfraude, hacken en cyberpesten.

De locatie van het delict wordt op twee verschillende manieren gemeten in de Veiligheidsmonitor. Allereerst wordt gevraagd naar de geografische locatie waar het delict is gepleegd. In de tweede en derde versie van de Veiligheidsmonitor werd dit bevraagd met de vraag '*Gebeurde dit de laatste keer in uw eigen buurt, ergens ander in uw woonplaats, ergens anders in Nederland of in het buitenland?*'. Hierbij kon de respondent kiezen uit de vier antwoordcategorieën die in de vraag gegeven zijn. Deze vraag is in deze versies niet gesteld wanneer het gaat om (een poging tot) woninginbraak, maar omdat het bij woninginbraak om de eigen woning gaat zijn deze soorten delicten automatisch gehercodeerd als een delict in de eigen buurt. In de eerste versie van de Veiligheidsmonitor is deze vraag gesteld als '*In welke plaats gebeurde het voorval?*' waarbij de zelfde antwoordcategorieën werden gebruikt. Naast de geografische locatie is de respondenten ook gevraagd naar het soort locatie dat de plaats delict vormde. Dit is in alle drie de versies van de Veiligheidsmonitor gedaan met de vraag '*Waar gebeurde het voorval precies?*'. Antwoordmogelijkheden die in alle drie de versies van de Veiligheidsmonitor werden gegeven zijn: thuis, in een horecagelegenheid, in het OV, op

straat, op school/werk, in een winkel en ergens anders. Categorieën die slechts in één van de versies van de Veiligheidsmonitor zijn bevraagd zoals 'in andere woning', 'in een auto', 'sportveld/sportpark/kleedruimte' en 'park/parkeerterrein/strand' zijn samengevoegd met de categorie 'ergens anders'.

Daarnaast is in alle drie de versie van de Veiligheidsmonitor gemeten of de dader een bekende was van het slachtoffer met behulp van de vraag '*Kende u de dader of één van de daders?*', waarbij de respondenten konden antwoorden met ja of nee. In de eerste versie van de Veiligheidsmonitor is deze vraag bij ieder delict gesteld, bij de tweede en derde versie van de Veiligheidsmonitor niet.

Tot slot wordt er als delictkenmerk meegenomen of respondenten eerder slachtoffer zijn geworden van een delict. In alle drie de versies van de Veiligheidsmonitor wordt de respondenten gevraagd of zij de afgelopen 5 jaar slachtoffer zijn geworden van een delict en hoe vaak in de afgelopen 12 maanden zij slachtoffer zijn geworden. Indien respondenten aangeven in de afgelopen vijf jaar nogmaals slachtoffer zijn geweest van hetzelfde of een ander delict scoren zij 1 'ja' op eerder slachtofferschap, zo niet scoren zij 0 'nee'.

Slachtoffer kenmerken: demografische kenmerken

Het geslacht en de leeftijd (in jaren) van de respondenten zijn in de eerste versie van de Veiligheidsmonitor door de enquêteur vastgesteld op basis van GBA-gegevens. In de tweede en derde versie van de Veiligheidsmonitor is ook rechtstreeks aan de respondent gevraagd wat zijn of haar geslacht is en hoe oud hij of zij is. Omdat het bij deze rechtstreekse vragen voorkomt dat er missende waarden zijn op deze variabelen is er voor gekozen om ook in deze gevallen uit te gaan van de gegevens uit het GBA.

Ook de burgerlijke staat is in de eerste versie van de Veiligheidsmonitor vastgesteld op basis van de GBA-gegevens. De antwoordcategorieën bestaan daarbij uit 'getrouwd', 'gescheiden', 'weduwe' en 'single'. In de tweede versie van de Veiligheidsmonitor is geen informatie opgenomen met betrekking tot de burgerlijke staat van de respondent. In de derde versie is deze informatie uit het GBA wel weer opgenomen. Hierbij werd onderscheid gemaakt tussen de categorieën 'single', 'getrouwd, 'gescheiden', 'weduwe', 'partnerschap', 'verweduwd na partnerschap' en 'gescheiden na partnerschap'. Om deze categorieën vergelijkbaar te maken met die uit de eerste versie zijn de categorieën 'getrouwd' en 'partnerschap, 'gescheiden' en 'gescheiden na partnerschap', en 'weduwe' en ' verweduwd na partnerschap' samengevoegd zodat de oorspronkelijke vier categorieën overblijven.

Het opleidingsniveau van de respondent is in de tweede en derde versie van de Veiligheidsmonitor direct aan de respondent gevraagd, waarbij de respondenten uit acht opleidingsniveaus konden kiezen. De gebruikte vragen en antwoordcategorieën worden weergegeven in Tabel B2. In de eerste versie van de Veiligheidsmonitor is het opleidingsniveau vastgesteld aan de hand van een groot aantal vragen. Uiteindelijk zijn de antwoorden van de respondenten teruggebracht tot vijf categorieën die zijn weergegeven in Tabel B2. Zoals blijkt uit deze tabel zijn de antwoordcategorieën van de tweede en derde versie van de Veiligheidsmonitor wat meer gedetailleerd dan die van de eerste versie. Om de

antwoorden toch vergelijkbaar te maken tussen de diverse versies van de Veiligheidsmonitor is er voor gekozen om gebruik te maken van een indeling in drie categorieën (lager, middelbaar en hoger onderwijs), die standaard in de Veiligheidsmonitor aanwezig is. Tabel B2 geeft weer welke opleidingsniveaus gerekend worden tot lager onderwijs, middelbaar onderwijs en hoger onderwijs.

Tabel B2: Overzicht van meting van het opleidingsniveau

Categorie	**2005-2008**	**2008-2011**	**2012-2014**
	Meerdere vragen	*Wat is uw hoogst genoten schoolopleiding, die u met een diploma heeft afgerond?*	*Wat is de hoogste opleiding die u heeft afgerond met een diploma, akte of getuigschrift?*
1 lager onderwijs	Lager onderwijs	Geen opleiding	Geen opleiding
		Basisonderwijs (lagere school)	Lagere school (incl. speciaal onderwijs, bijv. LOM, BLO, etc)
	LBO	LBO (bv. LTS, LEAO, huishoudschool)	Lager Beroepsonderwijs (LBO, LTS), VMBO basisberoepsgerichte of kaderberoepsgerichte leerweg
	MAVO, VWO-3	VMBO, MAVO (MULO)	Mavo, VMBO theoretische of gemengde leerweg, ULO, MULO
2 middelbaar onderwijs	HAVO, VWO, MBO	HAVO/VWO (HBS, MULO-B, Lyceum)	Havo, VWO, Gymnasium, HBS, MMS
		MBO (bv. MTS, MEAO, UTS)	Middelbaar beroepsonderwijs (MBO, BOL, BBL)
3 hoger onderwijs	HBO, Universiteit	HBO (bv. HTS, HEAO, Sociale Academie, Kweekschool, PABO, HAS)	Propedeuse, Kandidaats, Bachelor, Hoger Beroepsonderwijs (HBO)
		Wetenschappelijk onderwijs (universiteit)	Doctoraal, Master, semi-Wetenschappelijk onderwijs

De etniciteit van de respondent is vastgesteld aan de hand van de gegevens uit het GBA. In de meeste jaren wordt er hierbij onderscheid gemaakt tussen ‘autochtoon’, ‘Westerse allochtoon’ en ‘niet-Westerse allochtoon’. In één van de jaren waarin de Veiligheidsmonitor is afgenomen bevat het bestand echter niet de opsplitsing tussen Westerse en niet-Westerse allochtonen. Om de variabelen toch vergelijkbaar te maken tussen alle jaren is er daarom voor gekozen er een dichotome variabele van te maken met twee categorieën: ‘autochtoon’ en ‘allochtoon’.

Het huisbezit van respondenten is gemeten in de tweede en derde versie van de Veiligheidsmonitor door middel van de vraag: ‘Woont u in een koopwoning of in een huurwoning?’, met de twee antwoordcategorieën ‘koopwoning’ en ‘huurwoning’.

De mate van urbanisatie van de woonplaats van de respondent is in de tweede en derde versies van de Veiligheidsmonitor bepaald op basis van informatie uit het GBA. Deze variabele is gehercodeerd zodat de variabele een vijf-punts schaal vormt, lopend van 1 'niet stedelijk' tot 5 'zeer stedelijk'.

De huishoudgrootte is in alle versies van de Veiligheidsmonitor bepaald door de respondenten te vragen uit hoeveel personen het huishouden bestaat, inclusief henzelf. Omdat er in sommige jaren door bepaalde respondenten zeer grote huishoudens worden opgegeven, met soms meer dan 200 huishoudleden, zijn deze hoge scores omgecodeerd naar een maximale score van 10.

Tot slot wordt als demografisch kenmerk meegenomen in de analyses of respondenten betaald werk hebben of niet. Dit kenmerk is gemeten in de tweede en derde versie van de Veiligheidsmonitor. In de tweede versie is dit gevraagd met behulp van de vraag '*Verricht u betaalde werkzaamheden?*'. Indien de respondenten bevestigend antwoordden kregen zij de vervolgvraag: '*Is dit voor meer dan 12 uur?*'. In de derde versie is dit kenmerk vastgesteld met de vraag '*Welke omschrijving past het best bij u?*'. Indien de respondenten kozen voor de omschrijving 'Werkende met betaald werk/zelfstandige' kregen zij ook de vervolgvraag '*Werkt u gemiddeld 12 uur per week of meer?*'. Op basis van deze variabelen zijn vervolgens drie categorieën gemaakt: 'geen betaald werk', 'betaald werk, 12 uur per week of minder' en 'betaald werk, meer dan 12 uur per week'.

Slachtoffer kenmerken: Attituden

De beleving van de leefbaarheid van de woonbuurt is alleen in de tweede en derde versie van de Veiligheidsmonitor gemeten aan de hand van vijf stellingen waarop respondenten konden antwoorden op een vijfpuntsschaal lopend van 'Helemaal mee eens' tot 'Helemaal mee oneens'. In beide versies gaat het om de volgende vijf stellingen:

- In de buurt zijn de wegen, paden en pleintjes goed onderhouden.
- In de buurt zijn perken, plantsoenen en parken goed onderhouden.
- In de buurt is het buiten goed verlicht.
- In de buurt zijn goede speelplekken voor kinderen.
- In de buurt zijn goede voorzieningen voor jongeren.

Deze stellingen zijn dusdanig omgecodeerd dat een hoge score wijst op een betere leefbaarheid van de woonbuurt. Indien respondenten op minimaal de helft van de stellingen heeft beantwoord wordt een gemiddelde score over de stellingen berekend, die gebruikt wordt als meting voor de leefbaarheid van de woonbuurt. De Cronbach's α's van deze schalen zijn telkens minimaal .68 wat duidt op een redelijke betrouwbaarheid.

De beleving van de cohesie in de woonbuurt is in alle drie de versies van de Veiligheidsmonitor gemeten aan de hand van een reeks stellingen waarop respondenten konden antwoorden op een vijfpuntsschaal lopend van 'Helemaal mee eens' tot 'Helemaal mee oneens'. De stellingen zijn weergegeven in Tabel B3. Zoals uit deze tabel blijkt zijn stelling 1 en 7 alleen in de eerste versie van de Veiligheidsmonitor gebruikt. Om de meting

vergelijkbaar te houden tussen de verschillende versies zal de beleving van de cohesie in de woonbuurt alleen gemeten worden op basis van stelling 2, 3, 4, 5, 6 en 8. Ondanks dat de exacte bewoordingen van de stellingen soms enigszins afwijken, zijn we van mening dat de stellingen en dermate grote gelijkenis vertonen dat ze nagenoeg hetzelfde meten. Deze stellingen zijn zodanig omgecodeerd dat een hoge score wijst op meer cohesie in de woonbuurt. Indien respondenten op minimaal de helft van de stellingen hebben geantwoord wordt een gemiddelde score over de stellingen berekend, die gebruikt wordt als meting voor cohesie in de woonbuurt. De Cronbach's α's van deze schalen zijn telkens minimaal .79, wat duidt op een redelijk betrouwbare schaal.

Tabel B3: Overzicht van meting van cohesie in de woonbuurt

	2005-2008	2008-2011	2012-2015
1	Ik heb veel contact met mijn directe buren.		
2	Ik heb veel contact met andere buurtbewoners.	Ik heb veel contact met andere buurtbewoners.	Ik heb veel contact met andere buurtbewoners
3	In deze buurt gaat men op een prettige manier met elkaar om.	De mensen gaan in de buurt op een prettige manier met elkaar om.	De mensen in de buurt gaan op een prettige manier met elkaar om.
4	Ik woon in een gezellige buurt met veel saamhorigheid.	Ik woon in een gezellige buurt, waar veel saamhorigheid is.	Ik woon in een gezellige buurt waar mensen elkaar helpen en dingen samen doen
5	De mensen kennen elkaar in deze buurt nauwelijks.	De mensen kennen elkaar in de buurt nauwelijks.	De mensen in de buurt kennen elkaar nauwelijks.
6	Ik voel mij thuis bij de mensen die in deze buurt wonen.	Ik voel me thuis bij de mensen die in de buurt wonen.	Ik voel me thuis bij de mensen die in de buurt wonen.
7	Als het maar enigszins mogelijk is ga ik uit deze buurt verhuizen.		
8	Ik ben tevreden met de bevolkingssamenstelling in deze buurt.	Ik ben tevreden over de bevolkingssamenstelling in de buurt.	Ik ben tevreden over de bevolkingssamenstelling in de buurt.

De beleving van overlast in de woonbuurt is in alle drie de versies van de Veiligheidsmonitor gemeten aan de hand van een reeks items waarbij respondenten konden antwoorden hoe vaak deze vormen van overlast voorkwamen. Deze items zijn weergegeven in Tabel B4. Zoals uit deze tabel blijkt wordt er bij de eerste en tweede versie van de Veiligheidsmonitor gevraagd naar hoe vaak de vormen van overlast voorkomen. De respondenten kunnen hierop antwoorden met 'komt (bijna) nooit voor', 'komt soms voor' en 'komt vaak voor'. In de derde versie van de Veiligheidsmonitor is gevraagd of de vormen van overlast voorkomen in de buurt. Indien de respondent bevestigend antwoordt, is gevraagd in welke mate hij of zij hier zelf overlast van ervaart. De respondent kan hier op antwoorden met 'Geen overlast', 'Een beetje overlast' en 'Veel overlast'. Om de antwoorden vergelijkbaar te maken tussen de

verschillende versies van de Veiligheidsmonitor zijn de antwoorden ‘Komt niet voor’ en ‘Geen overlast’ zo gehercodeerd dat het overeenkomt met ‘komt (bijna) nooit voor’ in de eerste twee versies. De antwoorden ‘Een beetje overlast’ en ‘Veel overlast’ hebben daarnaast dezelfde code gekregen als, respectievelijk, de antwoorden ‘komt soms voor’ en ‘komt vaak voor’. Zoals uit Tabel B4 blijkt zijn alleen de items 1, 3 tot en met 9 en 11 tot en met 13 in alle drie de versies van de Veiligheidsmonitor bevraagd, in min of meer dezelfde bewoordingen. Om deze reden zullen alleen de antwoorden op deze elf items gebruikt worden als meting voor de beleving van overlast in de woonbuurt. Indien een respondent op minimaal de helft van de items heeft geantwoord wordt een gemiddelde score over de items berekend, waarbij een hoger gemiddelde duidt op een meer ervaren overlast in de woonbuurt. De Cronbach’s α’s zijn telkens minimaal .74, wat duidt op een redelijk betrouwbare schaal.

Tabel B4: Overzicht van meting van overlast in de woonbuurt

	2005-2008	2008-2011	2012-2015
Vraag	Dan wil ik u eerst een paar vragen stellen over uw buurt. Ik noem u een aantal vervelende voorvallen en misdrijven die in uw buurt voor kunnen komen. Ik zou graag willen weten of deze voorvallen en misdrijven naar uw eigen idee vaak, soms, nooit of bijna nooit voorkomen.	De volgende vraag gaat over een aantal vervelende voorvallen en misdrijven, die in uw buurt KUNNEN voorkomen. Kunt u voor elk voorval/misdrijf aangeven of dit naar uw eigen idee vaak, soms of (bijna) nooit voorkomt in uw buurt?	Er volgt nu een aantal vormen van overlast die in uw buurt zouden kunnen voorkomen. Kunt u telkens aangeven of dit in uw buurt voorkomt en zo ja, in welke mate u hier zelf overlast van ervaart?
1	Agressief verkeersgedrag	Agressief verkeersgedrag	Agressief gedrag in het verkeer
2	Geluidsoverlast door verkeer	Geluidsoverlast door verkeer	-
3	Bekladding van muren en/of gebouwen	Bekladding van muren en/of gebouwen	Bekladde muren of gebouwen
4	Overlast van groepen jongeren	Overlast van groepen jongeren	Rondhangende jongeren
5	Te hard rijden	Te hard rijden	Te hard rijden
6	Dronken mensen op straat	Dronken mensen op straat	Dronken mensen op straat
7	Vrouwen en mannen die op straat worden lastig gevallen	Mensen die op straat worden lastig gevallen	Mensen die op straat worden lastiggevallen
8	Rommel op straat	Rommel op straat	Rommel op straat
9	Hondenpoep op straat	Hondenpoep	Hondenpoep op de stoep, straat of in de perken
10	Aanrijdingen	-	-
11	Vernielingen van telefooncellen, bus- of tramhokjes	Vernielingen van telefooncellen, bus- of tramhokjes	Straatmeubilair, zoals vuilnisbakken, bankjes of bushokjes dat vernield is
12	Drugsoverlast	Drugsoverlast	Drugsgebruik of drugshandel, bijvoorbeeld op straat of in coffeeshops
13	Overlast door omwonenden	Overlast door omwonenden	Overlast door buurtbewoners
14	Tasjesroof	Straatroof	-
15	-	Fietsendiefstal	-
16	-	Diefstal UIT auto's	-
17	-	Beschadiging of vernieling aan auto's en diefstal van auto's, bijvoorbeeld wieldoppen, etc.	-
18	-	Bedreiging	-
19	-	Inbraak in woningen	-
20	-	Gewelddelicten	-
21	-	Andere vormen van geluidsoverlast	-
22	-	Parkeeroverlast	Parkeerproblemen, bijvoorbeeld fout geparkeerde voertuigen of drukte
23	-	Overlast van zwervers/daklozen	
24	-	Overlast door horecagelegenheden	Hinder van horecagelegenheden zoals cafés, restaurants of snackbars
25	-	Vrouwen en meisjes die op straat worden nagefloten, nageroepen, of op een andere manier ongewenst aandacht krijgen	-
26	-	Jeugdcriminaliteit	-

Metingen van de onveiligheidsgevoelens van respondenten zijn opgesplitst naar onveiligheidsgevoelens in het algemeen en onveiligheidsgevoelens in de eigen buurt. De onveiligheidsgevoelens in het algemeen zijn in alle drie de versies van de Veiligheidsmonitor gemeten met behulp van twee vragen. Allereerst wordt de respondenten gevraagd: '*Voelt u zich wel eens onveilig?*'. Indien de respondent bevestigend antwoordt, wordt de vervolgvraag gesteld: '*Voelt u zich vaak, soms of zelden onveilig?*'. Met behulp van de antwoorden op deze twee vragen zijn de onveiligheidgevoelens van respondenten in het algemeen opgedeeld in vier categorieën: 'niet', 'zelden', 'soms' en 'vaak'.

De perceptie van de kans op slachtofferschap van respondenten is gemeten in de tweede en derde versie van de Veiligheidsmonitor. Dit is in de tweede versie van de Veiligheidsmonitor gevraagd met behulp van de vraag: '*Hoe groot denkt u dat de kans is dat u de komende 12 maanden zelf slachtoffer wordt van*:

- Inbraak in uw woning
- Mishandeling
- Diefstal van uw portemonnee

In de derde versie van de Veiligheidsmonitor werd dezelfde vraag gesteld maar werd niet gevraagd naar de gepercipieerde kans op slachtofferschap van diefstal van de portemonnee, maar in plaats daarvan naar de gepercipieerde kans op slachtofferschap van:

- Zakkenrollerij (zonder geweld)
- Beroving op straat (met geweld)

In beide versies van de Veiligheidsmonitor konden respondenten antwoorden met een vijfpuntsschaal, variërend van 'Heel grote kans' tot 'Heel kleine kans'. Indien respondenten minimaal de helft van de items hebben beantwoord, wordt een gemiddelde score over de items berekend, waarbij een hogere score staat voor een grotere gepercipieerde kans op slachtofferschap van de diverse delicten. De Cronbach's α's van deze stellingen zijn telkens minimaal .76, wat duidt op een redelijk betrouwbare schaal.

De drie versies van de Veiligheidsmonitor bevatten ook metingen voor de attituden ten opzichte van de politie. Ten eerste worden de respondenten gevraagd naar hun oordeel over totale functioneren van de politie in de eigen buurt. Respondenten kunne hierbij antwoorden met een vijfpuntsschaal, lopend van 'Zeer tevreden' tot 'Zeer ontevreden'. Deze schaal is zo gehercodeerd dat een hogere score staat voor een grotere tevredenheid over het functioneren van de politie. Daarnaast bevatten de drie versies van de Veiligheidsmontior vijf stellingen over de beschikbaarheid van de politie in de eigen buurt:

- Je ziet de politie in de buurt te weinig
- De politie komt hier te weinig uit de auto
- De politie is hier te weinig aanspreekbaar
- De politie heeft hier te weinig tijd voor allerlei zaken
- De politie komt niet snel als je ze roept

In de tweede en derde versie van de Veiligheidsmonitor konden de respondenten hierop antwoorden met een vijfpuntsschaal lopend van 'Helemaal mee eens' tot 'Helemaal mee oneens'. In de eerste versie van de Veiligheidsmonitor werd echter gebruik gemaakt van een driepuntsschaal, lopend van 'Eens' tot 'Oneens'. Om deze reden zijn in de tweede en derde versie van de Veiligheidsmonitor de antwoorden 'Helemaal mee eens' en 'Mee eens' samengevoegd tot één categorie 'Eens', ook 'Helemaal mee oneens' en 'Mee oneens' zijn samengevoegd tot één categorie 'Oneens'. Indien respondenten op minimaal de helft van de stellingen hebben geantwoord, wordt een gemiddelde score over de stellingen berekend, waarbij een hogere score staat voor meer tevredenheid over de beschikbaarheid van de politie. De Cronbach's α's van deze stellingen zijn telkens minimaal .82, wat duidt op een betrouwbare schaal.

Naast de attituden ten opzichte van de politie wordt de respondenten in de tweede en derde versie van de Veiligheidsmonitor ook gevraagd naar attituden over het functioneren van de gemeente met betrekking tot de aanpak van de leefbaarheid en veiligheid. Hierbij wordt gebruik gemaakt van drie stellingen:

- De gemeente heeft aandacht voor het verbeteren van leefbaarheid en veiligheid in de buurt.
- De gemeente informeert de buurt over de aanpak van leefbaarheid en veiligheid in de buurt.
- De gemeente betrekt de buurt bij de aanpak van leefbaarheid en veiligheid in de buurt.

De respondenten kunnen op deze stelling antwoorden met een vijfpuntsschaal, lopend van 'helemaal mee eens' tot 'helemaal mee oneens'. Indien respondenten op minimaal de helft van de stellingen hebben geantwoord wordt een gemiddelde score over de stellingen berekend, waarbij een hogere score staat voor meer tevredenheid over het functioneren van de gemeente. De Cronbach's α's van deze stellingen zijn telkens minimaal .86, wat duidt op een betrouwbare schaal.

De respondenten wordt in alle drie de versies van de Veiligheidsmonitor gevraagd naar een aantal preventieve maatregelen die zij kunnen nemen om de woning of bezittingen te beveiligen:

- Extra veiligheidsloten of grendels op buitendeuren
- (Rol)luiken voor ramen en/of deuren
- Buitenverlichting
- Alarminstallatie in huis

In de eerste en derde versie van de Veiligheidsmonitor kunnen respondenten met de antwoordcategorieën 'ja' en 'nee' aangeven of deze maatregelen aanwezig zijn. In de tweede versie van de Veiligheidsmonitor is ook de antwoordcategorie 'soms' toegevoegd. Om de scores vergelijkbaar te maken over de diverse versies worden de antwoorden 'soms' en 'ja' samengevoegd tot dezelfde categorie. Met behulp van deze vragen wordt een totaalscore berekend van het aantal genomen preventieve maatregelen, dat dus kan variëren van nul tot

vier genomen maatregelen. Respondenten hebben alleen een score gekregen op deze variabele indien ze alle vier de vragen over de preventieve maatregelen beantwoord hebben.

De perceptie van de criminaliteit in de woonbuurt wordt in de derde versie van de Veiligheidsmonitor op twee manieren gemeten. Allereerst wordt de respondenten gevraagd: '*Heeft u het idee dat er veel, weinig, of geen criminaliteit plaatsvindt in uw buurt?*'. De antwoordcategorieën 'veel', 'weinig' en 'geen' zijn vervolgens zo gecodeerd dat een hogere score staat voor een grotere perceptie van de criminaliteit in de woonbuurt. Vervolgens is de respondenten ook gevraagd naar de perceptie van de verandering van criminaliteit in de woonbuurt middels de vraag: '*Denkt u dat de criminaliteit in uw buurt in de afgelopen 12 maanden is toegenomen, afgenomen of gelijk is gebleven?*'. Opnieuw zijn de antwoordcategorieën 'toegenomen', 'afgenomen' en 'gelijk gebleven' zodanig gecodeerd dat een hogere score staat voor een toename van criminaliteit.

De beleving van respectloos gedrag van anderen wordt gemeten in de tweede en derde versie van de Veiligheidsmonitor. In de vraag wordt uitgelegd wat met respectloos gedrag bedoeld wordt: 'gedrag waarbij de grenzen van goed fatsoen worden overschreden'. De respondenten wordt vervolgens gevraagd of ze door de vijf onderstaande groepen personen/instanties weleens respectloos worden behandeld:

- Onbekenden op straat.
- Onbekenden in het openbaar vervoer.
- Personeel van winkels of bedrijven.
- Personeel van overheidsinstanties.
- Bekenden zoals partner, familie of vrienden.

In de tweede versie van de Veiligheidsmonitor kon men antwoorden met 'Komt vaak voor', 'Komt soms voor', 'Komt zelden voor' en 'Komt nooit voor'. In de derde versie van de veiligheidsmonitor konden respondenten antwoorden met 'Vaak', 'Soms' en 'Zelden of nooit'. Om de antwoordcategorieën vergelijkbaar te maken zijn in de tweede versie van de Veiligheidsmonitor de antwoordcategorieën 'Komt zelden voor' en 'Komt nooit voor' samengevoegd tot de antwoordcategorie 'Zelden of nooit'. Deze stellingen zijn dusdanig omgecodeerd dat een hoge score wijst op meer respectloos gedrag van anderen. Indien respondenten op minimaal de helft van de stellingen hebben geantwoord wordt een gemiddelde score over de stellingen berekend, die gebruikt wordt als meting voor respectloos gedrag van anderen. De Cronbach's α's van deze stellingen zijn telkens minimaal .72, wat duidt op een redelijk betrouwbare schaal.

Regionaal niveau

De data in de Veiligheidsmonitor bevat geen inhoudelijke variabelen op regionaal niveau. Om toch voorspellers op regionaal niveau mee te kunnen nemen in de analyse is er voor gekozen om een aantal achtergrondkenmerken van de respondenten te aggregeren naar regionaal niveau. De Veiligheidsmonitor bevat namelijk wel informatie over de politieregio waarin respondenten wonen. In de eerste en tweede versie van de Veiligheidsmonitor betreft het een indeling in 25 politieregio's verspreid over het land. In de derde versie van de

Veiligheidsmonitor ontbreekt deze indeling in de 25 politieregio's, maar is er wel een meer gedetailleerde indeling in 43 politiedistricten. Om de politiedistricten toch gelijk te trekken tussen de diverse versies van de Veiligheidsmonitor zijn deze 43 politiedistricten uit de derde versie samengevoegd tot de oude 25 politieregio's uit de eerste twee versies. Tabel B5 geeft weer welke van de 43 politiedistricten zijn samengevoegd tot de 25 politieregio's. Voorafgaand aan het aggregeren van achtergrondkenmerken van respondenten naar deze politiedistricten zijn de scores op de achtergrondkenmerken gewogen met behulp van in de data aanwezige wegingsvariabelen. Hierdoor wordt gecorrigeerd voor afwijkingen in de steekproef ten opzichte van de Nederlandse populatie op bepaalde achtergrondkenmerken. De achtergrondkenmerken die zijn geaggregeerd naar districtsniveau zijn:

- *De gemiddelde leeftijd in een regio*
- *Het gemiddeld opleidingsniveau in een regio*
- *Het percentage allochtonen in een regio*
- *Het percentage personen zonder betaald werk in een regio*
- *De gemiddelde attituden ten opzichte van het functioneren van de politie in een regio*

Tabel B5: Overzicht van de indelingen in regio's

Regio's in eerste en tweede versie VM	Regio's in derde versie VM
Groningen	Groningen
Friesland	Fryslân
Drenthe	Drenthe
IJsselland	IJsselland
Twente	Twente
Noord- en Oost-Gelderland	Noord- en Oost-Gelderland
Gelderland-Midden	Gelderland-Midden
Gelderland Zuid	Gelderland Zuid
Utrecht	Oost Utrecht
	Utrecht Stad
	West Utrecht
Noord-Holland-Noord	Noord-Holland-Noord
Zaanstreek-Waterland	Zaanstreek-Waterland
Kennemerland	Kennemerland
Amsterdam-Amstelland	Amsterdam Noord
	Amsterdam Oost
	Amsterdam Zuid
	Amsterdam West
Gooi en Vechtstreek	Gooi en Vechtstreek
Haaglanden	Den Haag Centrum
	Den Haag West
	Den Haag Zuid
	Zotermeer- Leidschendam/Voorburg
	Westland – Delft
Hollands Midden	Leiden – Bollenstreek
	Alphen aan de Rijn- Gouda
Rotterdam-Rijnmond	Rijnmond Noord
	Rotterdam Stad
	Rijnmond Oost
	Rotterdam Zuid
	Rijnmond Zuid-West
Zuid-Holland-Zuid	Zuid-Holland-Zuid
Zeeland	Zeeland
Midden- en West-Brabant	De Markiezaten
	De Baronie
	Hart van Brabant
Brabant-Noord	's Hertogenbosch
Brabant-Zuidoost	Eindhoven
	Helmond
Limburg-Noord	Noord en Midden Limburg
Limburg-Zuid	Parkstad-Limburg
	Zuid-West-Limburg
Flevoland	Flevoland

Appendix C: Analysetechnieken

De verschillende variabelen die gebruikt worden in dit onderzoek zullen allereerst beschreven worden aan de hand van beschrijvende statistieken. Voor categorische variabelen worden de percentages per categorie weergegeven. In verband met de richtlijnen van het CBS over de gegevens die weergegeven mogen worden uit de microdata, kunnen bepaalde percentages van hoger dan 90 procent of kleiner dan 10 procent niet getoond worden. Van niet-categorische variabelen worden het gemiddelde en standaarddeviatie getoond. De minimum en maximum scores op deze variabelen kunnen ook niet getoond worden in verband met de richtlijnen voor het gebruik van de CBS microdata.

Vervolgens worden er bivariate analyses uitgevoerd waarin het verband tussen aangifte- en meldingsbereidheid en de diverse determinanten zal worden getoetst. Allereerst wordt het verband tussen het jaar van slachtofferschap en aangifte- en meldingsbereidheid onderzocht om zo de trends in deze bereidheid weer te geven. Bij het beschrijven van deze trends zal een onderscheid gemaakt worden tussen aangiftebereidheid inclusief aangiftes via internet en exclusief aangiftes via internet. Ook zullen de trends worden weergegeven voor alle gemeten delicten als mede voor alleen de delicten waar respondenten zelf slachtoffer van zijn geworden (en dus niet iemand anders uit het huishouden) en alleen de delicten die gemeten zijn in alle versies van de Veiligheidsmonitor. Dit zorgt ervoor dat de aangifte- en meldingsbereidheid het best vergelijkbaar is over de jaren.

Vervolgens worden chi-kwadraattoetsen uitgevoerd om te toetsen of er een significant verband is tussen categorische variabelen en aangifte- en meldingsbereidheid. T-toetsen worden gebruikt om te kijken of personen die melding hebben gemaakt en/of aangifte hebben gedaan significant afwijken op scores op de niet-categorische variabelen.

De bivariate relatie tussen aangifte- en meldingsbereidheid en een determinant kan echter een schijnverband zijn wanneer een andere variabele sterk samenhangt met zowel aangifte- en meldingsbereidheid als de determinant. Om te controleren voor dergelijke mogelijke schijnverbanden is er ook een multivariate analyse uitgevoerd waarin de invloed van diverse determinanten op aangifte- en meldingsbereidheid simultaan wordt getoetst. Er wordt hierbij gebruik gemaakt van een logistische regressie analyse omdat de afhankelijke variabelen, aangifte- en meldingsbereidheid, dichotoom zijn. Daarnaast wordt gebruik gemaakt van de optie ‘cluster’ in Stata om te controleren voor de clustering binnen de districten in ieder jaar. Hierdoor worden robuuste standaard fouten bij de regressie coëfficiënten gegeven en wordt de significantie van effecten niet overschat.

In de multivariate analyse wordt alleen gebruik gemaakt van variabelen die in alle jaargangen van de Veiligheidsmonitor bevraagd zijn en alleen van variabelen over delictkenmerken die bij alle delicten gevraagd zijn. Hiervoor is gekozen om te voorkomen dat een groot deel van de respondenten verwijderd worden uit de analyse omdat ze geen score hebben op variabelen die niet bevraagd zijn. Indien respondenten een missende waarde hebben op variabelen die wel zijn meegenomen in de multivariate analyse dan zijn deze missende waarden bij niet-categorische variabelen opgevuld met het gemiddelde. Bij de categorische variabele ‘geografische locatie’ wordt een extra dummy variabele meegenomen in de analyse die

aangeeft dat respondenten een missing hebben op deze variabele. Bij de categorische variabelen ‘eerder slachtofferschap’ en ‘etniciteit’ was dit niet mogelijk omdat het aantal missende waarden te klein was om mee te nemen als aparte dummy variabelen. Deze missings zijn daarom gehercodeerd naar de grootste categorie. De variabele 'jaar' wordt in de logistische regressie analyses meegenomen als categorische variabele. Er wordt hierbij gebruik gemaakt van een 'reverse helmert coding'. Dit houdt in dat de regressie coëfficiënt van ieder jaar aangeeft wat het effect is van dat jaar ten opzichte van alle voorgaande jaren. De regressie coëfficiënt van 2008 geeft bijvoorbeeld weer in hoeverre de kans op het doen van aangifte hoger of lager is in 2008 in vergelijking met dezelfde gemiddelde kans over de periode 2005-2007. Omdat 2005 het eerste jaar is kan deze kans niet voor dit jaar berekend worden en dient dit jaar dus als referentiecategorie.

Omdat er nogal wat methodologische verschillen tussen de drie verschillende versies van de Veiligheidsmonitor zijn, wordt ook de gebruikte versie van de Veiligheidsmonitor als categorische variabele meegenomen in de multivariate analyse. Zodoende kan de trend geschat worden onder controle van deze methodologische verschillen.

In alle analyses worden alleen respondenten meegenomen die geldige scores hadden op de variabelen aangifte- en meldingsbereidheid. Dit betekent dat respondenten die deze vraag niet beantwoord hebben, of met ‘weet niet’ of ‘geen antwoord’ hebben geantwoord uit de analyses zijn verwijderd. Uiteindelijk worden in de bivariate en multivariate analyses 317.840 delicten meegenomen waarvan 249.611 respondenten slachtoffer zijn geworden. Tabel C1 geeft de verdeling van het aantal delicten en slachtoffers over de verschillende jaren weer. Zoals blijkt uit deze tabel is het aantal delicten en aantal slachtoffers fors toegenomen in de recentere jaren van de Veiligheidsmonitor. Dit is het gevolg is van de grotere steekproeven waarmee in de Veiligheidsmonitor wordt gewerkt in de recentere jaren. In de jaren 2008 (versie 2) tot en met 2011 is het aantal delicten gelijk aan het aantal slachtoffers omdat er in deze jaren alleen naar aangifte en melding van slachtofferschap van het meest recente delict werd gevraagd.

Tabel C1: Overzicht van aantal delicten en slachtoffers

Jaar	Aantal delicten	Aantal slachtoffers
2005	2.141	1.612
2006	7.399	5.710
2007	6.583	5.062
2008 versie 1	6.713	5.207
2008 versie 2	17.089	17.089
2009	45.745	45.745
2010	10.201	10.201
2011	47.135	47.135
2012	45.519	28.881
2013	81.998	52.548
2014	47.317	30.421
Totaal	317.840	249.611

Appendix D: Resultaten analyses

Beschrijvende statistieken

In deze paragraaf worden de beschrijvende statistieken van alle variabelen die gebruikt worden in de analyses getoond. Zoals zal blijken, wijkt de N sterk af per variabele. Dit kan komen doordat er op bepaalde variabelen meer missende waarden zijn dan op andere variabelen en doordat niet alle variabelen in elk jaar of bij elk delict zijn bevraagd in de Veiligheidsmonitor.

In Tabel D1 worden de beschrijvende statistieken getoond van alle variabelen op delictniveau, inclusief de afhankelijke variabelen. Uit deze tabel blijkt dat in totaal 37,5 procent van de delicten bij de politie wordt gemeld en dat er van 29,4 procent van alle delicten uiteindelijk aangifte wordt gedaan bij de politie. Wanneer aangiftes via internet worden uitgesloten, blijkt dat er nog maar van 22,7 procent van alle delicten aangifte wordt gedaan. De meest voorkomende delicten in de dataset over alle jaren zijn vernielingen (17%), schade aan de auto (15%) en fietsendiefstal (13,5%).[18] Belangrijk is om hierbij op te merken dat niet alle delicten in alle jaren bevraagd zijn (zie ook Appendix B), wat dus ook deels kan verklaren waarom sommige delicten minder vaak voorkomen dan andere delicten. Verder toont Tabel D1 dat de meeste delicten waarbij gevraagd is naar de locatie van het delict, in de eigen buurt (62,2%) plaats vinden, en dan met name thuis (42,2%). Daarnaast was in 28,2 procent van de delicten waarbij gevraagd werd naar de dader van het delict, de dader een bekende van het slachtoffer en is 88,5 procent van de slachtoffers in de voorgaande vijf jaren ook al eens slachtoffer geworden van een (ander) delict.

[18] Dit wil niet per definitie zeggen dat dit de meest voorkomende delicten zijn waar men slachtoffer van wordt. Door de opzet van de vragenlijst wordt namelijk niet van alle delicten gevraagd of er melding van is gemaakt of aangifte van is gedaan. Omdat de door ons geconstrueerde dataset alleen delicten bevat wanneer bekend is of er melding van gemaakt is, kunnen deze percentages afwijken van de prevalentie van delicten zoals gepresenteerd in de rapportages van de Veiligheidsmonitor.

Tabel D1: Beschrijvende statistieken delictkenmerken

Variabele	%	N
Afhankelijke variabelen		
Delict gemeld		317.840
Nee	62,5%	
Ja	37,5%	
Aangifte gedaan van delict		310.122
Nee	70,6%	
Ja	29,4%	
Aangifte gedaan van delict, zonder aangiftes via internet		283.207
Nee	77,3%	
Ja	22,7%	
Onafhankelijke variabelen		
Type delict:		317.840
Poging tot inbraak	4,2%	
Woninginbraak	2,9%	
Seksuele mishandeling	1,1%	
Mishandeling	1,7%	
Mishandeling	5,4%	
Fietsendiefstal	13,5%	
Autodiefstal	0,9%	
Diefstal uit auto	8,1%	
Schade aan de auto	15,0%	
Diefstal met geweld	0,4%	
Zakkenrollerij	4,4%	
Overige diefstal	7,9%	
Vernielingen	17,0%	
Overige misdrijven	1,0%	
Diefstal ander motorvoertuig	1,1%	
Doorrijden na ongeluk	0,3%	
Identiteitsfraude	3,6%	
Koop-en verkoopfraude	3,6%	
Hacken	5,3%	
Cyberpesten	2,6%	
Geografische locatie		209.577
Eigen buurt	62,2%	
Woonplaats	16,3%	
Nederland	17,9%	
Buitenland	3,5%	
Plaats delict		191.798
Thuis	43,3%	
Horeca	2,9%	
OV	18,1%	
Straat	12,3%	
Werk/school	5,8%	
Winkel	7,6%	
Anders	9,9%	
Dader bekend		59.223
Nee	71,8%	
Ja	28,2%	
Eerder slachtofferschap		316.310
Nee	11,5%	
Ja	88,5%	

Om de beschrijvende statistieken van variabelen op slachtoffer en regioniveau te berekenen is het oorspronkelijke bestand met delicten geaggregeerd naar slachtofferniveau, zodat iedere persoon maar één keer in het bestand voorkomt. In totaal zijn er 249.611 respondenten die in één van de jaren hebben aangegeven slachtoffer te zijn geworden van één of meerdere delicten.

Tabel D2 toont de percentages van de categorische variabelen op slachtofferniveau. Uit deze tabel blijkt dat de meerderheid van de slachtoffers getrouwd (51,9%) of single (35,9%) was. Daarnaast zijn er iets meer vrouwelijke (52,4%) dan mannelijke (47,6%) slachtoffers in het databestand. Het merendeel van de slachtoffers is daarnaast autochtoon (83,2%), werkt meer dan 12 uur per week (61,9%) en heeft een koopwoning (70,1%).

Tabel D2: beschrijvende statistieken categorische slachtofferkenmerken

Variabele	**%**	**N**
Burgerlijke staat		120.180
Getrouwd	51,9%	
Gescheiden	8,7%	
Weduwe	3,5%	
Single	35,9%	
Geslacht		249.611
Vrouw	52,4%	
Man	47,6%	
Etniciteit		249.600
Allochtoon	16,8%	
Autochtoon	83,2%	
Betaald werk		224.348
Nee	33,6%	
Ja minder dan 12 uur	4,5%	
Ja meer dan 12 uur	61,9%	
Soort woning		229.736
Huurwoning	29,9%	
Koopwoning	70,1%	

Tabel D3 toont de gemiddelden en standaarddeviaties van de niet-categorische variabelen op slachtofferniveau. De gemiddelde leeftijd van de slachtoffers is 44,76 jaar en het gemiddelde opleidingsniveau ligt met een score van 2,07 net boven een middelbaar opleidingsniveau. Het gemiddelde huishouden van de slachtoffers bestaat uit 2,8 personen. De slachtoffers blijken daarnaast gemiddeld genomen 1,93 van de gevraagde preventieve maatregelen te hebben genomen. De gemiddelde scores op de variabelen urbanisatie (3,47), cohesie woonbuurt (3,35), leefbaarheid woonbuurt (3,34), functioneren politie (3,16), functioneren gemeente (3,08), perceptie criminaliteit buurt (2,08) en verandering criminaliteit buurt (1,22) liggen allemaal iets boven het midden van de schaal waarop ze zijn gemeten. De scores op de variabelen overlast woonbuurt (1,59), beschikbaarheid politie (1,78), onveiligheidsgevoelens (0,79), kans op slachtofferschap (2,11) en respectloos gedrag anderen (1,27) liggen onder het midden van de schaal waarop ze zijn gemeten.

Tabel D3: beschrijvende statistieken niet-categorische slachtofferkenmerken

Variabele	Gemiddelde	Standaard afwijking	N
Leeftijd (in jaren)	44,76	16,76	249.611
Opleiding (1-3)	2,07	0,81	240.584
Huishoudgrootte (1-10)	2,80	1,36	247.928
Preventieve maatregelen (0-4)	1,93	0,91	198.766
Urbanisatie (1-5)	3,47	1,28	232.020
Overlast woonbuurt (1-3)	1,59	0,42	246.132
Cohesie woonbuurt (1-5)	3,35	0,75	247.525
Leefbaarheid woonbuurt (1-5)	3,34	0,72	229.571
Functioneren politie (1-5)	3,16	0,84	221.238
Beschikbaarheid politie (1-3)	1,78	0,63	176.017
Onveiligheidsgevoelens (0-3)	0,79	0.98	240.820
Kans op slachtofferschap (1-5)	2,11	0,81	211.259
Functioneren gemeente (1-5)	3,08	0,87	167.208
Respectloos gedrag anderen (1-3)	1,27	0,34	166.318
Perceptie criminaliteit buurt (1-3)	2,08	0,54	232.020
Toename criminaliteit buurt (0-2)	1,22	0,50	98.811

Tabel D4 toont de gemiddelde en standaard deviaties van de niet-categorische variabelen op regio niveau. De gemiddelde leeftijd van inwoners van de regio's waarin respondenten wonen is 45,70 jaar oud, en er wonen gemiddeld genomen 38,62 procent niet-werkende personen en 20,48 procent allochtonen in een regio. De gemiddelde scores op functioneren politie in een regio en het gemiddelde opleidingsniveau in een regio zijn, respectievelijk, 3,25 en 1,96.

Tabel D4: beschrijvende statistieken regiokenmerken

Variabele	Gemiddelde	Standaard afwijking	N
Gemiddelde leeftijd in regio (in jaren)	45,70	1,52	249.611
Percentage niet-werkenden in regio	38,62	5,97	232.020
Percentage allochtonen in regio	20,48	9,76	249.611
Gemiddelde attitude t.o.v. functioneren politie in regio (1-5)	3,25	0,10	249.611
Gemiddeld opleidingsniveau in regio (1-3)	1,96	0,13	249.611

Aanvullende analyse trends

In deze paragraaf wordt ingegaan op de aanvullende analyse op de trends in aangifte- en meldingsbereidheid tussen 2005 en 2015. Er zijn aanvullende analyses uitgevoerd omdat er grote verschillen zijn in de vraagstelling over slachtofferschap tussen de verschillende versies van de Veiligheidsmonitor, wat mogelijk van invloed is op de gevonden trends. Zo wordt in de eerste versie van de Veiligheidsmonitor expliciet gevraagd naar slachtofferschap van de respondent zelf, terwijl in de tweede en derde versie van de Veiligheidsmonitor bij diverse delicten ook gevraagd wordt naar slachtofferschap van personen uit het huishouden van de respondent. Zoals omschreven in Appendix B, is het met behulp van extra vragen deels te achterhalen of de respondent zelf slachtoffer is geworden of iemand anders uit het huishouden. Om de trends in aangifte- en meldingsbereidheid vergelijkbaar te maken tussen de verschillende versies zijn de trends nog een keer berekend met alleen de delicten waarvan zeker is dat de respondent zelf het slachtoffer is geworden. Daarnaast worden in deze nieuwe analyse ook de delictsoorten uitgesloten waarnaar niet in alle versies van de Veiligheidsmonitor wordt gevraagd. Dit betekent dat de delicten 'diefstal ander motorvoertuig', 'overige misdrijven', 'doorrijden','identiteitsfraude', 'koop- en verkoopfraude', 'hacken' en 'cyberpesten' niet worden meegenomen in de analyse. Door deze selecties worden dus in alle jaren alleen delicten meegenomen waarvan de respondent zeker zelf slachtoffer is geworden en die in alle versies van de Veiligheidsmonitor worden gemeten. De resultaten van deze analyse zijn te zien in Figuur D1.

De trends in Figuur D1 laten een stijgende aangifte- en meldingsbereidheid zien, al is de aangiftebereidheid exclusief internetaangiftes licht gedaald tussen 2005 en 2015. Op basis van deze figuur lijken er nog steeds met name verschillen tussen de verschillende versies van de Veiligheidsmonitor te zijn in plaats van binnen de jaren van elk van de drie versies. Met name in de jaren uit de eerste versie van de Veiligheidsmonitor worden lage percentages aangifte- en meldingsbereidheid gevonden, terwijl het tussen 2008 en 2015 niet sterk meer af- of toeneemt.

Figuur D1: trends in aangifte- en meldingsbereidheid na selectie vergelijkbare delicten

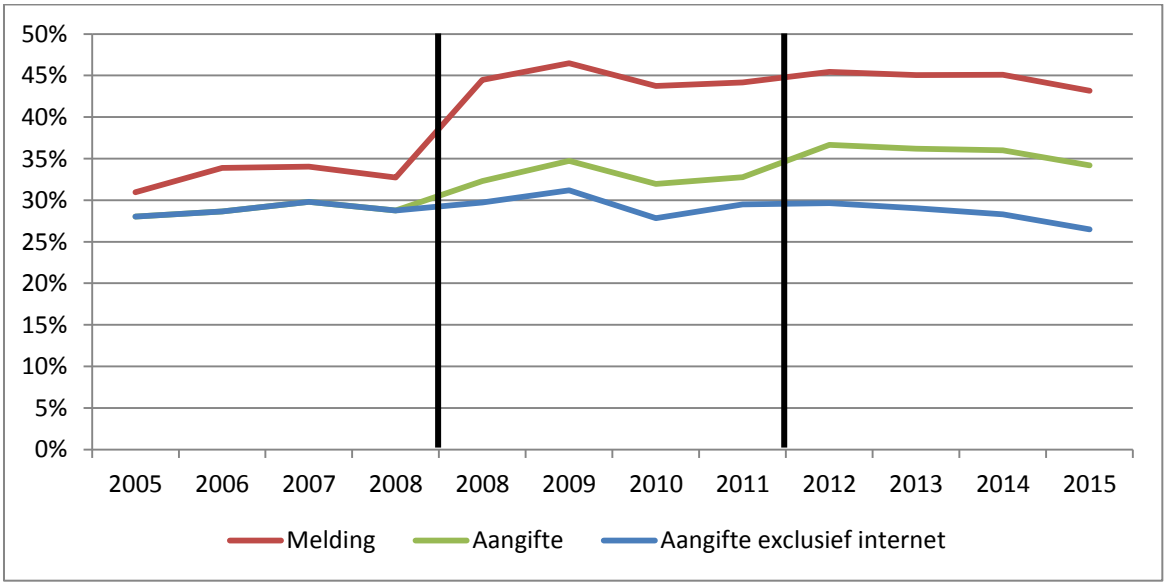

Bivariate analyses

In deze paragraaf worden de resultaten van de bivariate analyses besproken. De relatie tussen aangifte- en meldingsbereidheid en de onafhankelijke variabelen wordt onderzocht door middel van chi-kwadraat toetsen en t-toetsen.

Determinanten op delict niveau

Tabel D5 toont de resultaten van de chi-kwadraat toetsen waarin de bivariate relaties tussen de delictkenmerken en de aangifte- en meldingsbereidheid worden getoetst. In de tabel is telkens weergegeven in hoeveel procent van de gevallen het delict is gemeld of aangifte is gedaan, binnen elke categorie. Ook is per variabele weergegeven of de verschillen tussen categorieën significant zijn. Uit Tabel D5 blijkt dat er significante verschillen bestaan tussen de verschillende categorieën van alle delictkenmerken in het percentage dat gemeld wordt bij de politie en het percentage waarvan aangifte wordt gedaan. De delicten woninginbraak (88,7%) en autodiefstal (83,5%) worden het vaakst gemeld bij de politie en er wordt ook het vaakst aangifte van gedaan (respectievelijk 84,9% en 77,9%). Van de delicten cyberpesten (15,9%), seksuele mishandeling (14,9%) en hacken (<10%) wordt het minst vaak melding gemaakt. Ook wordt van deze drie delicten in minder dan 10 procent van de gevallen aangifte gedaan.[19] Daarnaast blijkt dat de geografische locatie waar delicten gepleegd worden significant samenhangt met aangifte- en meldingsbereidheid. Delicten gepleegd in de eigen buurt (43,6%) of elders in de woonplaats (39,1%) worden vaker gemeld bij de politie dan delicten gepleegd elders in Nederland (32,7%) of het buitenland (34,5%). Ook wordt van delicten gepleegd in de eigen buurt (34,1%) of elders in de woonplaats (32,3%) vaker aangifte gedaan dan van delicten gepleegd elders in Nederland (26,7%) of het buitenland (29,1%). Ook de plaats delict hangt significant samen met de aangifte- en meldingsbereidheid. Wanneer het delict thuis is gepleegd wordt het delict vaker gemeld (48,4%) en wordt er vaker aangifte van gedaan (37,9%) dan wanneer het delict buitenshuis is gepleegd. Opvallend is dat wanneer de dader een bekende is, het delict significant vaker gemeld wordt (34,9%) dan wanneer de dader geen bekende is (30,6%), maar dat er juist significant minder vaak aangifte wordt gedaan wanneer de dader een bekende is (19,1%) dan wanneer de dader geen bekende is (23,1%). Tot slot maken personen die al eerder slachtoffer zijn geworden significant minder vaak melding van het delict (37,2%) en doen zij ook significant minder vaak aangifte van een delict (29,1%) dan wanneer respondenten nog niet eerder slachtoffer zijn geweest (respectievelijk 38,8% en 31,5%).

[19] Van deze delicten kunnen de exacte percentages niet weergegeven worden in verband met restricties die het CBS oplegt aan het tonen van cijfers uit de microdata vanwege *groepsonthulling*. In deze gevallen kan alleen worden weergegeven dat minder dan 10 procent van de slachtoffers van deze delicten het delict meldt of aangifte doet.

Tabel D5: chi-kwadraattoetsen delictkenmerken en aangifte- en meldingsbereidheid

Variabele	% gemeld	% aangifte
Type delict:	***	***
Woninginbraak	88,7%	84,9%
Autodiefstal	83,5%	77,9%
Diefstal ander motorvoertuig	69,9%	61,6%
Diefstal met geweld	66,4%	57,2%
Diefstal uit auto	64,1%	56,2%
Zakkenrollerij	60,2%	51,6%
Poging tot inbraak	57,6%	39,6%
Overige misdrijven	57,3%	36,1%
Mishandeling	54,9%	40,5%
Fietsendiefstal	46,3%	40,1%
Overige diefstal	32,5%	26,1%
Bedreiging	32,1%	14,9%
Doorrijden na ongeluk	31,0%	23,0%
Schade aan de auto	26,7%	21,2%
Vernielingen	24,0%	17,0%
Identiteitsfraude	22,7%	16,2%
Koop-en verkoopfraude	22,2%	18,1%
Cyberpesten	15,9%	<10%
Seksuele mishandeling	14,9%	<10%
Hacken	<10%	<10%
Geografische locatie	***	***
Eigen buurt	43,6%	34,1%
Woonplaats	39,1%	32,3%
Buitenland	34,5%	29,1%
Nederland	32,7%	26,7%
Plaats delict	***	***
Thuis	48,4%	37,9%
Winkel	38,7%	32,1%
Straat	38,6%	27,3%
Anders	35,8%	27,8%
Horeca	34,0%	28,5%
Werk/school	29,3%	23,7%
OV	25,6%	20,1%
Dader bekend	***	***
Ja	34,9%	19,1%
Nee	30,6%	23,1%
Eerder slachtofferschap	***	***
Nee	38,8%	31,5%
Ja	37,2%	29,1%

***p<.001; **p<.01; *p<.05

Tabel D6 toont de resultaten van de chi-kwadraat toetsen waarin de bivariate relaties tussen de categorische persoonskenmerken en de aangifte- en meldingsbereidheid wordt getoetst. Wederom zijn alle bivariate relates significant, op de relatie tussen etniciteit en meldingsgedrag na. Met betrekking tot de burgerlijke staat blijkt dat slachtoffers die weduwe

zijn het vaakst melding maken (46,6%) en aangifte doen van delicten (36,2%), terwijl singles dit juist relatief weinig doen (respectievelijk 31,8% en 24,2%). Vrouwen maken daarnaast vaker melding (37,8%) en doen vaker aangifte van delicten (29,6%) dan mannen (respectievelijk 37,1% en 29,2%). Alhoewel de verschillen klein zijn, blijken autochtonen significant vaker aangifte te doen van delicten (29,5%) dan allochtonen (29,0%), maar het verschil in meldingsgedrag is niet significant. Opvallend is dat personen die geen betaald werk doen (38,7%) of minder dan 12 uur per week werken (38,6%) vaker melding maken van delicten dan personen die meer dan 12 uur werken (36,9%), maar dat deze laatste groep juist weer het vaakst aangifte doet (29,9%). Tot slot blijken slachtoffers in een koopwoning vaker melding te maken (38,1%) en aangifte te doen van delicten (30,4%) dan slachtoffers met een huurwoning (respectievelijk 36,8% en 27,2%).

Tabel D6: chi-kwadraattoetsen slachtoffer kenmerken en aangifte- en meldingsbereidheid

Variabele	% gemeld	% aangifte
Burgerlijke staat	***	***
Weduwe	46,6%	36,2%
Getrouwd	38,1%	30,9%
Gescheiden	37,4%	28,5%
Single	31,8%	24,2%
Geslacht	***	*
Vrouw	37,8%	29,6%
Man	37,1%	29,2%
Etniciteit		*
Allochtoon	37,8%	29,0%
Autochtoon	37,4%	29,5%
Betaald werk	***	***
Nee	38,7%	28,7%
Ja minder dan 12 uur	38,6%	29,1%
Ja meer dan 12 uur	36,9%	29,9%
Soort woning	***	***
Koopwoning	38,1%	30,4%
Huurwoning	36,8%	27,2%

***p<.001; **p<.01; *p<.05

Tabel D7 toont de resultaten van de t-toetsen waarin de bivariate relaties tussen de niet-categorische persoonskenmerken en de aangifte- en meldingsbereidheid worden getoetst. Uit deze tabel blijkt dat slachtoffers die delicten melden bij de politie significant ouder en lager opgeleid zijn, significant meer preventieve maatregelen nemen en uit significant minder stedelijke gebieden komen dan slachtoffers die delicten niet melden. De slachtoffers die delicten melden ervaren daarnaast significant minder overlast en zijn significant minder tevreden over de leefbaarheid in de woonbuurt, maar ervaren juist significant meer cohesie in de buurt dan slachtoffers die delicten niet melden. Daarnaast zijn de slachtoffers die delicten melden significant positiever over het functioneren van de politie en de gemeente en ervaren zij significant minder respectloos gedrag van anderen dan slachtoffers die delicten niet melden. Tot slot blijkt uit Tabel D7 dat slachtoffers die delicten melden significant meer onveiligheidsgevoelens hebben, en daarnaast de kans op slachtofferschap, de mate van

criminaliteit en de toename van criminaliteit hoger inschatten dan slachtoffers die delicten niet melden. Er wordt geen significant verschil gevonden tussen de slachtoffers die een delict melden en de slachtoffers die het niet melden wat betreft de huishoudgrootte en attituden ten opzichte van de beschikbaarheid van de politie.

De verschillen tussen slachtoffers die aangifte hebben gedaan en slachtoffers die dat niet gedaan hebben zijn grotendeels in lijn met de hierboven besproken verschillen tussen slachtoffers die melding maken en die dat niet doen. Uitzondering hierop is dat er nu wel significante verschillen worden gevonden op de variabelen huishoudgrootte en beschikbaarheid politie: slachtoffers die aangifte doen komen uit significant grotere huishoudens en zijn significant meer tevreden over de beschikbaarheid van de politie dan slachtoffers die geen aangifte doen. Een ander verschil is dat er geen significant verschil wordt gevonden in de mate van urbanisatie tussen slachtoffers die aangifte doen en die dat niet doen. Tot slot is de richting van het verband veranderd bij de variabelen leefbaarheid woonbuurt en onveiligheidsgevoelens: slachtoffers die aangifte doen hebben significant minder onveiligheidsgevoelens en zijn significant meer tevreden over de leefbaarheid van de woonbuurt dan slachtoffers die geen aangifte doen.

Er moet wel opgemerkt worden dat de verschillen tussen de gemiddeldes in Tabel D7 in veel gevallen erg klein zijn, en dat er dus vooral significante verschillen worden gevonden omdat de steekproef erg groot is.

Tabel D7: t-toetsen voor relatie tussen slachtoffer kenmerken en aangifte- en meldingsbereidheid

Variabele	**Niet gemeld**	**Gemeld**	**Geen aangifte**	**Aangifte**
	Gemiddelde	**Gemiddelde**	**Gemiddelde**	**Gemiddelde**
Leeftijd (in jaren)	43,37	45,97***	43,59	46,12***
Opleiding (1-3)	2,11	2,02***	2,09	2,04***
Huishoudgrootte (1-10)	2,81	2,82	2,81	2,83**
Preventieve maatregelen (0-4)	1,90	2,00***	1,91	2,00***
Urbanisatie (1-5)	3,51	3,49**	3,50	3,51
Overlast woonbuurt (1-3)	1,59	1,58*	1,59	1,57***
Cohesie woonbuurt (1-5)	3,30	3,33***	3,30	3,34***
Functioneren politie (1-5)	3,10	3,16***	3,09	3,18***
Beschikbaarheid politie (1-5)	1,77	1,76	1,76	1,77**
Leefbaarheid woonbuurt (1-5)	3,33	3,32**	3,33	3,34**
Onveiligheidsgevoelens (0-3)	0,86	0,89***	0,88	0,86***
Kans op slachtofferschap (1-5)	2,16	2,24***	2,17	2,23***
Functioneren gemeente (1-5)	3,03	3,04**	3,02	3,05***
Respectloos gedrag anderen (1-3)	1,32	1,29***	1,32	1,28***
Perceptie criminaliteit buurt (1-3)	2,13	2,16***	2,14	2,16***
Toename criminaliteit buurt (0-2)	1,25	1,29***	1,25	1,29***

***p<.001; **p<.01; *p<.05

Tot slot toont Tabel D8 de resultaten van de t-toetsen waarin de bivariate relaties tussen de niet-categorische regiokenmerken en de aangifte- en meldingsbereidheid wordt getoetst. Uit

Tabel D8 blijkt dat slachtoffers die delicten melden in regio's wonen waar de gemiddelde leeftijd en het percentage niet-werkende personen significant lager is en waar het percentage allochtonen significant hoger is dan de regio's waarin slachtoffers wonen die delicten niet melden. Ook wat betreft gemiddeld opleidingsniveau en de gemiddelde attitude ten opzichte van het functioneren van de politie in een regio worden significante verschillen gevonden tussen slachtoffers die delicten melden en slachtoffers die dat niet doen. Deze verschillen zijn echter verwaarloosbaar klein en zijn in Tabel D8 met twee decimalen achter de komma niet zichtbaar. De resultaten van de t-toetsen voor aangiftebereidheid laten soortgelijke resultaten zien als de eerder besproken t-toetsen voor meldingsbereidheid.

Ook hier moet opgemerkt worden dat de verschillen tussen de gemiddelden in veel gevallen erg klein zijn, en dat er vaak alleen maar significante verschillen worden gevonden omdat de steekproef erg groot is.

Tabel D8: t-toetsen voor relatie tussen regiokenmerken en aangifte- en meldingsbereidheid

Variabele	Niet gemeld	Gemeld	Geen aangifte	Aangifte
Gemiddelde leeftijd in regio	45,84	45,81***	45,83	45,80***
Gemiddeld opleidingsniveau in regio	1,97	1,97***	1,97	1,96***
Percentage allochtonen in regio	21,18	20,84***	21,10	20,85***
Gemiddelde attitude t.o.v. functioneren politie in regio	3,24	3,24**	3,24	3,24**
Percentage niet-werkende in regio	39,97	39,56***	39,86	39,48***

Multivariate relaties

Zoals uit de vorige paragraaf bleek zijn de meeste bivariate verbanden tussen meldings- en aangiftebereidheid en de voorspellers op delict, slachtoffer en regio niveau significant. Middels een logistische regressie analyse zal onderzocht worden of deze verbanden ook significant blijven nadat er gecontroleerd wordt voor andere variabelen. In deze multivariate analyses zullen alleen variabelen worden meegenomen die in alle drie de versies van de Veiligheidsmonitor zijn opgenomen. Ook worden alleen delictkenmerken opgenomen die bij ieder type delict bevraagd zijn. In de analyses wordt gecontroleerd voor de clustering binnen de regio's in ieder jaar. Hierdoor worden robuuste standaard fouten bij de regressie coëfficiënten gegeven en wordt de significantie van effecten niet overschat.

Tabel D9 geeft de resultaten van de logistische regressie analyse naar meldingsbereidheid weer. In Model 1 is alleen het jaar van slachtofferschap als categorische variabele meegenomen, waarbij gebruik gemaakt is van reverse helmert coding. Slechts voor drie jaren wordt een significant verband gevonden. Door het gebruik van de reverse helmert coding betekent dit dat wanneer delicten gepleegd zijn in 2008, 2009 of 2011 de odds significant hoger is dat er melding van wordt gedaan dan wanneer die gepleegd zijn in de voorgaande jaren. De odds ratio van 1.19 voor het jaar 2008 betekent dat de odds 19 procent groter is dat een delict gemeld wordt wanneer het in 2008 gepleegd is dan wanneer het in de voorgaande

jaren is gepleegd. In Model 2 is naast het jaar waarin het delict gepleegd is, ook de versie van de Veiligheidsmonitor meegenomen als categorische variabele. De significante regressiecoëfficiënten voor versie 2 en versie 3 duiden erop dat de odds groter is dat respondenten zeggen dat ze een delict gemeld hebben wanneer de tweede of derde versie van de Veiligheidsmonitor is gebruikt, in vergelijking met respondenten die in de eerste versie van de Veiligheidsmonitor zijn ondervraagd. Na de toevoeging van deze variabele aan het model blijkt er alleen nog maar een significant effect van het jaar 2010 gevonden te worden: de odds is 15 procent lager dat een delict gemeld wordt wanneer het gepleegd is in 2010 dan wanneer het gepleegd is in de voorgaande jaren. De dummy variabele voor 2012 wordt in Model 2 uit de analyse verwijderd omdat er multicollineariteit ontstaat met de dummy variabelen voor de verschillende versies. Om multicollineariteit in de overige modellen te voorkomen wordt de variabele versie Veiligheidsmonitor niet meer meegenomen in deze modellen.

In Model 3 worden naast het jaar van het delict ook de delictkenmerken meegenomen. Bij de variabele type delict zijn vernielingen als referentiecategorie gebruikt. De odds op een melding van een delict is alleen bij seksuele mishandeling, hacken en cyberpesten significant kleiner dan bij vernielingen. Voor identiteitsfraude en koop- en verkoopfraude wordt geen significant verschil gevonden ten opzichte van vernielingen. Alle overige delicten hebben een significant grotere odds om gemeld te worden dan vernielingen. Met name bij woninginbraak (odds ratio: 23.99) en autodiefstal (odds ratio: 16.79) is de kans op aangifte erg groot. Wat betreft de locatie van het delict blijkt uit Model 3 dat de odds dat delicten gemeld worden significant kleiner is wanneer ze elders in de woonplaats of in het buitenland gepleegd zijn in vergelijking met delicten die in de eigen buurt gepleegd zijn. Tot slot blijken slachtoffers die al eerder slachtoffer zijn geworden een zes procent lagere odds te hebben om delicten te melden dan slachtoffers die niet eerder slachtoffer zijn geweest. In Model 6 worden de delictkenmerken ook opgenomen in de analyse, samen met individuele en regiokenmerken. Onder controle van deze individuele en regiokenmerken blijven de verbanden echter hetzelfde. Alleen het effect van eerder slachtofferschap op de meldingsbereidheid is niet meer significant in Model 6.

In Model 4 worden naast het jaar van het delict ook individuele kenmerken meegenomen in de analyse. Uit dit model blijkt dat vrouwen, oudere personen, allochtonen en lager opgeleiden een significant grotere odds hebben om melding te maken van het delict dan mannen, jongere personen, autochtonen en hoger opgeleiden. Daarnaast wordt er een positief verband gevonden tussen meldingsbereidheid en de huishoudgrootte van het slachtoffer, de cohesie in de woonbuurt, de onveiligheidsgevoelens en de tevredenheid met het functioneren van de politie. De ervaren overlast in de woonbuurt hangt daarentegen negatief samen met de meldingsbereidheid, terwijl er geen significant verband gevonden wordt voor de tevredenheid over de beschikbaarheid van de politie. Opvallend is dat in Model 6, onder controle van delict- en regiokenmerken, het verband tussen etniciteit en meldingsbereidheid nu positief wordt: autochtonen hebben een zes procent hogere odds om delicten te melden dan allochtonen. Daarnaast verdwijnen in Model 6, onder controle van delict- en regiokenmerken, de significante verbanden tussen meldingsbereidheid en het opleidingsniveau en de overlast in

de woonbuurt. Het negatieve verband tussen meldingsbereidheid en de tevredenheid over de beschikbaarheid van de politie wordt juist wel significant in Model 6.

In Model 5 worden naast het jaar van het delict ook regiokenmerken meegenomen in de analyse. Uit dit model blijkt dat de odds dat een delict gemeld wordt significant kleiner is naarmate het gemiddeld opleidingsniveau en de tevredenheid over het functioneren van de politie in een regio groter worden. Er wordt in Model 5 geen significant verband gevonden tussen de meldingsbereidheid en de gemiddelde leeftijd en het percentage allochtonen in een regio. In Model 6 wordt er, onder controle van delict- en persoonskenmerken, wel een significant negatief verband gevonden tussen meldingsbereidheid en het percentage allochtonen: wanneer het percentage allochtonen in een regio met één procent stijgt, daalt de odds op aangifte met één procent.

De effecten van de categorieën van het jaar van het delict verschillen tussen Model 3, 4, 5 en 6. Indien er sprake is van significante invloeden van de diverse jaren dan zijn dit telkens positieve odds ratios, hetgeen op een stijgende trend duidt. De effecten voor jaren uit dezelfde versie van de Veiligheidsmonitor zijn telkens in dezelfde richting en doorgaans ook gelijk wat betreft significantie. Omdat er in deze modellen niet gecontroleerd wordt voor de versie van de Veiligheidsmonitor, om multicollineariteit te voorkomen, lijkt dit te suggereren dat deze effecten van het jaar het gevolg zijn van methodologische verschillen in de drie versies van de Veiligheidsmonitor.

Tot slot geeft Tabel D9 ook de pseudo R^2 weer van elk model. Deze pseudo R^2 is een grove indicatie voor de verklaarde variantie in meldingsbereidheid van elk model. Uit deze pseudo R^2's blijkt dat met name delictkenmerken bijdragen aan het verklaren van de meldingsbereidheid. In Model 3, waarin de delictkenmerken zijn meegenomen, is de grove indicatie voor de verklaarde variantie 12,33 procent. In Model 6, waar ook persoons- en regiokenmerken worden meegenomen stijgt deze grove indicatie voor verklaarde variantie maar tot 12,94 procent. Dit duidt erop dat de persoons- en regiokenmerken, ondanks de vele significante effecten, slechts weinig variantie in meldingsbereidheid verklaren. In de modellen waar delictkenmerken niet zijn meegenomen komt de verklaarde variantie in meldingsbereidheid ook niet boven de 1 procent uit.

Tabel D9: logistische regressie analyse naar meldingsbereidheid

	Model 1 OR	Model 2 OR	Model 3 OR	Model 4 OR	Model 5 OR	Model 6 OR
Jaar						
2005 (ref.)						
2006	1,11	1,11	1,12	1,11	1,13*	1,14*
2007	1,07	1,07	1,07	1,06	1,09	1,09
2008	1,19***	0,96	1,33***	1,18***	1,22***	1,37***
2009	1,32***	1,04	1,54***	1,31***	1,33***	1,49***
2010	1,03	0,85***	1,15**	1,04	1,06	1,24***
2011	1,14***	0,98	1,25***	1,12***	1,16***	1,24***
2012	0,98	-	0,99	0,94**	0,96	0,99
2013	0,98	1,00	1,01	0,94*	0,96	0,99
2014	0,98	1,00	0,96	0,95*	0,98	0,98
Versie Veiligheidsmonitor						
Versie 1 (ref.)						
Versie 2		1,34***				
Versie 3		1,14***				
Delictkenmerken						
Type delict						
Vernielingen (ref.)						
Poging tot woninginbraak			4,15***			4,07***
Woninginbraak			23,99***			23,26***
Seksuele mishandeling			0,51***			0,54***
Mishandeling			4,03***			4,36***
Bedreiging			1,54***			1,59***
Fietsendiefstal			2,84***			2,98***
Autodiefstal			16,79***			16,85***
Diefstal uit auto			5,86***			5,98***
Schade auto			1,14***			1,14***
Diefstal met geweld			6,65***			6,93***
Zakkenrollerij			5,06***			4,99***
Overige diefstal			1,52***			1,48***
Overige misdrijven			3,88***			3,88***
Diefstal ander motorvoertuig			7,92***			8,08***
Doorrijden na ongeluk			1,66***			1,66***
Identiteitsfraude			0,98			0,96
Koop- en verkoopfraude			0,95			0,98
Hacken			0,31***			0,32***
Cyberpesten			0,73***			0,78***
Locatie delict						
Eigen buurt (ref.)						
Elders in woonplaats			0,92**			0,93**
Elders in Nederland			1,02			1,02
In het buitenland			0,88***			0,90**
Missende waarde			0,86***			0,83***
Eerder slachtofferschap (0=nee)			0,94**			1,00
Individuele kenmerken						
Geslacht (vrouw=0)				0,98*		0,98**
Leeftijd (in jaren)				1,01***		1,01***
Etniciteit (allochtoon=0)				0,94***		1,06***
Opleidingsniveau (1-3)				0,89***		0,93
Huishoudgrootte (1-10)				1,04***		1,03***
Cohesie woonbuurt (1-5)				1,03***		1,03***
Overlast woonbuurt (1-3)				0,93***		1,02
Onveiligheidsgevoelens (0-3)				1,06***		1,03**
Functioneren politie (1-5)				1,09***		1,08***

Tabel D9 (vervolg): logistische regressie analyse naar meldingsbereidheid

Beschikbaarheid politie (1-3)				0,99		0,97***
Regio kenmerken						
Gemiddelde leeftijd (in jaren)					1,00	0,99
Gemiddeld opleidingsniveau (1-3)					0,77*	0,65***
Percentage allochtonen					1,00	0,99**
Attituden t.o.v. politie (1-5)					0,68**	0,67***
Pseudo R2	0,0014	0,0016	0,1233	0,0091	0,0017	0,1294
N	317.840					

Omdat uit Figuur D1 bleek dat de trends in aangifte- en meldingsbereidheid nogal veranderden wanneer alleen delicten worden meegenomen waarvan respondenten zelf slachtoffer zijn geworden (en dus niet iemand anders uit het huishouden) en die in alle drie de versies van de Veiligheidsmonitor bevraagd zijn (zie Appendix B voor een overzicht), is de logistische regressie analyse opnieuw gedraaid met daarin alleen deze delicten. Tabel D10 toont de resultaten met betrekking tot meldingsbereidheid. Na het selecteren van de meer vergelijkbare delicten blijkt uit Model 1 een stijgende trend in meldingsbereidheid. In ieder jaar vanaf 2008 is de kans om melding te maken van een delict groter dan gemiddeld genomen over de voorgaande jaren. Wanneer in Model 2 echter weer de versie van de Veiligheidsmonitor wordt opgenomen als categorische variabele verdwijnen alle significante verbanden tussen jaar en meldingsbereidheid.

De verbanden tussen de diverse determinanten en meldingsbereidheid in Tabel D10 zijn in de meeste gevallen in overeenstemming met de gevonden verbanden in Tabel D9. Een uitzondering hierop is dat uit Model 6 nu blijkt dat delicten die elders in Nederland gepleegd worden een significant kleinere odds hebben om gemeld te worden dan delicten gepleegd in de woonbuurt. Ook respondenten die eerder slachtoffer zijn geworden blijken volgens dit model een significant kleinere odds te hebben om aangifte te doen dan respondenten die niet eerder slachtoffer zijn geworden. Daarnaast blijkt er in Tabel D10 in Model 6 een significant negatief verband te zijn tussen de meldingsbereidheid en het opleidingsniveau van slachtoffers en de gemiddelde leeftijd in een regio, terwijl deze variabelen niet significant waren in Tabel D9. De verbanden tussen meldingsbereidheid en de tevredenheid over de beschikbaarheid van de politie en het gemiddeld opleidingsniveau in een regio zijn echter juist niet meer significant in Tabel D10.

Tabel D10: logistische regressie analyse naar meldingsbereidheid, na selectie vergelijkbare delicten

Jaar	**Model 1 OR**	**Model 2 OR**	**Model 3 OR**	**Model 4 OR**	**Model 5 OR**	**Model 6 OR**
2005 (ref.)						
2006	1,11	1,11	1,11	1,10	1,12	1,13*
2007	1,05	1,05	1,05	1,05	1,10	1,09
2008	1,31**	0,97	1,24**	1,30**	1,31***	1,25***
2009	1,83***	1,10	1,68***	1,80***	1,66***	1,53***
2010	1,34***	0,89	1,27***	1,35***	1,31***	1,30***
2011	1,46***	1,04	1,36***	1,40***	1,44***	1,32***
2012	1,28***	-	0,99	1,18***	1,18**	0,91
2013	1,29***	1,04	0,99	1,18***	1,18**	0,91*
2014	1,19***	0,98	0,95	1,10*	1,14**	0,91*
Versie Veiligheidsmonitor						
Versie 1 (ref.)						
Versie 2		1,78***				
Versie 3		1,72***				
Delictkenmerken						
Type delict						
Vernielingen (ref.)						
Poging tot woninginbraak			4,49***			4,32***
Woninginbraak			26,03***			24,67***
Seksuele mishandeling			0,58***			0,60***
Mishandeling			4,82***			5,29***
Bedreiging			1,86***			1,92***
Fietsendiefstal			3,08***			3,26***
Autodiefstal			22,57***			22,55***
Diefstal uit auto			5,06***			4,94***
Schade auto			1,79***			1,74***
Diefstal met geweld			7,85***			8,18***
Zakkenrollerij			6,10***			5,90***
Overige diefstal			1,40***			1,32***
Locatie delict						
Eigen buurt (ref.)						
Elders in woonplaats			0,88***			0,90***
Elders in Nederland			0,83***			0,84***
In het buitenland			0,86**			0,87**
Missende waarde			0,73***			0,70***
Eerder slachtofferschap (0=nee)			0,87***			0,95*
Individuele kenmerken						
Geslacht (vrouw=0)				0,93***		0,93***
Leeftijd (in jaren)				1,01***		1,01***
Etniciteit (allochtoon=0)				0,94**		1,06**
Opleidingsniveau (1-3)				0,93***		0,97***
Huishoudgrootte (1-10)				1,04***		1,03***
Cohesie woonbuurt (1-5)				1,04***		1,05***
Overlast woonbuurt (1-3)				0,83***		0,96
Onveiligheidsgevoelens (0-3)				1,09***		1,06***
Functioneren politie (1-5)				1,09***		1,08***
Beschikbaarheid politie (1-3)				1,01		1,00
Regio kenmerken						
Gemiddelde leeftijd (in jaren)					0,98	0,97**
Gemiddeld opleidingsniveau (1-3)					0,99	0,83
Percentage allochtonen					0,99*	0,99***
Attituden t.o.v. politie (1-5)					0,45***	0,55***
Pseudo R2	0,0067	0,0080	0,1233	0,0215	0,0074	0,1319
N	129.691					

Tabel D11 geeft de resultaten van de logistische regressie analyse naar aangiftebereidheid weer. Het betreft hier de aangiftebereidheid inclusief aangiftes via internet. In Model 1 is opnieuw alleen het jaar van slachtofferschap als categorische variabele meegenomen, waarbij wederom gebruik gemaakt is van reverse helmert coding. Slechts voor vier jaren wordt een significant verband gevonden. Wanneer het delict in 2009 gepleegd is, is de odds op een aangifte significant groter dan wanneer het delict in de voorgaande jaren gepleegd is. Wanneer het delict in 2012, 2013 of 2014 gepleegd is, is de odds op een aangifte juist significant kleiner dan in de voorgaande jaren. Ook in Tabel D11 verdwijnen de meeste significante effecten van de diverse jaren op aangiftebereidheid na het toevoegen van de versie van de Veiligheidsmonitor als categorische variabele. Er wordt opnieuw alleen nog maar een significant effect van het jaar 2010 gevonden: de odds is 11 procent lager dat er aangifte wordt gedaan wanneer het delict gepleegd is in 2010 dan wanneer het gepleegd is in de voorgaande jaren. De dummy voor 2012 wordt in Model 2 opnieuw uit de analyse verwijderd omdat er multicollineariteit ontstaat met de dummy variabelen voor de verschillende versies. Om multicollineariteit in de overige modellen te voorkomen wordt de variabele versie Veiligheidsmonitor niet meer meegenomen in deze modellen.

In Model 3 worden naast het jaar van het delict ook de delictkenmerken meegenomen. Bij de variabele type delict zijn vernielingen als referentiecategorie gebruikt. De odds op een aangifte is alleen bij seksuele mishandeling, bedreiging, identiteitsfraude, hacken en cyberpesten significant kleiner dan bij vernielingen. Voor koop- en verkoopfraude wordt geen significant verschil gevonden ten opzichte van vernielingen. Bij alle overige delicten is er een significant grotere odds op aangifte dan bij vernielingen. Met name bij woninginbraak (odds ratio: 27.33) en autodiefstal (odds ratio: 17.81) is de kans op aangifte erg groot. Wat betreft de locatie van het delict blijkt uit Model 3 dat de odds op aangifte significant groter is wanneer het delict elders in Nederland gepleegd is, in vergelijking met delicten die in de eigen buurt gepleegd zijn. Tot slot blijken slachtoffers die al eerder slachtoffer zijn geworden een negen procent lagere odds te hebben om aangifte te doen dan slachtoffers die niet eerder slachtoffer zijn geweest. In Model 6 worden de delictkenmerken ook opgenomen in de analyse, samen met individuele en regiokenmerken. Onder controle van deze individuele en regiokenmerken blijven de verbanden echter hetzelfde. Alleen het effect van eerder slachtofferschap op de aangiftebereidheid is niet meer significant in Model 6.

In Model 4 worden naast het jaar van het delict ook de individuele kenmerken meegenomen in de analyse. Uit dit model blijkt dat oudere personen, allochtonen en lager opgeleiden een significant grotere odds hebben om aangifte te doen dan jongere personen, autochtonen en hoger opgeleiden. Daarnaast wordt er een positief verband gevonden tussen aangiftebereidheid en de huishoudgrootte van het slachtoffer, de cohesie in de woonbuurt, de onveiligheidsgevoelens en de tevredenheid met het functioneren van de politie. De ervaren overlast in de woonbuurt en de tevredenheid met de beschikbaarheid van de politie hangen daarentegen negatief samen met de aangiftebereidheid, terwijl er geen significant verband gevonden wordt voor het geslacht van het slachtoffer. Opvallend is dat in Model 6, onder controle van delict- en regiokenmerken, het verband tussen etniciteit en aangiftebereidheid nu positief wordt: autochtonen hebben een elf procent hogere odds om aangifte te doen dan

allochtonen. Daarnaast verdwijnt in Model 6, onder controle van delict- en regiokenmerken, het significante verband tussen aangiftebereidheid en de ervaren overlast in de woonbuurt.

In Model 5 worden naast het jaar van het delict ook regiokenmerken meegenomen in de analyse. Uit dit model blijkt dat de odds dat er aangifte wordt gedaan alleen significant kleiner is naarmate de tevredenheid over het functioneren van de politie in een regio groter wordt. Er wordt in Model 5 geen significant verband gevonden tussen de aangiftebereidheid en de overige kenmerken op regioniveau. In Model 6 wordt er, onder controle van delict- en persoonskenmerken, wel een significant negatief verband gevonden tussen aangiftebereidheid en het gemiddelde opleidingsniveau in een regio.

Ook in Tabel D11 zijn de effecten voor jaren uit dezelfde versie van de Veiligheidsmonitor in Model 3, 4, 5 en 6 meestal in dezelfde richting en doorgaans ook gelijk wat betreft significantie. Omdat er in deze modellen niet gecontroleerd wordt voor de versie van de Veiligheidsmonitor, om multicollineariteit te voorkomen, lijkt dit opnieuw te suggereren dat deze effecten van het jaar het gevolg zijn van methodologische verschillen in de drie versies van de Veiligheidsmonitor.

Tot slot geeft ook Tabel D11 weer de pseudo R^2 weer van elk model. Uit deze pseudo R^2's blijkt dat delictkenmerken ook het meest bijdragen aan het verklaren van de aangiftebereidheid. In Model 3, waarin de delictkenmerken zijn meegenomen, is de grove indicatie voor de verklaarde variantie 13,98 procent. In Model 6, waar ook persoons- en regiokenmerken worden meegenomen stijgt deze grove indicatie voor verklaarde variantie maar tot 14,56 procent. Dit duidt er opnieuw op dat de persoons- en regiokenmerken, ondanks de vele significante effecten, slechts weinig variantie in de aangiftebereidheid verklaren. In de modellen waar delictkenmerken niet zijn meegenomen komt de verklaarde variantie in aangiftebereidheid ook niet boven de één procent uit.

Tabel D11: logistische regressie analyse naar aangiftebereidheid (inclusief aangiftes via internet)

	Model 1 OR	Model 2 OR	Model 3 OR	Model 4 OR	Model 5 OR	Model 6 OR
Jaar						
2005 (ref.)						
2006	1,01	1,01	1,00	1,01	1,03	1,02
2007	1,06	1,06	1,06	1,05	1,08	1,09
2008	1,04	0,98	1,12**	1,03	1,06	1,16***
2009	1,19***	1,11	1,33***	1,17***	1,21***	1,32***
2010	0,93	0,89*	1,01	0,94	0,95	1,08
2011	1,04	-	1,10**	1,01	1,06*	1,10***
2012	0,93**	1,00	0,92**	0,89***	0,88**	0,90**
2013	0,93*	0,99	0,93	0,88***	0,88**	0,89**
2014	0,94*	1,00	0,90**	0,90***	0,92*	0,90**
Versie Veiligheidsmonitor						
Versie 1 (ref.)						
Versie 2		1,09				
Versie 3		0,97				
Delictkenmerken						
Type delict						
Vernielingen (ref.)						
Poging tot woninginbraak			3,16***			3,08***
Woninginbraak			27,33***			26,41***
Seksuele mishandeling			0,35***			0,38***
Mishandeling			3,28***			3,58***
Bedreiging			0,84***			0,87***
Fietsendiefstal			3,28***			3,43***
Autodiefstal			17,81***			18,03***
Diefstal uit auto			6,45***			6,55***
Schade auto			1,26***			1,25***
Diefstal met geweld			6,60***			7,10***
Zakkenrollerij			5,16***			5,13***
Overige diefstal			1,67***			1,64***
Overige misdrijven			2,40***			2,41***
Diefstal ander motorvoertuig			8,37***			8,61***
Doorrijden na ongeluk			1,43***			1,44***
Identiteitsfraude			0,89**			0,87**
Koop- en verkoopfraude			1,01			1,04
Hacken			0,16***			0,16***
Cyberpesten			0,39***			0,42***
Locatie delict						
Eigen buurt (ref.)						
Elders in woonplaats			1,04			1,03
Elders in Nederland			1,19***			1,18***
In het buitenland			1,06			1,04
Missende waarde			0,92**			0,89***
Eerder slachtofferschap (0=nee)			0,91***			0,98
Individuele kenmerken						
Geslacht (vrouw=0)				0,99		1,00
Leeftijd (in jaren)				1,01***		1,01***
Etniciteit (allochtoon=0)				0,96*		1,11***
Opleidingsniveau (1-3)				0,95***		0,98*
Huishoudgrootte (1-10)				1,04***		1,03***
Cohesie woonbuurt (1-5)				1,04***		1,05***
Overlast woonbuurt (1-3)				0,88***		0,98
Onveiligheidsgevoelens (0-3)				1,04***		1,02*
Functioneren politie (1-5)				1,12***		1,11***

Tabel D11 (vervolg): multilevel logistische regressie analyse naar aangiftebereidheid (inclusief aangiftes via internet)

Beschikbaarheid politie (1-3)				0,97**		0,95***
Regio kenmerken						
Gemiddelde leeftijd (in jaren)					1,01	1,00
Gemiddeld opleidingsniveau (1-3)					0,80	0,59***
Percentage allochtonen					1,00	1,00
Attituden t.o.v. politie (1-5)					0,63***	0,60***
Nagelkerke R2	0,0011	0,0011	0,1398	0,0086	0,0014	0,1456
N	310.122					

***p<.001; **p<.01; *p<.05 (twee-zijdig)

Ook de analyses met betrekking tot aangiftebereidheid zijn herhaald met alleen delicten waarvan respondenten zelf slachtoffer zijn geworden die in alle drie de versies van de Veiligheidsmonitor bevraagd zijn. Tabel D12 toont de resultaten van deze analyse. Na het selecteren van de meer vergelijkbare delicten blijkt uit Model 1 een stijgende trend in aangiftebereidheid. In ieder jaar vanaf 2008 is de kans om aangifte te doen groter dan gemiddeld genomen over de voorgaande jaren. Wanneer in Model 2 echter weer de versie van de Veiligheidsmonitor wordt opgenomen als categorische variabele verdwijnen alle significante verbanden tussen jaar en meldingsbereidheid.

De verbanden tussen de diverse determinanten en aangiftebereidheid in Tabel D12 zijn in de meeste gevallen in overeenstemming met de gevonden verbanden in Tabel D11. Uitzonderingen hierop zijn dat uit Model 6 nu blijkt dat er voor delicten die elders in Nederland gepleegd worden geen significant effect meer wordt gevonden. Ook de significante verbanden tussen aangiftebereidheid en opleidingsniveau en tevredenheid over de beschikbaarheid van de politie zijn niet meer significant in Tabel D12. Daarentegen blijkt uit Model 6 van Tabel D12 dat respondenten die eerder slachtoffer zijn geworden een significant kleinere odds hebben om aangifte te doen dan respondenten die niet eerder slachtoffer zijn geworden. Ook mannen hebben in dit model een vier procent kleinere odds om aangifte te doen dan vrouwen. Een laatste verschil tussen Tabel D12 en Tabel D11 is dat in Model 6 nu wel een significant negatief verband wordt gevonden tussen aangiftebereidheid en de ervaren overlast in de woonbuurt.

Tabel D12 : logistische regressie analyse naar aangiftebereidheid (inclusief aangiftes via internet), na selectie vergelijkbare delicten.

	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4	Model 5	Model 6
Jaar	OR	OR	OR	OR	OR	OR
2005 (ref.)						
2006	1,00	1,00	0,98	0,99	1,02	1,00
2007	1,04	1,04	1,05	1,03	1,08	1,08
2008	1,15*	1,00	1,14**	1,15*	1,16**	1,16**
2009	1,49***	1,17	1,50***	1,49***	1,41***	1,44***
2010	1,15*	0,94	1,16**	1,16*	1,14	1,21**
2011	1,24***	1,05	1,21***	1,19***	1,23***	1,19***
2012	1,27***	-	0,90**	1,17***	1,14*	0,83***
2013	1,25***	1,02	0,91*	1,15***	1,13*	0,82***
2014	1,16**	0,96	0,87**	1,07***	1,08	0,83***
Versie Veiligheidsmonitor						
Versie 1 (ref.)						
Versie 2		1,33***				
Versie 3		1,46***				
Delictkenmerken						
Type delict						
Vernielingen (ref.)						
Poging tot woninginbraak			2,86***			2,74***
Woninginbraak			24,91***			23,54***
Seksuele mishandeling			0,33***			0,34***
Mishandeling			3,27***			3,59***
Bedreiging			0,85***			0,88***
Fietsendiefstal			3,08***			3,22***
Autodiefstal			21,16***			21,29***
Diefstal uit auto			5,21***			5,11***
Schade auto			1,64***			1,59***
Diefstal met geweld			6,53***			6,98***
Zakkenrollerij			5,20***			5,09***
Overige diefstal			1,27***			1,21***
Locatie delict						
Eigen buurt (ref.)						
Elders in woonplaats			0,99			1,00
Elders in Nederland			0,98			0,98
In het buitenland			1,07			1,04
Missende waarde			0,78***			0,74***
Eerder slachtofferschap (0=nee)			0,86***			0,94*
Individuele kenmerken						
Geslacht (vrouw=0)				0,93***		0,96*
Leeftijd (in jaren)				1,01***		1,01***
Etniciteit (allochtoon=0)				0,94**		1,08***
Opleidingsniveau (1-3)				0,97***		1,00
Huishoudgrootte (1-10)				1,04***		1,02***
Cohesie woonbuurt (1-5)				1,07***		1,07***
Overlast woonbuurt (1-3)				0,78***		0,93**
Onveiligheidsgevoelens (0-3)				1,05***		1,03**
Functioneren politie (1-5)				1,13***		1,12***
Beschikbaarheid politie (1-3)				1,00		1,00
Regio kenmerken						
Gemiddelde leeftijd (in jaren)					1,00	0,99
Gemiddeld opleidingsniveau (1-3)					0,98	0,74*
Percentage allochtonen					1,00	1,00
Attituden t.o.v. politie (1-5)					0,46***	0,50***
Pseudo R2	0,0035	0,0038	0,1408	0,0186	0,0040	0,1483
N	126.917					

Appendix E: Methodologische verschillen met analyses van CBS

Zoals bleek in Hoofdstuk 6, wijken de trends in aangifte- en meldingsbereidheid in dit rapport (zie Figuur 4) af van de trends die het CBS eerder vond (zie Figuur 1 en 2). Deze verschillen zijn te verklaren door verschillen in de berekeningen van de trends in aangifte- en meldingsbereidheid in dit rapport en de berekeningen van het CBS. Deze verschillen worden in deze appendix toegelicht.

Een eerste reden voor de verschillende trends, is het verschil in de wijze waarop omgegaan wordt met de methodologische verschillen tussen de diverse versies van de Veiligheidsmonitor. Het CBS heeft de aangifte- en meldingsbereidheid in de verschillende versies van de Veiligheidsmonitor op diverse wijzen gemeten. Belangrijke verschillen in de wijze van meting zijn in Appendix B besproken. Het gaat hierbij onder andere om het feit dat er naar verschillende vormen van slachtofferschap wordt gevraagd in de diverse versies, dat er in de eerste versie van de Veiligheidsmonitor alleen naar eigen slachtofferschap wordt gevraagd terwijl er in de tweede en derde versie ook naar slachtofferschap van gezinsleden wordt gevraagd. Daarnaast wordt in de eerste versie van de Veiligheidsmonitor gevraagd naar zowel meldingen door het slachtoffer als door andere personen, terwijl in de tweede en derde versie alleen gevraagd wordt naar meldingen door het slachtoffer zelf. Ook het doen van meldingen via internet is in de eerste versie van de Veiligheidsmonitor niet bevraagd, maar in de tweede en derde versie wel.

In dit rapport is getracht om voor deze methodologische verschillen in vraagstelling zo veel mogelijk te corrigeren door de antwoorden van respondenten zo te hercoderen dat ze zo veel mogelijk overeenkomen. Daarnaast zijn aparte analyses uitgevoerd met en zonder aangiftes via internet en zijn aanvullende analyses uitgevoerd met alleen delicten die in alle versies zijn bevraagd. Desondanks bleek uit de analyses dat er nog methodenbreuken zichtbaar zijn, wat er dus op duidt dat niet voor alle methodologische verschillen is gecorrigeerd.[20]

Het CBS daarentegen corrigeert voor de methodologische verschillen door omrekenfactoren toe te passen: om te controleren voor de methodenbreuken zijn de verschillen tussen de diverse versies van de Veiligheidsmonitor onderzocht door in 2008, 2009 en 2010 parallel aan de tweede versie ook de eerste versie uit te voeren, en in 2012 parallel aan de derde versie ook de tweede versie uit te voeren. Hierdoor konden verschillen in uitkomstniveaus tussen de oude en nieuwe wijze van meten in beeld worden gebracht en worden vertaald in omrekenfactoren. Door deze omrekenfactoren terug te leggen op de originele uitkomsten van de eerste en tweede versie van de Veiligheidsmonitor zijn deze zodanig gecorrigeerd dat ze vergelijkbaar zouden moeten zijn met die van de derde versie.[21] Het toepassen van de omrekenfactoren op de in dit rapport gevonden cijfers bleek niet mogelijk omdat deze

[20] Dit is ook mogelijk het gevolg van het feit dat er niet alleen verschillen waren in de vraagstelling, maar ook in de wijze van bevraging (bijvoorbeeld telefonisch, persoonlijk, via internet).

[21] Deze methodebreukproblematiek wordt inhoudelijk verder toegelicht in de *Onderzoeksverantwoording* in de jaarlijkse rapportages van de Veiligheidsmonitor (2012-2014). In de praktijk komt het er op neer dat de meldingspercentages zijn opgehoogd met 20,5 procent in versie 1 (2005-2008) en met 18,5 procent in versie 2 (2008-2011). De aangiftepercentages zijn opgehoogd met 42,3 procent in versie 1 en 20,5 procent in versie 2 (Akkermans & Linden, 2016).

omrekenfactoren zijn bepaald op basis van de berekeningen van het CBS, die dus afwijken van de gebruikte berekeningen in dit rapport.

Twee andere redenen waarom er verschillende trends gevonden worden zijn de wijze van omgaan met ontbrekende antwoorden en de plausibiliteitscontroles die het CBS uitvoert. In de rapportages van het CBS wordt niet uitgebreid ingegaan op deze twee punten. De microdata-bestanden van het CBS bevatten echter ook de 'afgeleide' variabelen die het CBS gebruikt voor haar rapportages, en op basis van deze 'afgeleide' variabelen is te achterhalen hoe het CBS omgaat met missende waarden en dat er plausibiliteitscontroles zijn uitgevoerd. Allereerst blijkt uit deze afgeleide variabelen dat het CBS de ontbrekende antwoorden van respondenten op de vragen naar aangifte- en melding mee telt als score 0 'geen melding/aangifte'. In het huidige onderzoek is er veiligheidshalve voor gekozen om ontbrekende antwoorden in de berekening van meldings- en aangiftebereidheid *niet* te gebruiken omdat immers niet duidelijk is of deze respondenten wel of geen aangifte hebben gedaan en wel of geen melding hebben gemaakt. Deze verschillen in de manier van omgaan met ontbrekende antwoorden, leidt tot een onderschatting van de aangifte- en meldingsbereidheid in de cijfers van het CBS ten opzichte van de cijfers uit dit rapport. Indien het aantal ontbrekende antwoorden toe- of afneemt over tijd kan dit dus ook gevolgen hebben voor de gevonden trends.

Daarnaast voert het CBS plausibiliteitscontroles uit, waarbij respondenten met inconsistente antwoordpatronen worden uitgesloten. Zo blijkt uit de 'afgeleide' variabelen dat wanneer een respondent aangeeft in de afgelopen twaalf maanden slachtoffer te zijn geworden van een bepaald delict, maar in een vervolgvraag aangeeft dat dit delict langer dan twaalf maanden gelden was (bijvoorbeeld slachtofferschap in september 2013 terwijl de vragenlijst in november 2014 wordt afgenomen), deze persoon de score '0' krijgt op alle 'afgeleide' variabelen en niet als slachtoffer wordt beschouwd. Ook wanneer een respondent niet meer weet in welke maand het slachtofferschap plaats vond of deze vraag niet wil beantwoorden, wordt deze persoon niet als slachtoffer beschouwd in de cijfers van het CBS. In het huidige onderzoek is er daarentegen voor gekozen om alle respondenten mee te nemen die aangeven in het afgelopen jaar slachtoffer te zijn geworden van criminaliteit en een geldige score hebben op de aangifte- en meldingsbereidheid.

Appendix F: Beantwoording onderzoeksvragen

Deel A. Literatuurstudie naar de determinanten van aangifte- en meldingsbereidheid en beschouwing van beschikbare data

Allereerst is een literatuurstudie uitgevoerd om de volgende onderzoeksvragen te beantwoorden:

1. *Wat is uit de Nederlandse en internationale literatuur bekend over trends in aangifte- en meldingsbereidheid en over de verklaringen van deze trends?*

In een aantal studies uit Nederland (Goudriaan, Nieuwbeerta & Wittebrood, 2005; Wittebrood, 2006), de Verenigde Staten (Baumer & Lauritsen, 2010), Canada (Sinha, 2015), het Verenigd Koninkrijk (Tarling & Morris, 2010) en diverse landen (Van Dijk, van Kesteren & Smit, 2007) is gekeken naar de ontwikkeling van de aangifte- en meldingsbereidheid over de tijd. Goudriaan, Nieuwbeerta en Wittebrood (2005) concluderen dat er in Nederland geen duidelijke trends waarneembaar zijn in de meldingsbereidheid van geweldsdelicten, vermogensdelicten en vernielingen over de periode 1980-2003. Wittebrood (2006) toont op basis van dezelfde gegevens aan dat wanneer delicten gemeld zijn, er een toenemende mate van bereidheid is tot aangifte en registratie tussen 1980 en 2004. Van Dijk, van Kesteren en Smit (2007) laten zien dat de meldingspercentages in Nederland en acht andere Westerse landen zijn gedaald tussen 1988 en 2004. Deze daling is volgens hen echter het gevolg van veranderingen in de compositie van delicten die gemeld worden. Voor de afzonderlijke delicten is namelijk geen duidelijke trend waarneembaar, alleen het rapporteren van fietsendiefstal is in bijna alle landen afgenomen.

In zowel Brits (Tarling & Morris, 2010) en Canadees onderzoek (Sinha, 2015) is er een afname van het percentage gerapporteerde delicten zichtbaar waarbij met name een afname van het rapporteren van vermogensdelicten wordt gevonden. In het Amerikaanse onderzoek (Baumer & Laurtisen, 2010) wordt, onder controle van diverse delict- en slachtofferkenmerken, een curvilineair verband gevonden waarbij eerst een afname van de aangiftebereidheid wordt gevonden tussen 1973 en 1985, waarna de aangiftebereidheid weer toeneemt tussen 1986 en 2005.

2. *Welke determinanten van aangifte- en meldingsbereidheid worden er in de literatuur onderscheiden?*

In de Nederlandse en internationale literatuur worden diverse determinanten van aangifte- en meldingsbereidheid gevonden op delictniveau, slachtofferniveau (demografische kenmerken en attituden van slachtoffers) en omgevingsniveau. De belangrijkste resultaten van deze determinanten zijn samengevat in Tabel 1. Met name van de determinanten op delictniveau wordt vaak een significante invloed op de aangifte- en meldingsbereidheid gevonden. Zo tonen veel onderzoeken aan dat het type delict een rol speelt: van woninginbraak en autodiefstal wordt het vaakst aangifte gedaan, van geweld en vandalisme wordt juist relatief weinig aangifte gedaan. Ook de ernst van het delict, uitgedrukt in materiële schade of fysiek letsel, wordt in de literatuur vaak als significante determinant voor aangiftebereidheid

gevonden. Het al dan niet verzekerd zijn voor de geleden schade is ook een belangrijke determinant voor het doen van aangifte. De locatie van het delict speelt ook een belangrijke rol, zo blijkt uit meerdere onderzoeken dat van delicten die gepleegd zijn op een private locatie vaker aangifte wordt gedaan.

Resultaten met betrekking tot potentiële determinanten van aangiftebereidheid op slachtoffer- en omgevingsniveau zijn minder eenduidig. Alleen de relatie tussen positieve attituden ten opzichte van de politie en de aangiftebereidheid wordt consistent gevonden in de Nederlandse en internationale literatuur. Daarnaast vinden veel studies dat vrouwen en oudere slachtoffers vaker aangifte doen dan mannen en jongere slachtoffers, maar er zijn ook studies die geen significant effect vinden voor geslacht en leeftijd. Voor de overige determinanten op slachtoffer- en omgevingsniveau worden wisselende resultaten of veel niet significante resultaten gevonden, zoals ook uit Tabel 1 blijkt.

3. Welke variabelen zijn in de (historische) data van de Veiligheidsmonitor voorhanden om deze relaties te toetsen?

De determinanten die voorhanden zijn in de Veiligheidsmonitor worden samengevat in Tabel 2. Hieruit blijkt dat met name op delictniveau er een aantal determinanten zijn die in de literatuur relevant bleken te zijn maar die niet gemeten zijn in de Veiligheidsmonitor, zoals de ernst van het delict, het hebben van een verzekering, de aangiftemogelijkheden en het aantal daders. Op individueel niveau zijn de meeste relevante determinanten uit de literatuur ook gemeten in de Veiligheidsmonitor. Alleen naar het inkomen van respondenten wordt niet gevraagd. Daarnaast bevat de Veiligheidsmonitor nog een reeks metingen van attituden die niet naar voren kwamen uit de literatuurstudie maar mogelijk wel relevant zijn met betrekking tot aangiftebereidheid. De Veiligheidsmonitor bevat geen variabelen op omgevingsniveau, deze zijn echter uit de data gecreëerd door individuele scores te aggregeren naar regionaal niveau.

B. Toetsing van de samenhangen

In deel B is een analysebestand aangemaakt waarin meerdere jaargangen (2005 tot en met 2014) van de Veiligheidsmonitor aan elkaar zijn gekoppeld. Vervolgens zijn de samenhangen uit deel A zowel bivariaat als multivariaat getoetst.

4. Welke relaties uit onderdeel A kunnen worden aangetoond?

Uit de multivariate analyses blijkt dat, in overeenstemming met resultaten uit de literatuur, de aangifte- en meldingsbereidheid met name groot is na slachtofferschap van woninginbraak en autodiefstal. Van vernielingen en seksuele mishandeling wordt daarentegen relatief weinig aangifte gedaan. Ook van verschillende vormen van cybercriminaliteit, die in eerdere studies niet zijn meegenomen, is de aangifte- en meldingsbereidheid laag. Uit de bivariate analyses blijkt bovendien dat wanneer een delict bij het slachtoffer thuis plaatsvindt, de aangifte- en meldingsbereidheid groot is. Dit komt overeen met eerdere studies die aantonen dat er vaker aangifte wordt gedaan van delicten gepleegd op private locaties.

Ook in overeenstemming met resultaten uit de besproken literatuur is dat de aangifte- en meldingsbereidheid toeneemt wanneer slachtoffers meer tevreden zijn over het functioneren van de politie. De effecten van de tevredenheid over de bereikbaarheid van de politie op aangifte- en meldingsbereidheid zijn daarentegen minder eenduidig en vaak niet significant. Wat betreft de demografische kenmerken blijkt uit de multivariate analyses dat over het algemeen vrouwen, ouderen, autochtonen en lager opgeleiden een grotere aangifte- en meldingsbereidheid hebben dan mannen, jongeren, allochtonen en hoger opgeleiden. Daarnaast blijkt uit zowel de bivariate als de multivariate analyses dat tal van andere demografische kenmerken en attituden van slachtoffers significant samenhangen met aangifte- en meldingsbereidheid, terwijl hier in de literatuur vaak geen significante resultaten van gevonden worden. Mogelijkerwijs zijn de significante resultaten in deze studie het gevolg van de enorme steekproef die gebruikt is, waardoor erg kleine verschillen al snel significant worden.

Wat betreft de kenmerken op districtsniveau blijken met name het gemiddeld opleidingsniveau in een district en de gemiddelde tevredenheid over het functioneren van de politie in een district in veel analyses significant negatief samen te hangen met de aangifte- en meldingsbereidheid van slachtoffers. Met name de negatieve invloed van attituden ten opzichte van de politie in een district is opvallend en niet in overeenstemming met de bevinding van een eerdere internationale studie. Hier moet echter wel bij opgemerkt worden dat de 25 districten die in deze studie zijn onderscheiden erg groot zijn, en dat de gemiddelde score op deze variabele niet veel verschilt tussen de diverse districten.

C. Verdere segmentatie van de data

Mede op basis van de modelschattingen uit deel B, wordt in dit onderdeel onderzocht welke verklaringen er zijn voor een mogelijke daling van de aangifte- en meldingsbereidheid.

5. *Hoe ziet de ontwikkeling van de aangifte- en meldingsbereidheid eruit vanaf 2005 tot en met 2015?*

Het CBS vond in haar analyses een lichte daling in de aangifte- en meldingsbereidheid tussen de jaren 2005 en 2015. Het CBS merkte hierbij al op dat de twee scherpe dalingen in 2008 en 2012 samenhangen met twee momenten waarop sprake was van een methodebreuk in de Veiligheidsmonitor.

In dit rapport worden op basis van de gegevens van de Veiligheidsmonitor andere trends gevonden. Tussen 2005 en 2015 is de meldingsbereidheid licht toegenomen, terwijl de aangiftebereidheid licht is afgenomen in dezelfde periode. Dit verschil met de trends van het CBS wordt verklaard door de verschillende wijzen waarop de aangifte- en meldingsbereidheid berekend zijn (zie Appendix E). De conclusie op basis van de resultaten van dit rapport is dat er met name verschillen worden gevonden in de aangifte- en meldingsbereidheid tussen de drie verschillende versies van de Veiligheidsmonitor, terwijl er binnen iedere versie nauwelijks een trend zichtbaar is. Dit lijkt er op te duiden dat de gevonden trends meer waarschijnlijk het gevolg zijn van methodologische verschillen dan van een daadwerkelijke verandering in het aangifte- en meldingsgedrag van slachtoffers.

6. *Hoe kan deze ontwikkeling aan de hand van theorieën over determinanten van aangifte- en meldingsbereidheid en secundaire analyses van de data van Veiligheidsmonitor worden verklaard?*

In de multivariate logistische regressie analyses is de trend geanalyseerd door het jaar waarin een delict is gepleegd als een categorische variabele mee te nemen in de analyses. Hieruit komt in de meeste analyses een significant positief effect naar voren van delicten gepleegd in de jaren 2008-2011 op de aangifte- en meldingsbereidheid. Voor de jaren 2012-2014 komen wisselende significante en niet-significante effecten naar voren. De delict-, slachtoffer- en regiokenmerken kunnen deze effecten niet wegverklaren. Echter, wanneer gecontroleerd wordt voor de methodologische veranderingen in de Veiligheidsmonitor door de versie van de Veiligheidsmonitor als een categorische variabele op te nemen in de analyses, verdwijnen nagenoeg alle effecten van het jaar van delict op aangifte- en meldingsbereidheid. Dit duidt er opnieuw op dat de gevonden trends meer waarschijnlijk het gevolg zijn van methodologische verschillen dan van een daadwerkelijke verandering in het aangifte- en meldingsgedrag van slachtoffers.

7. *Welke clusters van variabelen (op basis van bijvoorbeeld kenmerken van slachtoffers of delicten) dragen bij aan de daling van de aangifte- en meldingsbereidheid?*

Wanneer in de multivariate analyses naar de pseudo R^2's van alle modellen wordt gekeken blijkt dat met name delictkenmerken belangrijk zijn in het verklaren van aangifte- en meldingsbereidheid: deze delictkenmerken verklaren ongeveer 14 en 12 procent van de variantie in, respectievelijk, aangifte- en meldingsbereidheid. De clusters van slachtofferkenmerken en districtkenmerken verklaren nog geen één procent van de variantie in aangifte- en meldingsbereidheid.

8. *Zijn deze clusters relevant voor het vergroten van de aangifte- en meldingsbereidheid?*

Gezien de variantie die verklaard wordt door delictkenmerken is met name dat cluster relevant voor de aangifte- en meldingsbereidheid. De variabele type delict lijkt in het bijzonder een belangrijke rol te spelen in de aangifte- en meldingsbereidheid. Aangezien de resultaten consistent aantonen dat met name bij seksuele mishandeling, bedreiging, vernieling, en diverse vormen van cybercriminaliteit de aangifte- en meldingsbereidheid laag is, is het aan te bevelen om te trachten de aangifte- en meldingsbereidheid van deze delicten te vergroten. Cybercriminaliteit komt volgens slachtofferenquêtes zoals de Veiligheids-monitor tegenwoordig steeds vaker voor. Uit de analyses blijkt echter dat van deze delicten, en met name van hacken en cyberpesten, zelden melding wordt gemaakt of aangifte gedaan. De aangifte- en meldingsbereidheid lijkt dus sterk vergroot te kunnen worden wanneer erop in gezet wordt om slachtoffers van deze delicten te stimuleren om zich vaker te laten melden bij de politie.

9. *Welke aanbevelingen voor vervolgonderzoek kunnen worden gedaan?*

Suggesties voor vervolgonderzoek worden besproken in paragraaf 7.3.